توختى قاسىم خۇشال

جۇڭغارىيە مەرۋايىتى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

مۇقاۋىنى لايىھىلىگۈچى : ئەكبەر سالىھ

ISBN 7-228-09654-1
(民文)定价:12.00元

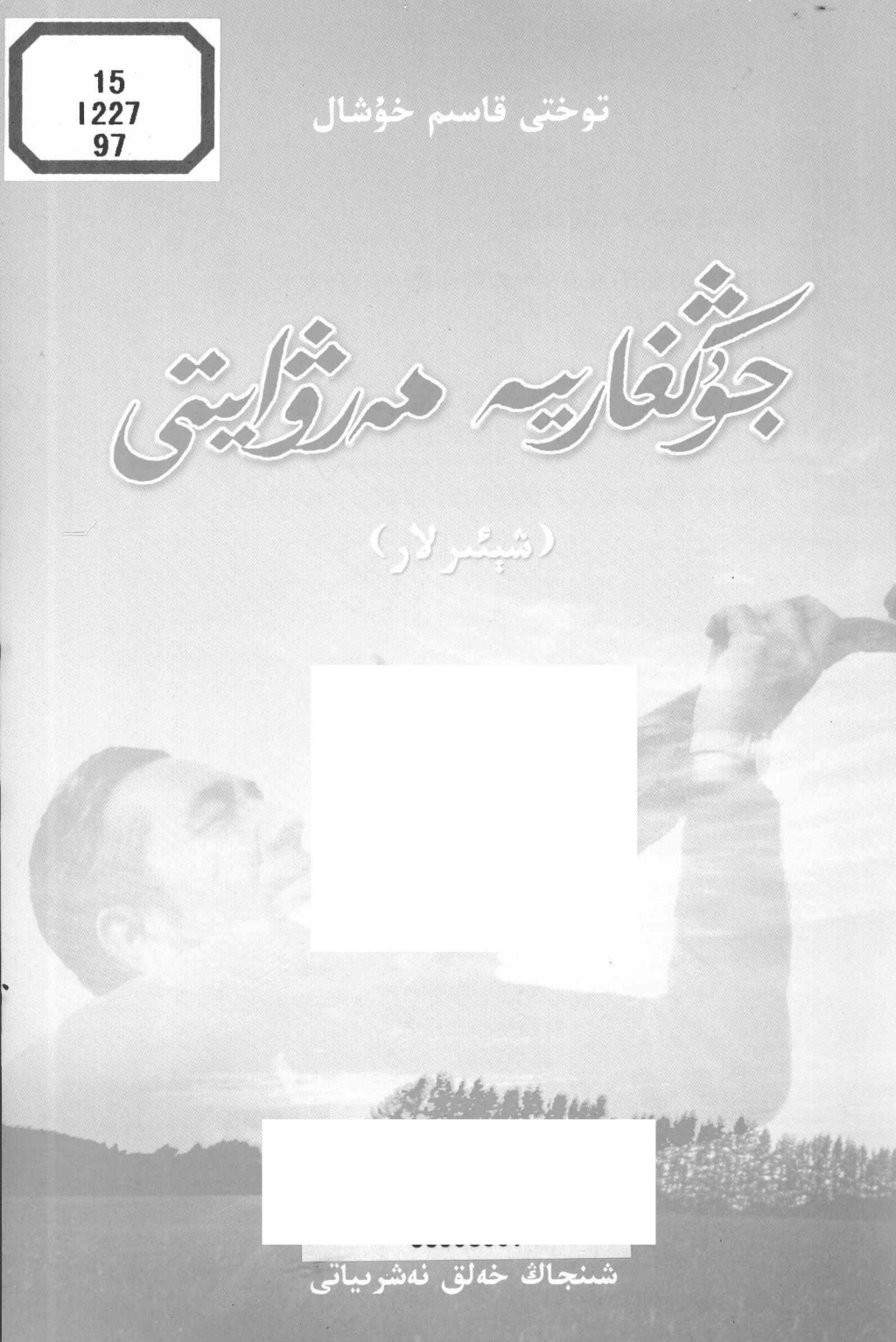
ISBN 7-228-09654-1

15
1227
97

توختى قاسم خۇشال

جۇشقىنلىرىمە مەرۋايىتى

(شېئىرلار)

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

准噶尔的宝石/托合提·哈斯木著. 一乌鲁木齐:新疆人民出版社, 2005.11
ISBN7-228-09654-1

Ⅰ.准… Ⅱ.托… Ⅲ.诗歌—作品集—中国—当代—维吾尔语(中国少数民族语言) Ⅳ.I227

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2005)第 131883 号

责任编辑:阿地力·阿布都沙拉木
责任校对:古丽夏尔·尼合买提
封面设计:艾克拜·萨力

准噶尔的宝石 (维吾尔文)
托合提·哈斯木 著

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮政编码:830001)
新疆新华书店发行
新华印刷厂印刷
889×1194 毫米 32 开本 8.375 印张 2 插页
2005 年 11 月第 1 版 2005 年 11 月第 1 次印刷
印数:1-3000

ISBN 7-228-09654-1 定价:12.00 元

مەسئۇل مۇھەررىرى: ئادىل ئابدۇسالام
مەسئۇل كوررېكتورى: گۈلشەھەر نېغمەت
مۇقاۋا لايىھىلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ

جۇڭغارىيە مەرۋايىتى

توختى قاسىم (خۇشال)

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى №348)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى تارقاتتى
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 1194×889، 1/32 مىللىمېتىر
باسما تاۋىقى: 8.375 قىستۇرما ۋاراقى: 2
2005 - يىل 11 - ئاي 1 - نەشرى
2005 - يىل 11 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تىراژى: 1—3000
ISBN 7—228—09654—1
باھاسى: 12.00 يۈەن

نەشرىياتتىن

جۇڭگودىكى قەدىمىي نېفىتلىكلەرنىڭ بىرى بولغان مايتاغ نېفىت ـ خىمىيە رايونىدىكى كەڭ ئىشچى ـ خىزمەتچىلەر «ئىشچىلار شائىرى»، «بىزنىڭ شائىرىمىز» دەپ تەرىپلەپ كېلىۋاتقان شائىر توختى قاسىم (خۇشال) 1935 ـ يىلى 6 ـ ئاي-نىڭ 17 ـ كۈنى شىخو شەھىرىدە تۇغۇلغان. ئۇ باشلانغۇچ ـ ئوتتۇرا مەكتەپلەرنى يۇرتىدا تاماملاپ، 1950 ـ يىلى 7 ـ ئايدا ئۆلكىلىك 2 ـ دارىلمۇئەللىمىنگە ئوقۇشقا كىرگەن، 1952 ـ يىلى 9 ـ ئايدا خىزمەتكە چىقىپ، ئىلگىرى ـ كېيىن شىخو باشلانغۇچ مەكتەپ ۋە ئوتتۇرا مەكتەپلىرىدە ھەم مايتاغ 1 ـ باشلانغۇچ مەكتىپىدە ئوقۇتقۇچى بولغان. 1956 ـ يىلىدىن باشلاپ «شىنجاڭ نېفىتچىلىرى» گېزىتىدە تەھرىرلىك ـ مۇخبىرلىق خىزمەتلىرىنى ئىشلىگەن. ئاخىرى شىنجاڭ نېفىت تېخنىكومىدا مەمۇرىي خادىم بولۇپ ئىشلەپ، 1993 ـ يىلى پېنسىيگە چىققان.

شائىر 1953 ـ يىلى تارباغاتاي گېزىتىدە ئېلان قىلغان «ۋەتەن ئوغۇل ـ قىزلىرى» دېگەن تۇنجى ئەسىرى بىلەن ئەدەبىي ئىجادىيەت ھاياتىنى باشلىغان. شۇنىڭدىن باشلاپ شائىرنىڭ 300 پارچىدىن ئارتۇق شېئىر، ناخشا تېكىستى ۋە لەپەرلىرى «تارىم»، «ئىلى دەرياسى»، «مايبۇلاق»، «شىنجاڭ گېزىتى»، «شىنجاڭ ئىشچىلار ۋاقىت گېزىتى»، «شىنجاڭ نېفىت گېزىتى» قاتارلىق مەتبۇئاتلاردا ئېلان قىلىندى. بىر قىسىم شېئىرلىرى «مايتاغ ناخشىسى»، «ئىزدىيار لېرىكىسى» قاتارلىق توپلامالارغا كىرگۈزۈلدى.

شائىر توختى قاسىم (خۇشال) نىڭ 70 يىللىق هايات يولى، 52 يىللىق ئىجادىيەت مۇساپىسى نەپىتلىكلەر بىلەن چەمبەر-چاس باغلانغان بولغاچقا ، نەپىت يۇرتىنى كۆيلەشنى، نەپىت - خىمىيە ئىشچى - خىزمەتچىلىرىنى سۆيۈشنى ئىزچىل تەشەببۇس قىلىپ كەلدى هەم ئۆزىمۇ ئەمەلىيەتتە شۇنداق قىلدى .

شائىرنىڭ شېئىرلىرى بەدىئىيلىك جەهەتتە تازا قىيامغا يېتەلمىگەن بولسىمۇ، تىل جەهەتتە يېڭىك، ئىخچام، راۋان، مەزمۇن جەهەتتە كەڭلىك ۋە چوڭقۇرلۇققا ئىگە بولۇپ، ئۇنىڭ-دىن بىرخىل ئىزدىنىش روهى گەۋدىلىنىپ تۇرىدۇ .

شائىر ئەسەرلىرى ئارقىلىق مايتاغ دىيارىنى، جۇڭغارىيە ئويمانلىقىنىڭ جەنۇبىي گىرۋىكىدە، هەيۋەتلىك تەڭرىتاغنىڭ شىمالىي باغرىدا تىرىشىپ كۆرەش قىلىۋاتقان، گۈزەل ئارزۇ-ئارمانلار ئىستىكىدە ياشاۋاتقان ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ جۇشقۇن، بەختىيار هاياتىنى مەدهىيلەپ، بىزنى ئىشچى-خىزمەتچىلەر بىلەن تېخىمۇ يېقىنلاشتۇردى. كىشىلىك مۇنا-سىۋەت، ئادەمىيلىك سۆيۈتى، ۋىجدان، ساداقەت، ۋاپادارلىق هەققىدە قەلەم تەۋرەتكەن شائىرنىڭ شېئىرلىرى كەڭ ئاممىغا دەرسلىك بولدى .

شائىر 70 يىللىق هاياتىدا 52 يىل ئىزچىل قەلەم تەۋرىتىپ كەلدى، بۇنداق ئىزدىنىش روهىنى هەممەيلەن ئۆگەنسەك بولـ-دىغان، بولۇپمۇ ياش ئاپتورلىرىمىز ئۆرنەك قىلىدىغان روهتۇر .

بىز شائىرنىڭ 70 ياشقا تولغانلىقىنى تەبرىكلەش بىلەن بىرگە ئىجادىيەتلەرگە ئۈتۈق، مول مەزمۇن تىلەيمىز.

مۇندەرىجە

زامانەڭگە ھەشقاللا 1
ناغراڭنى چال 4
ئۆرلەيمىز تېخى 6
قىز بويىغا يەتكەندە 8
ياخشىلىق 10
ھىلەك 12
بىر دېۋەڭگە 16
ھەيرانمەن كارامىتىڭگە 17
قېنى مەن ئاڭلىغان كۆلكەڭ 19
ئالدىدا 21
جاھان رەپتارلىرىغا 23
ئىلتىجا 25
بەڭۋاشقا 27
سالام «ئىلى دەريا‌سى» 29
كۆڭۈل 32
سەپەر تەسىراتلىرى 34
نەۋرەمگە 36
مەجنۇنتالغا 38
كونا دوستۇمغا 39
ئۇيغۇر قىزىغا 41
ئالدامچىلار 43

يار دېگەن 45
بايرامدا 47
كەلسەڭ 49
سوۋغا 51
دېھقان قىزىمەن 53
تىلىكىم 55
ۋەدەڭدە تۇرالامسەن 56
باربكاللا قاسىم ئىمىن 58
مانا بىز كومۇنىستلارمىز 60
مەرھابا، سابا 62
ئاق خالاتلىق پەرىشتەم 64
قىسمەت 66
بالام بولساڭ 68
تۇرپان تەسىراتلىرى 70
تۇرمۇش چاقچىقى 75
بىر ياشقا 77
جۇڭغاردىكى مەرۋايىت 79
ئەۋلادقا 81
جۇڭغار قىزىغا 83
ئۇستاز 85
ئانامخان 87
نەۋرىلەر 88
سەن كېلەمسەن ـ بارايمۇ؟ 90
مايتاغ قىزى 91
ئانىلار تەرىپى 93

يامانغا بولما يانتاياق 96
مېهمان بوۋاي شادلىقى 98
ئىللەتنى تاشلىساق گۈللەيدۇ مىللەت 103
يار كۆلكىسى 107
زامان شادلىقى 108
توۋا 110
يىگىتكە 112
ئانامنى ئەۋلىيا دەيمەن 114
خىزىر خىتابى 116
ياق، دېسەم 117
ئوقۇمىساق بولمايدۇ 119
بىر كۆرۈپ 122
پارچىلار 124
سايرىدى خۇشال بۇلبۇل 129
يوق ئارمان يۈرەكلەردە 131
جەڭچى ناخشىسى 133
كەل باهار 135
كۆيچىلەرگە 137
كۆرۈنمىسەك بوپتىكەن 139
يول 140
بىر نادانغا 141
شاپىلاق 145
بالامغا خىتاب 146
ئىشچى شەنىگە 148
يىللار كۆلكىسى 151

خۇشالمەن پەرى خۇشچىراي 155
جەڭدىمەن 157
مەيىپ روھى پەلەكتە 159
ئۆمۈر ھۇزۇرى 161
قاراماي 163
ئادالەت خۇشتىرىدۇرمەن 165
كۈلۈشمەكتە بىر جۈپ بوۋاي 167
تاشلىدىم 170
رۇبائىلار 178
ھالال بول ئىنسان 187
خۇشال كۈلكىسى 189
ئادەمدەك ياشا 191
پەندىيات 193
يار 196
سۆيمىسەك 198
ئاللانىڭ چاقچىقى 199
رەددىيە 200
قەنتتىن قەنتچىلەر تاتلىق 201
«مىس چوكانغا مەدھىيە» 203
نەۋرەمگە جاۋاب 205
ئۆلمەمدىمەن 206
قىلتاقچى قىزغا 210
شامالار 211
مايتاغ بۇلبۇلى 213
چولپان كۆزۈڭگە 215

ئۇلپەتلەر 217
يېشىل يۇرت ناخشىسى 220
جاڭجال 221
جانجىگەر دوستۇم 223
ئەلۋىدا 224
بىلمەپتىمەن 226
خانتەڭرى قىزىغا 228
ئىتتىپاقلىق كۈچ 230
ئادەمگەرچىلىك 232
خىسلەت 234
«گۈناھىڭ» يوقمۇ 235
دۇانلەرگە 237
سېنى سۆيمەيمەن 239
نۇرۇزنامە 241
قەشقەر قىزىغا 244
مېڭىشىمغا قاراپ كۈلمە 245
قېچىپ يۈرمە 247
يەتمىش داۋان ئاشقاندا 249
گۈلچىراي زېمىن 256
لېي فىڭ روھىدىن 258

❋ زامانەڅگە هەشقاللا ❋

1

دېهقان سايدا ئاش تەرسە ،
ئىشچى تاغدا تاش تەرسە .
شۇمۇ لىللا ئىشمىكەن ،
خېنىم باغدا قاش تەرسە .

خېنىم ئويناپدۇ تاش تەرمەك ،
بەگ كۆڅلىنى ئۆستۈرمەك .
كەمبەغەلگە باقمۇ ،
ئېڅىزلىقتا باش تەرمەك .

خېنىمغا ماي گۆش كەلسە ،
بەگلىرىمگە تۆش كەلسە .
بالىلارغا نېمە كۇن ،
يانچۇغىمىز بوش كەلسە .

ئوڭدا ياتسا بەگ ـ غوجام ،
تاغار ـ تاغار ئاش كەلسە .
كېچە ـ كۈندۈز ئىشلىسەك ،
بىزگە تاياق ـ مۇشت كەلسە .

قېرى خوتۇن ، بالىلار ،
قۇتۇلمايتتى تاياقتىن .
قىلچە ئېغىن چىقسىلا ،
كالتەك ، چوماق ، پالاقتىن...

2

ئەجەب زامان بوپتىكەن ،
ئۆتمۈش دېگەن كاساپەت .
كەلمەس ئەمدى مەڭگۈلۈك ،
ئۆتمۈشتىكى ئالامەت .

قۇياش چىقىپ زەپ چاغدا ،
ئامان قالدى جېنىمىز .

كومپارتىيەم بولمىسا ،
ئاقار ئىكەن قېنىمىز .

ئالتۇن قۇياش ماۋجۇشى ،
رەھمەت سىزگە يۇرەكتىن .
گۈڭشې قوينىدا ئەمدى ،
ياشىرىمىز بۆلەكتىن .

1956 ـ يىل ماي

ناغرا‌ڭنى چال

بولدى ھېيت ـ بايرام بۇگۈن ،
سۈناي بىلەن ناغرا‌ڭنى چال .
قىزىغاي بۇ بەزمىمىز ،
پوجا‌ڭزا ئات جا‌ڭجا‌ڭنى چال .
بىرلىشىپ جىمىكى مىللەت ،
سىردىشىپ ئاچقاي كۆڭۈل .
قىزىغاي ساما ئۇسسۈلى ،
خۇش ناۋا سازىڭنى چال .

تەڭرىتاغدىن ھالقىغاي ،
نېپىتچىنىڭ خۇش چاقچىقى .
قالمىسۇن ئارمان دىلىدا ،
يايرىغاي مومايمۇ چال .

*

تۇرمۇشى بولدى بايا‌شات ،
تولدى پۇلغا يانچۇقى .

مەئىشەتكە تولدى يۇرتۇم ،
سەنمۇ گۈشنان چاينىۋال .

چاينى قۇي ، سالغىن ناۋاتنى ،
ھەم شېرىن شېكەرنى سال .
دوست ئۇچۇن مەي تولدۇرۇلغان ،
ئەتىۋار جامىڭنى ئال .

*

دىل تۇتاشقاي بىر ـ بىرىگە ،
مەڭگۇ ئايرىلماس بولۇپ .
قوش يۇرەك دىلتارىغا ،
تەڭكەش قىلىپ دۇتارنى چال .

1957 ـ يىل ئۇرۇمچى

ئۆرلەيمىز تېخى

بىلىمىڭ بىزنى دۇنيا ياخشى تونۇپ قوي ،
مانا بىز جۇڭخۇا ئوغۇل ـ قىزلىرى .
يېڭى دۇنيا يېڭى جۇڭگو ياسايمىز ،
ئاينى يۇلۇپ يۆتكەپ يەرگە يولتۇزنى .

تىلسىمات تاغلار ، بەڭگۈاش دەريالار ،
كومانداىمىزغا سالىدۇ قۇلاق .
ھە ـ ھۇ ، دېگۈچە ھەيۋىمىزدىلا ،
سۇسىز تاشلاردىن بىنادۇر بۇلاق .

كۆكىمىڭ قەھرىگە ئۆرلەيمىز تېخى ،
مارس ، ئۇرانغا سالىمىز سالما .
گەدەنكەش دېڭىز ـ ئوكيان ئۇستىگە ،
يەنتەيگە ئوخشىتىپ تېرىيمىز ئالما .

ئوكيانلار تەكتىدىن سۇزۇپ تاشپاقا ،
ساماڭا چالىمىز غەلىبە سازىنى .

ھەممە پەسىلنى قىلىمىز باھار ،
تېخىمۇ سۆيۈپ تاڭ قۇياشىنى .

نېمىشقا ، دېسەڭ قۇياشىمىز بار ،
ئۇلۇغ پارتىيەم سەپنىڭ بېشىدا .
بىزنى كۆرەلمەس ياۋۇز ھۇۋۇقۇشلار ،
قان قۇسۇپ ئۆلەر «ھۇررا !» ئاستىدا .

1976 ـ يىل

❋ قىز بويىغا يەتكەندە ❋

دادىسى توسۇپ ، ئانا توڭلىسا ،
قىزغا بۇ ئىشنىڭ كارىمۇ چاغلىنىق .
قىزنىڭ سۆيگۈنى ــ سۆيىدۇ قىزنى ،
كايىسا كىمكى ، بولۇر ئەخمەقلىق .

«قىل بىلەن چىڭ تۇككەن چىگىشنى ،
قول بىلەن ھەرگىز بولمايدۇ يېشىپ .
ئەپلىشىپ قالغان شېرىن كۆڭۈلنى ،
گاڭ بىلەن ھەرگىز بولمايدۇ ، كېسىپ » .①

تاياقتا زورلاپ قىينىغانسېرى ،
قىزى قاچىدۇ تامدىن ئارتىلىپ .
يىگىت بەختىيار ئاچار قوينىنى ،
ئېرىگەن قەنتتەك كېتەر چاپلىشىپ .

① بۇ كۆبلىت ئەلىشىر نەۋائىنىڭ .

نېمىشقا ، دېسەڭ سەنمۇ بىر چاغدا ،
مەشۇقۇڭنى دەپ چەكمىگەنمۇ دەرد ؟
ئەمدى ۋارقىراپ كالتەك كۆتۈرسەڭ ،
قوشنالىڭ ئاڭلىسا ، نېمىدېگەن سەت ؟

قىز بىلەن يىگىت تېپىشقان كۈنى ،
قار ـ مۇز بولسىمۇ بىلىنەر باھار .
ئاشىق يولىنى توسايمەن دېسەڭ ،
ساڭا نەپرەتلىك سازىنى چالار .

1969 ـ يىل ئاپرېل

❋ ياخشىلىق ❋

ياخشى ئادەمگە ئىجىلدۇر ھەممە جايدا ياخشىلىق ،
ياخشىلارنىڭ خىسلىتىدۇر ئەلگە قىلماق ياخشىلىق .
ياخشىلىق قىلغانغا سەنمۇ تىرمىشىپ قىل ياخشىلىق ،
ئەل ئۈچۈن قايغۇرمىغان نا ئەھلىگە يات ياخشىلىق .
ياخشىلارنىڭ بەختى ئۇ ھەمراھ ئۆمۈرگە ياخشىلىق .

تۇغىسە رىسقى كىشىنىڭ ئۆلمىكى ھەق ئاقىۋەت ،
ھەق ياشاپ ئۆلسە كىشى ، قەبرە ئىچى گۈل ئاقىۋەت .
ياخشىلىق سىڭگەن دىلغا ئادىمى ئۆلمەس پەقەت ،
ساختىپەزنىڭ ئۆمرى قىسقا ، زارى ـ زاردۇر ئاقىۋەت .
ئەڭ ئۇلۇغ ساۋابى شۇلدۇر ، ياخشىلىققا ـ ياخشىلىق .

«ياخشىلىققا ـ ياخشىلىق ھەر كىشىنىڭ ئىشىدۇر ،
يامانلىققا ـ ياخشىلىق ئەر كىشىنىڭ ئىشىدۇر .»
ياخشىلىققا يامانلىق تىرىك ئۆلگەن كىشىدۇر ،
ئادەملەرنىڭ ئادىمى بىلسەڭ ئۇلۇغ كىشىدۇر .
ئىككى ئالەم نۇر بېرەر چىرايىڭغا ياخشىلىق .

ئالىم بولغان ئىكەنسەن ، ئادەم بولمىساڭ بولماس ،
مىڭ تۈلكىنى قاينىتساڭ تىرىلمەيدۇ بىر يولۇاس .
كىمكى ئەلنى قاقشاتسا چىرايىدا خۇن بولماس ،
جىنايەتچى ئوغرىنىڭ «داخر كالۇاسى» تولماس .
ئادەمىيدەك ئادەمسەن ـ ھەمراھ بولسا ياخشىلىق .

ئۇيغۇرۇمنىڭ خىسلىتى ئادەتتىدۇر ياخشىلىق ،
بىر ـ بىرىگە مېھرىبان قىلىشمايدۇ ساختىلىق .
ئەۋلادلارغا مىراس شۇ ـ بىزدىن قالسا ياخشىلىق ،
ئىمانى بار ، ئەقلى بار ئادەملەرنىڭ بەلگىسى .
قولۇم ـ قوشنا ، مەھەللىگە دائىم قىلۇر ياخشىلىق .

ئىككى ئالەم تىلىكى ئۇمىدى ھەم ياخشىلىق ،
ئاتا ـ ئاناڭ ، دوستلىرىڭ ئارمانى شۇ ياخشىلىق .
ئۇلۇغ جەننەت يولىنىڭ مەشئىلى شۇ ياخشىلىق ،
ئۆزۇڭگە تارت جاپانى ، باشقىغا بەر ھالاۋەت .
ئىككى ئالەم قاناتتۇر يېتىلدۇرسەڭ ياخشىلىق .

1977 ـ يىل ئاپرېل

ھىلەك

(ساتىرا)

ئاتا ـ ئانام نەچچە ئۆيلەپ تويدى مەندىن ،
قۇتۇلالماي ماڭا تەككەن چوكان غەمدىن .
ھەممىنى ئوخشاتتىم قۇرۇق قاخشالغا ،
ئاقىۋەت ئايرىلدىم ئاتا ـ ئانامدىن .

بىرسى دەيدۇ: «ئىچىدىكەن ، چېكىدىكەن » ،
بىرسى دەيدۇ: «ئاتىدىكەن ، ئۇرىدىكەن » .
خوتۇن دېگەن ھەر ھەپتىدە يېمىسە تاياق ،
قاپاق سېلىپ ، گېپىگىزگە كىرمەيدىكەن .

ئۆتتى كۈنلەر بىر ـ بىرىدىن بولۇپ چاتاق ،
قىرىق بولدى يېشىم ، ئۆزۈم كونا بويتاق .
چېكىپتىمەن ، ئېتىپتىمەن ، ئىچىپتىمەن ،
باستى غەپلەت ، كۆزلىرىمدە قاياپ چاپاق .

نەدىن كەلدى بىر جاسارەت باغلىدىم بەل ،
ئۇچ يىل راسا ئىشلىۋېدىم تۇزلەندى بەل .
شەھەرگە كىرىپ چوڭ رەستىنى چۆرگىلىسەم ،
ئۇچراپ قالدى ئۇزۇن چاچلىق ، ئىنچىكە بەل .

« ھىلەك يىگىت » ، لاغايلىماي رەستىلەردە ،
ئويلاپ بېقىڭ ، يالغۇزلۇقنىڭ كۈنى تەمسىز .
دېدى ماڭدى بىر قايرىلىپ كۈلۈپ قويۇپ ،
مەن ئەگىشىپ مېڭىۋەردىم بولۇپ غەمسىز .

خالىي يولدا ئۆزۈم بىمۇش سۆز ساپتىمەن ،
بۇ خېنىمنىڭ گۈل قوينىغا قول ساپتىمەن .
نازۇ ـ كۈلكە ، شېرىن پاراڭ قىزىغاچقا ،
ۋەدە بېرىپ لەۋلىرىگە لەۋ ساپتىمەن .

پۈتتى تويلۇق ، تويمۇ بولدى ، ھەپتە ئۆتمەي ،
چىرايىنى ئېنىق كۆرمەي ، بىرنى سۆيمەي .
ھەممە ئايان بولدى ئاخىر يىل توشقۇچە ،
بولدى بىر دەرد ، كىمگە ئېيتاي كىمگە سۆزلەي :

بار ـ يوقۇمنى ناز خۇلقىدا ئېلىپ بولدى ،
قۇرۇقدالدى يانچۇقلىرىم ئۇنىڭ تولدى .
تىلى شېكەر ، دىلى زەھەر كاساپەتكەن ،
چىرايلىرىم ساپسېرىقلا سامان بولدى .

ھىلەكتۇرمەن ، پۇشايمىنىم تۇگىمەستۇر ،
مېنى ئالداپ قېچىپ كەتكەن تېگى پەستۇر .
ئايا دوستلار ، ئېلىڭ ئىبرەت ئۆتمۈشۈمدىن ،
تىرىك تۇرۇپ ئۆلۈش ماڭا ئىجازەتتۇر .

ئۇچ يىل ئىشلەپ يانچۇقۇمنى پوملىغانتىم ،
ئالدىراپلا كۆڭۈل بەرگەچ زارۇ زارمەن .
خېلى ـ خېلى خېنىملارنى پوملىغانتىم ،
ئاقىۋىتى مانا ئەمدى خارۇ زارمەن .

بولدى ئەمدى چوكان ـ قىزغا قارىماسمەن ،
يىگىت ھېلەك ئەمەستۇرمەن يارىماسمەن .
قۇرۇپ كەتسۇن كونا ـ يېڭى ئىللەتلىرىم ،
ئەسكىلەرنى ئەمدى ھەرگىز دورىماسمەن .

ھىلەك قايغۇ ، غەمنى تاشلا ، بەلنى باغلا ،
سالغان زۇلۇم سەنمۇ نەچچە قىز ـ چوكانغا .
« ئەل قىساسى مىنەلھەقتۇر » ـــ بىلمىدىڭمۇ ؟
ئەمدى قاچا تاپالمايسەن پۇشايمانغا .

1970 ـ يىل

✻ بىر دېۋەڭگە ✻

بۇ ئالەم ئادەمگە شۇنچىلا كەڭرى ،
ساڭىلا تار قىلىپ بەرگەنمۇ تەڭرى .
شۇنچە ئادەملەر پاتقان كوچىغا ،
پاتمىدىڭ، يولۇڭ تۈز ، مېڭىشىڭ ئەگرى .

ساق چېغىڭ ، كۆرۈنگەن قىزغا قاش ئېتىپ ،
مەست چېغىڭ ، قېرى - ياش دېمەي تاش ئېتىپ .
يۈرەمسەن شۇ پېتىڭ قىلچە ئۆزگەرمەي ،
ئادەمسىز قالغاندا تامغا باش ئېتىپ ؟

ئايالىڭ كەتتى قېيداپ دەردكە چىدىماي ،
بالىلار يېتىم قالدى قەلبى ئىللىماي .
ئىشتىنمۇ ئايرىلدىڭ بولدۇڭ بىر دېۋەڭ ،
قانداقمۇ ياشارسەن سەپكە قېتىلماي ؟!

❋ هەيرانمەن كارامەتچىگە ❋

بەزىلەر بىر ئۆمۈر ئۆتۈشىدە «ۋاي» دەپ ،
خۇدا، دەپ باش قويۇپ قۇرئان قۇچاقلاپ .
بەزىلەر ئىچىدۇ ، چېكىدۇ «ۋاي» سىز ،
كۆرۈنگەن ھۇجرىدا قىزلارنى ئۇۋلاپ .

بەزىلەر كۆزىدە ياش ، يوقتۇر كۈلكىسى ،
ئەلەملەر ئۈستىگە كېلىپ ئەلەملەر .
بەزىلەر بىلمەيدۇ پۇلنىڭ سانىنى ،
قولىدىن چۈشمەيدۇ ئالتۇن قەدەھلەر .

بەزىلەر ئاچ – يېلىڭ قۇرۇق ئۈستىخان ،
رەڭگىمۇ ساپسېرىق چىرايى توپا .
بەزىلەر ئەينەكلىك ئېسىل سارايدا ،
ئويىنىشار يۈزىگە سۈرۈشۈپ ئۇپا .

بەزىلەر خىيانەت ، پاھىشە بىلەن بەند ،
بەزىنىڭ يېگىنى ئەلەم بىلەن دەرد .

باقىدا دېيىشسەك جەننەت ، دوزاخنى ،
پاندا ئىكەنغۇ دوزاخ ھەم جەننەت .

ئاھ خۇدا ، ھەيرانەن كارامىتىڭگە ،
ھەيرانە ـ ھەۋەستە ئالامىتىڭدىن .
ئەسرلەر شۇ پېتى بولمىسۇن داۋام ،
تىلەيمەن بىر ئامال دالالىتىڭدىن .

✲ قېنى مەن ئاڭلىغان كۈلكەڭ ✲

ئەجەب بىر زەردە گۆش قىلدىڭ ،
پىراق ئوچىقىدا داغلاپ .
كۆڭۈل بەرگەنىدىم باشتا ،
سېنى مەن ئاق كۆڭۈل چاغلاپ .

بولار ـ بولماي ئاران ئۇچ ئاي ،
زېرىكتىڭ تاللىۋالغاندىن .
يەنە كىملەرنى خارلايسەن ،
ئاشىق بولۇپ يالغاندىن .

شاختىن ـ شاختا قونغان قۇش ،
ياشار پاختەك كەبى ۋەيران .
كاككۇك دەيدىكەن زەينەپ ،
ۋاپاسىزلىغىدىن سەرسان .

قاچان كۆرسەم چىرايىڭ مۇز ،
قېنىڭ مەن ئاڭلىغان كۈلكەڭ .
مۇرادىڭغا يېتەلەيتتىڭ ،
چېكىپ بىرنىلا سۆيسەڭ.

1969 ـ يىل ئاۋغۇست

❀ ئالدىدا ❀

بول ئادالەت ، خەستە بولما ، رەزگى تۆھمەت ئالدىدا ،
ئەيلىمە زىنھار تەمەننا ، ناز ، خوشامەت ئالدىدا .

گەپنى قىلساڭ ھەقنى ھەق دە ، ناھەقنى ھەق دەپ جۆيلۇمە ،
بولما ھەرگىز ساختىپەز ئەھلى ـ جامائەت ئالدىدا .

ئىشلىگىن ئەل خىزمىتىن ، ھەر جايدا بولساڭ جان تىكىپ ،
يەشمىگىن بەلنى پەقەت مۇشكۇل جاپالار ئالدىدا .

يالقۇندا ئالتۇن تاۋلىنار ، مەرد يىگىت جەڭلەر ئارا ،
تاغ ـ داۋانلار باش ئېگەر ، غەيرەت ـ جاسارەت ئالدىدا .

مەڭگۇ ئۆچمەس تۆھپە قالغاي ، كەلگۈسى ئەۋلاد ئۇچۇن ،
تۇرما مەڭدەپ ئازغىنا تۆھپە ، شان ـ شەرەپ ئالدىدا .

دوست ئاغرىتىپ ئەيتمىدۇركى ، دۇشمىنىڭ دەر كۈلدۇرۇپ ،
توغرا بول تۇرمۇشتا ھەتتا تىل ـ ئاھانەت ئالدىدا .

ئاقلا ۋىجدانىڭ بىلەن ئانا يۇرت ئۈمىدىنى ،
يىغ هوشۇڭ ، نەپسىڭنى بوغ ، راهەت ـ پاراغەت ئالدىدا .

قەهرىمان ئەلنىڭ باهاسى ، ئەڭ ئۇلۇغ ئادىل باها ،
كۇل بولۇر تۆهمەت دېگەن دانا هەقىقەت ئالدىدا .

كەلسە دۇشمەن ئات ئۆزۈڭنى جەڭگە يۇرمە دالدىدا ،
بار خۇشال سەنمۇ قېلىشما جەڭگە پەرمان ئالدىدا .

1970 ـ يىل سېنتەبىر

✻ جاهان رەپتارلىرىغا ✻

گەپلەرنىڭ سېسىقىمۇ كار قىلمىدى ،
ئېغىرلىقىچۇ تېخى ـ سىلىقلىسامۇ .
زادى پاتمىدى ئىچىمگە لەنەت ،
ئاغزىمنى چىڭ قىلىپ چەمبەرلىسەممۇ .

ھەيرانمەن ، تىللىسام چىدىغىنىڭغا ،
قانداقمۇ چىدىغانسەن چىمدىغىنىمغا .
بار جىسمىڭ مۇزغا ئوخشاش قېتىپ قاپتۇ ،
چىرايىڭ ئۆزگەرمىدى مىجىغىنىمغا .

ھەي ئەخمەق ، زاماندىن پەرۋايىڭ پەلەك ،
سەن ئۇچۇن جېنىمنى تارتۇقلىسامۇ .
بىناۋا ، بىسابا ، بىۋاپا ئىكەنسەن ،
بىر قېتىم سۆيمىدىڭ قۇچاقلىسامۇ .

مەقسەتنى بىلمىدىڭ شەرەتلىگەندە ،
تەۋرىسەڭ بولمامدۇ تەۋرەتمىسەممۇ .

كاجلىقىڭ ئېشىپ چۈشتى جاھىللىقىڭدىن ،
ئەگىشىپ ماڭمىدىڭ قولتۇقلىسامۇ .

ھەي جاھان رەپتارلىرى ئويقۇڭنى ئاچ ،
سىلكىنىپ باقسىڭ باقار بەختىڭ كۈلۈپ .
ئاقماس بۇگۈن جاھىللىقىڭ ھەم كاجلىقىڭ ،
ياشىغىن يۈرمە تىرىك ئۆلگەن بولۇپ .

بەس ! كىرمە جاھانىڭ رەپتارلىقىغا ،
چېكىتسىز جىڭ بىلەن جىڭلاپ ئۆزۈڭنى .
كوچىغا ، مەھەللىگە ، بازارغا قارا ،
ياش تۇرۇپ خارلىما گۈلدەك يۇزۇڭنى .

ئىلتىجا

نەدە بار مېكىيانىڭ ساز چالغىنى ،
چوقۇپ يېسە بولاتتىغۇ تېرىقىنى .
سېغىزخانغا نېمە قويدى ناخشىلارنى ،
چوقۇلسا يېتەر ئېشەك يېغىرنى .

دۆت بولسا مەھەللىمىزنىڭ گەيجاڭلىرى ،
ساراڭلىشار بۇ مەھەللىنىڭ ئادەملىرى .
ئاندا ـ ساندا يولۇقسىز شۇنداقلارغا ،
تۆگىمەيدۇ ئەدەپلىشى ، سوراقلىرى .

قول قويسا ئىسمىنى يازار تەتۈر ،
سەن بىلەن كارى بولماس ، ماختاپ قويساڭ .
ئايرىماس ياخشى بىلەن يامىنىنى ،
كۆلىدۇ ، كۈلۈپ تۇرۇپ تىللاپ قويساڭ .

ئاھ خۇدا ، قىسمەت تولا ئادىمىگىدە ،
شۇنداقلا ئوخشىلارمۇ ئالمىگىدە .

ئوقۇغان ، تىرىشچانىنى سايە قىلساڭ ،
كۆڭلىمىز كۈلمەسمىدى ھىممىتىڭدە .

ئايا چەرخ ، قىسمەتلىرىڭ ئەجەب تولا ،
ئادەم بىلەن ھايۋانلارنىڭ پەرقى قېنى ؟
ھەممىدىن ئادەملەرنى ئۇلۇغ دەيسەن ،
ئۇلۇغلىغان ئادەمگىنىڭ نەرقى قېنى؟

ئاق سۈت ئەمگەن ئادەمنىڭ بىز ئۇلۇغ ئىگەم ،
ئېزىپ ـ تېزىپ قالىدىغان چاغلارمۇ بار .
بەندە ئازسا يۆلەيدىغان ئۇلۇغ تەڭرىم ،
سەن ئازمىساڭ ، بىزگە گۈلدەك كۈنلەرمۇ بار .

ئىگەم ئەگەر بىزگە قىلساڭ ياخشىلىقنى ،
كۆپچىلىككە نەپ بەرگۈدەك كويلارغا سال .
يۈرىكىدە ئالىجىپار غەش بولمىغاي ،
ئەلگە كۆيۈپ ، ئەل دەيدىغان ئويلارغا سال .

1972 ـ يىل فېۋرال

✻ بەختۇاشقا ✻

قىلغاندا جاكا «كىم ؟» — دەپ قالىسەن ،
تارتسا گەجگەڭدىن «ئىم ...» — دەپ قالىسەن .
قولۇڭدا كويزا ، پۇتۇڭدا كىشەن ،
ئاناڭنى تاشلاپ قانداق ماڭىسەن .

ئىڭەكنى ساقال باسقىنى بىلەن ،
قانۇن ئالدىدا دېدەك بالىسەن .
تەن بەرمەسەڭ پۇشايمانلارغا ،
نوغۇشتا ئوتنى پۇۋلەپ قالىسەن .

زامانغا لايىق بولمىسا قىلىق ،
يامان قىلىقلار جان ئالار سىلىق .
ئاقىۋەت كۆرمىگەك دوزاخنىڭ كۇنى ،
ئۆلگەندەك قارماقتا ئىلىنىپ بېلىق .

تونۇمىساڭ قانۇن دېگەننى ،
تونۇۋالىدۇ ھەر جايدا سېنى .
سەل چاغلىما ، ئېسىڭدە چىڭ تۇت ،
خەلقىمىز تۈزگەن قانۇن ـ ئىزامنى .

1977 ـ يىل

❋ سالام « ئىلى دەريا‌سى » ❋

سالام «ئىلى دەريا‌سى » سالىمىمنى قوبۇل قىل ،
يوللار يىراق بولسىمۇ كۆڭلىمىز بەكمۇ ئىجىل .
«تۇتاي ئوتلۇق دەستە گۈل» دېگەن تىلەك چوڭ ئىدى ،
ئارمانغا يوق دەرمانىم ، خۇشال دىلىم بەك خىجىل .

ئىلىنىڭ گۈل بېغى كۆركەم ، كىشىنىڭ ھەۋىسى پەيۇەس ،
بىر بېرىپ قالغان كىشىنىڭ كۆڭلىدە ئۆچمەس ھەۋەس .
نە ھاجەت ئىزدىمەك جەننەت ، ئىلى ۋادىسى تۇرسا ،
كۆڭۈللەر شوخلىنىپ ياشنار يۇتساڭ ھاۋاسىدىن بىر پەس .

ھويلىسى باغ ، تاغلىرى باغ ، ئالمىلىرى داڭ ،
ئاشلىقىنىڭ كۆپلۈكىدىن يېتىشمەيدۇ ساڭ .
قىزلىرى گۈل ، يىگىتلىرى بەئەينى بۇلبۇل ،
ياشىرىسەن مەشرەپىنى بىر كۆرەر بولساڭ .

ئىشنى قىلسا يىگىت ـ قىزى خۇددى بىر چاقماق ،
ئۇچەيلىرىڭ ئۇزۇلىدۇ قىلغاندا چاقچاق .

ئىناقلىقى ئۈيۈلتاشتەك ، ئاجرىماس ھەرگىز ،
سودا ـ سېتىق ، پۇل تېپىشتا «موللا تاپقاق» .

ئېتىز دېسە جان بېرىدۇ دېھقانلىرى ،
ئۆلەڭ ئېيتىپ مال باقىدۇ چوپانلىرى .
قوتانلارغا قوي ـ كالىلار پېتىشمىغان ،
سانى سانسىز ئىشچان بىلەن چولپانلىرى .

پارتىيەم دەپ يۈرىكىنى قېقىشىدۇ ،
مېھمان كەلسە يۈرىكىنى يېقىشىدۇ .
كۆڭلى كۆكسى ئالەم كەبى كەڭرى ئۇنىڭ ،
تىل بىلمىسە شەرەت بىلەن چېقىشىدۇ .

«ئىلى دەيدۇ ، ئېلىپ يەيدۇ » دېسەڭ مەيلى ،
بېرىپ قېلىپ كېتەلمىسەڭ ، كۆڭۈل مەيلى .
خۇدايىمنىڭ كۆزى چۈشكەن جەننەت ئىكەن ،
يىگىتلىرى مەجنۇن سۈپەت ، قىزى لەيلى .

نېچۈك دېسەڭ ، سادىر ئۆتكەن دىيار ئىلى ،
تومۇرىدا ئۇرغۇپ تۇرار بوۋاي قېنى .

يەتتە ياشتىن ـ يەتمىش ياشار ناخشىۋەندۇر ،
نەق ۋايىغا يەتكۈزىدۇ مۇقامىنى .

ئىلى دېسەڭ ئوتتەك يانار بۇ يۈرەكلەر ،
مايتاغلىقنىڭ قوينۇل قىلغىن سالىمىنى .
سېنى ماختاپ قانچە يازسام تۈگىمەس گەپ ،
بەك سېغىندىم ، بەك سېغىندىم باھارىڭنى .

1985 ـ يىل

✻ كۆڭۈل ✻

ئاي تۇرۇپ ، ئايدەك تۇرۇپ ،
ئايلارغا تەلمۈرگۈزدىڭىز .
گۈل تۇرۇپ ، گۈلدەك تۇرۇپ ،
گۈللەرگە تەلمۈرگۈزدىڭىز .

بەردى دەرد مۇڭلۇق يۈرەككە ،
چالغاچقا دۇتارىڭىز .
بولدى پەرۋانە بۇ كۆڭلۈم ،
بولمىدى ھېچ كارىڭىز .

چالسىڭىز مەيلى چېلىڭكى ،
مەن بولاي زىل تارىڭىز .
ئىككى ئالەملىك بولاتتى ،
گۈل چىراي دىدارىڭىز .

كۆزىڭىز ئويناپدىكەن شوخ ،
نەدە ئوي ـ خىيالىڭىز .
سارغىيىپ سامان بولارسىز ،
ئىككى بولسا يارىڭىز .

1988 ـ يىل ئىيۇن

❀ سەپەر تەسىراتلىرى ❀

پەرىزات چوققىسى ①

گۈزەللىكنىڭ رەقىبى كۆپتۈر شۇنچىلىك ،
شۇڭا پەرىزات قاچقان قاياققا ؟
ئاشىقنىڭ ئوقياسى قادالسا كۆزگە ،
يىغلارمۇ شۇ يىگىت تەككەن تاياققا .

پەرىزات مۆكۈندى ئەنخۇيغا شۇ چاغ ،
باغرىنى كەڭ ئاچتى ياپيېشىللىق باغ .
تۈمەنلەپ يىگىتلەر قالدى ھەسرەتتە ،
كېلەمتى ئادەمگە ئۆتۈپ كەتكەن چاغ .

نېمىشقا ئاۋارە بولۇپ يازمەن ،
پەرىزات چوققىسى ھەققىدە نەزمە .

---

① ئەنخۇيدىكى گۈزەل بىر چوققا نامى

بولدى قىل قەلبىمىم ، يورغاڭنى توختات ،
پەرىزات قەلبىدەك قەلبىمنى ئەزمە .

تەيفۇسەندە

تەيفۇسەنگە چىققۇچە بۇگۈن ،
مۇبىر پەلەمپەينى باسقاندىمەن .
سالسام نەزەر ئاستىمغا ـ پەسكە ،
شۇ تاپ ئەرشتىن ھالقىغاندىمەن .

يامىشىپ تىرمىشىپ ئاخىر ئۇلاشتىم ،
ئەنە چوققىدا قىپقىزىل بايراق .
خالايىق ! ئەرشكە چىقتىم مەن بۇگۈن ،
ئۇچ گەزچە ئۇستۇمدە ئاسمان بار بىراق .

تەيفۇسەن باغرىدا قىزىتتۇق بەزمە ،
دولان ئۇسسۇلى چىقتى ئەۋجىگە .
ئىچىلىپ ئاغزى ھاڭ ـ تاڭ قېلىشتى ،
بىر توپ ئادەمنىڭ ، ئۇيغۇر پەيزىگە .

❋ نەۋرەمگە ❋

ئاتاپ يازدىم شېئىر نەۋرەمگە ،
ئازاب كۆرمەي دائىم كۈلەرگە .
مانا ئەمدى تويمۇ باشلاندى ،
دۇئا قىلدۇق ياشناپ كېتەرگە .

ئاتا ـ ئانا بولسىمۇ ئۇلۇغ ،
ئېگىلەركەنمىز نەۋرە دېگەنگە .
تاتلىقىنى نەۋرىگە بېرىپ ،
شادلىقىنى چېچىپ ئالەمگە .

بالىغا تويمايمىز ، تويساقمۇ ئەگەر ،
تويمايدىكەنمىز نەۋرە دېگەنگە .
نەۋرىلەرگە باغلانغانسېرى ،
تارتقان جاپالار ھۇزۇر ئادەمگە .

كەلگۈسى بول بالام يۈرتۇمنىڭ گۈلى ،
بولمىسا تىنىمسىز سايرار بۈلبۈلى .
خەلقىمگە ياراملىق بىر يىگىت بولساڭ ،
يايرايدۇ شادلىقتىن بوۋاڭنىڭ دىلى .

1983 ـ يىل ئاپرىل

❋ مەجنۇنتالغا ❋

بېشىڭ دائىم ساڭگىلاقلىق ،
چاچلىرىڭ چاڭگىلاقلىق .
ئوخشاپ ھۇرۇن خوتۇنلارغا .

تونۇرغا ئوتۇن بولالماي ،
كۆكتالغا خوتۇن بولالماي .
مەجەزىڭ ئوخشايدىكەن ھۇرۇنلارغا .

ياكى سايەڭنىڭ تايىنى يوق ،
ۋە ياكى يوق مېۋە ـ چېۋەڭ .
تىترەپلا تۇرىسەن غال ـ غال .

روزىغارىمغا دېگەك بولمىسالڭ ،
ياكى نەۋرەمگە شۇمەك بولمىسالڭ .
نېچۈك ماختاي سېنى مەجنۇنتال .

1984 ـ يىل سېنتەبىر

✲ كونا دوستۇمغا ✲

نەچچە قېتىم سىراج كۆڭرۈكتىن ،
ئۆتۈشكەنتۇق بىللە ياندىشىپ .
يېتەكلەشكەن بوران ـ چاپقۇندا ،
قالمىغانتۇق يولدىن ئادىشىپ .

بىر نان بولسا بۆلۈپ يېيىشكەن ،
ئالماشتۇرۇپ كىيىم كىيىشكەن .
جەڭگاھلاردا ئوت دېڭىزىغا ،
ھۇررا توۋلاپ بىللە كىرىشكەن .

يانپېشىڭغا ئوق يېگەن چاغدا ،
يۈدۈپ ماڭغان ئىدىم يىراق يول .
ئۇرۇش توڭەپ سەپتىن چېكىنىپ ،
يۇرتىمىزغا كەلگەنتۇق ئۇدۇل .

قىسمەت دېگەن شۇنداق ئوخشايدۇ ،
سەن باشلىق بولدۇڭ مەن ئاددىي كادىر .
نامىڭ سېنىڭ ماجۇجاڭ بولدى ،
مېنىڭ بولسا يەنىلا سابىر .

ئېسىڭدە بولسا نامۇ شەرىپىم ،
مېنى بىر قېتىم يوقلاپ قوي ئاداش .
ناۋادا ئېسىڭ قۇرىغان بولسا ،
مەيلى ئاتا ۋە مېنىمۇ يولداش .

ئون يىلدىن بۇيان يوقلاپ قويمىدىڭ ،
بەش قېتىم ياتتىم دوختۇرخانىدا .
ئۆتكەننى ئۇنتۇش نومۇس ئەمەسمۇ ،
سەنمۇ يۇرمەسسەن « ئۆلمەس » خانىدا .

1985 ـ يىل

❋ ئۇيغۇر قىزىغا ❋

قوشنىمىزنىڭ كۆك كۆز قىزى كەتتى ئۇزاپ ،
ئاينى قىلدى ئۆتەك ، مارس سەيلىگاھى .
ئۇيغۇر قىزى تاشلىۋەتكەن پەرەنجەڭنى ،
جاراڭلىغاي كۆكتە ئۇيغۇر پەنجىگاھى .

ئۇلۇغ غايە چىڭ ئىرادە تىكلىگەنلەر ،
بولالايدۇ ئىلىم ـ پەننىڭ ئەۋلىياسى .
قولغا ئالغىن تىلسىماتلار ئاچقۇچىنى ،
ئەيلە پەرۋاز بۇ ئەجدادلار ئىلتىجاسى .

چېلىنماقتا ئىسلاھاتنىڭ چوڭ نەغمىسى ،
كەڭ ئېچىلىق ئەمدى جەڭنىڭ كەڭ سەھنىسى .
چىللىماقتا بىزنى كۆكتە ئاي ـ قۇياشلار ،
قىزىتايلى كائىناتتا توي بەزمىسى .

ئۇيغۇر قىزى قاناتلىنىپ ماڭ ئالدىدا ،
ساڭا بەخت يار بولالماس دالدىلاردا .
بىلىم بىلەن زىننەتلىسەڭ بارلىقىڭنى ،
شەرەپ ساڭا ياندىشىدۇ چېلىشلاردا .

ئالدامچىلار

ئەزەلدىن ھۇنىرى شۇ شەيتان دېگەننىڭ ،
ئوقۇماي يالغاننى توقۇيدىغىنى .
ھە ، دېسە ئۆزىنى خورازدەك ساناپ ،
ياۋاشنى مېكىيان دەپ چوقۇيدىغىنى .

ئىت ئىدى مىجەزى ، خۇي پەيلى ئۇنىڭ ،
غاجىلايتتى ئادەمنىڭ ئۇستىخىنىنى .
ئادەمگە ئوخشىمايتتى مېڭىش - تۇرۇشى ،
تۇلكىدەك ھىجىيىپ گوللايدىغىنى .

خۇشامەت بابىدا « پىر ئالىم » ئۆزى ،
يېشىنى ئېقىتىپ يالايدىغىنى .
تويغۇچە بەرسەڭمۇ ئۇنىڭغا يېمەك ،
دۇئانە مىجەزلىك تىلەيدىغىنى .

شەيتاندەك ئالدايدۇ ئادەمنى بەرھەق ،
جىسمىدىن ياخشىلىق تاپماق ئىدى تەس .

ئۇچراپلا قالسا يولۇڭدا ئەگەر ،
سېنى شۇئان باسار ئىدى نەس .

شەيتانىنىڭ ئۆزىلا تۇرغان ـ پۈتكىنى ،
قېشىڭغا يولاتما مۇنداق تۇلكىنى .
ھىجايسا ئالدىنىپ قىلتاققا چۈشسەڭ ،
دوزاخنىڭ ئازابى تەييار شۇل كۈنى .

لەنەت ! ئالدامچى ، كاززاپ ، ھىيلىگەر ،
تۇتۇۋالدۇق ئەمدى سېنىڭ قۇيرۇقلىرىڭنى .
ئىشلىمەيدۇ ھۇنەرلىرىڭ كاسات بازاردا ،
ئوڭۇشسىزلىقىڭ ساڭا كۇن يوق قىلىقلىرىڭنى .

❀ يار دېگەن ❀

بارمىدۇر جەننەت دېگەننىڭ لەززىتى ،
يار لېۋىدىن شۇمىگەن زەمزەمچىلىك .
بەزىلەر ئالتۇننى بەختىم دەيدىكەن ،
تەڭ ئەمەس ئۇ يارنى بىر سۆيگەنچىلىك .

ئوت دېڭىزى دەيدىكەن دوزاخنىمۇ ،
دەھشىتى ھېچ تەڭ ئەمەس كۆيگەنچىلىك .
چۆل – باياۋان يالقۇنى كۆيدۈرسىمۇ ،
ئىشق ئوتى ئالدىدا ئۇ بىردەمچىلىك .

پانىي ئالەم ھەممىگە ئۆتەڭ ئىكەن ،
چېتىنى كۆرسەڭ كىچىك ئالىقانچىلىك .
ھەممە ئىش باقىدا بولماق ئاڭلىساق ،
شۇندا ئىچ ، جامى ئىكەن سايرامچىلىك .

يار دېگەن شۇنداق نېمە ئۆلمەيدىغان ،
تاشلىساڭ دوزاختىمۇ كۆيمەيدىغان .
ياشىساڭ بىللە ياشا يارىڭ بىلەن ،
دوزىخىدۇر پەملىسەڭ بويىتاقچىلىق .

❋ بايرامدا ❋

تۇمەنمىڭ بەيگىچى چۇشتى مىنىپ تۇلپارغا بايرامدا ،
قىزىپ كەتتى جىمى ئىنسان قىلىپ داغدۇغا بايرامدا .
چېچىلدى گۈل – بېزەك قاردەك ئۇچۇپ ساماغا بايرامدا ،
تۇزۇلدى سەھنە ، سەپ ، مەيدان چەۋەندازلارغا بايرامدا ،
ۋاقىتنىڭ ئالدىدا ماڭغان چېۋەر ئىشچانغا بايرامدا .

ئۇزۇن يىل قاغجىراپ ياتقان دەرەخلەر باشقىدىن كۆكلەپ ،
كىرىپتۇ مېۋىگە ئەمدى ، بېرەر ئۇ مېۋىسىن كۆپلەپ .
يېڭى دەۋران قەلەم بەرگەچ ، ياماننى پاش قىلىپ سۆك دەپ ،
بىلىمنىڭ كاندىن ھېكمەت سىرىنى ھەر كۈنى ئاچ دەپ ،
بېرەر نىشان ، قىلار خىتاب ئۇلۇغ نىشانغا ، بايرامدا .

قولۇم كۆكسۈمدە ھۆرمەتتە قىلاي تەزىم ئۇلۇغ بايرام ،
پەلەككە ياڭرىغان سۈناي بىلەن ناغرا گويا قاينام .
قولۇمدا لىپمۇلىق تۇرسا شاراب جامى — گۈزەل سايرام ،

ئىچىپ مەينىك شۇ پەيزىدە مۇقامغا مەنمۇ جۆر بولسام ،
چۈشەر بۇندا قېرى ـ ياشلار كۈلۈپ ساماغا ، بايرامدا .

1989 ـ يىل يانۋار

كەلسەڭ

شادلىقىدا ماي ئېيىنىڭ تولدۇرۇپ جام تۇتاي كەلسەڭ ،
ناغرا ـ سۇناي ناۋاسىغا چۈشەي ئويناپ ، كۈلۈپ كەلسەڭ ،
ئۇتۇقلار جەۋھىرىن تىزدىم ، تاقاي كۆكسۈڭگە سەن كەلسەڭ ،
قولۇم كۆكسۈمدە ھۆرمەتتە قىلاي تەزىم بۇگۈن كەلسەڭ ،
نەچۈن شاد بولماي غەلىبىدىن ـ غەلىبىگە يول ئېلىپ كەلسەڭ .

پەسىللەرنىڭ ئەركىسى ، باھار پەيزىنى سۈرۈپ كەلگىن ،
ئېلىمگە قەست قىلار ياۋنى قىلىچ بىرلە سۈرۈپ كەلگىن .
تىلىسىمات بۇ جاھاندىن ئالتۇن ـ گۆھەرنى سۈزۈپ كەلگىن ،
بويۇمغا مارجىنىم بولغايكى يۇلتۇزلار ئۈزۈپ كەلگىن ،
مۇھەببەتنىڭ تاجىنى سۈنارمەن سەن سۈيىدە كەلسەڭ .

مېنى دىلدىن دېسەڭ ياريم — ئېلىمنى گۈللىگىن پەندە ،
يولۇڭغا ئۆمىدتە باققان كۆزلەرنى قويمىغىن غەمدە .
مۇھەببەت چۆلىدە چاڭقا ، تەمەخورنىڭ سۈيىن ئىچمە ،

جېنىڭدىن مەيلى كەچكىنكى ۋەتەندىن ئەبەدىل كەچمە ،
يېتەرسەن ئاقىۋەت مەقسەت ـ مۇرادقا ئامرىقسم كەلسەڭ .

بۇگۈن توي بەزمىسى قۇردۇق ، مانا مايتاغدا ، گۈلشەندە ،
پەلەككە يەتتى شادلىقنىڭ ناۋاسى ـ نەغمىسى بىزدە .
باھاردا باشلىغان تويىنىڭ مەشرىپى تېخى كۈزدە ،
شەرەپتىن تولدۇرۇپ ئىچەرمىز تويلۇق جامىنى بىللە ،
بۇگۈنكى بۇ كۆڭۈللۈك شاد ساماغا ئۈلگۈرۈپ كەلسەڭ .

بۇگۈن ماي بايرىمى دوستلار ، سېخلار جەڭدە بەس ـ بەستە ،
بۇ نەزمەم تۆھپىكارلارغا سۇنۇلغان زەررە گۈلدەستە .
قەلەم گال ، پەملىرىم چاغلىق ، قوشاق يېزىلدى مىڭ تەستە ،
بۇگۈنكى شاد ـ خورامىلىققا نىگارىم كەلگۈدەك سەپكە ،
ئىناقلىق سازىنى چالدىم ، مۇقامنى توۋلىغاچ كەلسەڭ .

1989 ـ يىل ماي

✻ سوۋغا ✻

كۆتۈرۈلدى ئەۋجىگە چېلىنىپ ناغرا ،
كەپتۇ بۇگۈن يېڭى يىل، بايرام مۇبارەك .
ھەممە يەردە ساز ـ ناخشا غەلىبىنى قۇتلاپ ،
ئۇتۇقلاردىن ـ ئۇتۇققا بەرگىنى دېرەك .

بەيگە سالدۇق ۋاقىت بىلەن بەسلىشىشكە ،
ئاستىمىزدا مىنگىنىمىز دۇلدۇل بىزنىڭ .
كىم دېسەڭ بىزنى جۇڭغاردىكى « مەرۋايىت »
كۆزلىرى بىزدە ئەمدى ھۆر ـ پەرىنىڭ .

بەيگىدە يىل ئارقىمىزدا قالدى ئەمدى ،
بەكمۇ مۇشكۈل ئۇنىڭ بىزگە يېتىشمىكى .
بىز تۇرساق سەپ ئالدىدا نەرە تارتىپ ،
يىلغا تەستۇر باش ـ بۇرنىغا ئېلىشمىكى .

كەلگىن بۇگۈن يېڭى يىلىم كېچىكسەڭمۇ ،
كۆكسۈڭگە قىزىلگۈلدىن تاقاي ئۈنچە .
بەيگىدە يەڭگىنىمنى ئالەمگە ئېيت ،
ئەجرىڭدىن سەنمۇ ئەلدىن ئال سۆيۈنچە .

مايتاغ روھى ئۇرغۇتتى كۈچ - مادارىنى ،
ياڭراتقاچقا يېڭى كۈيگە ساتارىنى .
شىمايلاپ يەڭنى چىقتى جەڭگە باتۇر ،
ئاشۇرماقچۇن يەنە نۇرغۇن پىلانىنى .

روزىغارىم دەيدۇ مەردلەر زاۋۇتىنى ،
ئايانمايدۇ ئىشلىگەنده بار كۈچىنى .
ھەر يېڭى يىل كەلسە يوقلاپ دىيارىمغا ،
چېكىسىگە قىسىپ قويار سوۋغىتىنى .

كەل يېڭى يىل كېچىكسەڭمۇ خۇشلىقىم كۆپ ،
مەرۋايىتىم سوۋغا بولسۇن كەلگىنىڭگە .
مايتېغىمنىڭ ھۆرمەت بىلەن سالىمى كۆپ ،
ئالغا ئۇندەپ بىزگە مەدەت بەرگىنىڭگە .

1990 ـ يىل يانۋار

❋ دېھقان قىزىمەن ❋

كۆزۈڭنى ئوينىتىپ قېشىڭنى ئاتما ،
قۇرۇق گەپنىڭنى ئەگىتىپ ساتما .
مېنى چىن سۆيسەڭ ، ئۆگەن ـ ئىجاد قىل ،
ھۇرۇنلۇق قىلىپ سايىدا ياتما .

ئالتۇن ـ كۈمۈشكە رايىم يوق مېنىڭ،
قەلبى ئالتۇندەك بولسىلا بولدى .
ئەتلەس ـ شايىغا مەيلىم يوق مېنىڭ ،
مۇھەببىتى ساپ بولسىلا بولدى .

قۇرۇق گەپ بىلەن خۇشۇم يوق مېنىڭ ،
ھۇرۇنغا سۇنار قولۇم يوق مېنىڭ .
باغقىلا شەرەت قىلىۋەرمىگىن ،
راستىنى دېسەم چولام يوق مېنىڭ .

دېھقان قىزىمەن جەڭ پەرۋانىسى ،
ئىشچان يىگىتنىڭ خۇش جانانىسى .
ساپ مۇھەببىتىم شۇنىڭغا تالىق ،
ئەلگە تونۇلسا ئىش ـ جەڭنامىسى .

1991 ـ يىل مارت

✻ تىلىكىم ✻

سالام دەيمەن ساقلىق تىلەپ ھەمىشە ،
سالامەتلىك ئۇلۇغ ئالتۇن ـ كۆمۈشتىن .
بىراق بولماس قۇتۇلغىلى ھەر زامان ،
يەتتە كەتمەن توپا تاشلاپ كۆمۈشتىن .

ساغلام ئۆتسە بىر كۈنىمىز بەخت شۇ ،
نە كېرىكى بىزگە غەمنىڭ ، خىيالنىڭ .
كۈلكە بىلەن تۇغۇلغانغۇ ھەممىمىز ،
كۈلۈپ ياشا ، تىلىكى شۇ خۇشالنىڭ .

كېسەل بولساق ساقىيىمىز بىر كۈنى ،
ئامالغۇ يوق تۇغىگەندە رىسقىمىز .
قانچە يىللاپ يىغلىساقمۇ بەربىر ،
ياڭراپ تۇرسا خۇش بولاتتىم كۈلكىمىز .

1992 ـ يىل يانۋار

❋ ۋەدەڭدە تۇرالامسەن ❋

قۇياش پارلاپ ئۇستۇمدە ،
چاقنار مېدال كۆكسۈمدە .
ئورۇندىسام شەرتىڭنى ،
تۇرالامسەن سۆزۈڭدە .

« ئەلگە بولساڭ ۋاپادار ،
سۆيگۈنۈمسەن دېگەنتىڭ .
ئوردېن كۆرسەم كۆكسۈڭدە ،
كۆيگىنىمسەن دېگەنتىڭ ».

قالاقلىقنى مەن تاشلاپ ،
ئىشنى ئارتۇق ئورۇنداپ .
تەر بىلەن گۈل ئېچىلدى ،
كۆكسۈمدە نۇرلار چاقناپ .

خەلقىم ئۇچۇن قەنت بولاي ،
سەنمۇ بولغىن ساپ ھەسەل .
كەمىرىڭنى چىڭ باغلاپ ،
ياردىم دېسەڭ ئەمدى كەل .

1992 ـ يىل يانۋار

❋ باربكالا قاسىم ئىمىن ❋

(قاراقاش ناھيە زاۋا يېزىسىدىكى دېھقان قاسىم ئىمىن 100 مىڭ يۈەن پۇل ئىئانە قىلىپ مەكتەپ سالدى ... گېزىت خەۋىرى)

قاسىم ئىمىن پۇلنى ئاسان تاپقانمىدۇ ،
دەپ قالمىسەن ياردىمىنى ساناپ بېقىپ .
بىر چىرايلىق مەكتەپ ساپتۇ ئۆز يۇرتىغا ،
ئىلھام ئاپتۇ باشقىلارمۇ دەڭسەپ بېقىپ .

قاسىم ئىمىن باشلىغان يول كېڭىيىپتۇ ،
ھەر تەرەپتىن ياردەم قوللار سۇنۇلۇپتۇ .
بىردەمدىلا ھە ـ ھۇ بىلەن ئەل قوزغىلىپ ،
« مەكتەپ » دېگەن داستىخان پۇلغا كۆمۈلۈپتۇ .

باربكالا ! قاسىم ئىمىن غەيرىتىڭگە ،
باربكالا ! مەرىپەتچۇن ھىممىتىڭگە .

ئالەمچىدۇر خۇشلىقىمىز ، رەھمىتىمىز ،
ئەلگە ئاتا قىلغان ئۇلۇغ خىسلىتىڭگە .

1990 ـ يىل

❋ مانا بىز كومۇنىستلارمىز ❋

مانا بىز كومۇنىستلارمىز ،
مۇشكۈلنى گەجگىگە ئارتىپ ،
ھەر جەڭدە نەرە تارتىپ ،
ئالغىدىن ـ ئالغىغا ئاتلاۋاتىمىز .
ھەر كۈنى يىلغا تەڭ نى ـ نى ئىشلارنى
قەۋەت ـ قەۋەتلەپ قاتلاۋاتىمىز .
خىرىس قىلىپ تۇرسا دۇشمەنلەر ،
كۆزىن ئالايتىپ ،
ۋەتەننى كۆزىمىزدەك ساقلاۋاتىمىز .
تۆتىنىڭ بىرى بولۇپ ،
كۈچىمىزگە تولۇپ ،
« قوزغال ! » نى «ھۇررا ! » غا ئۇلاۋاتىمىز .
بۆلگۈنچىلەرنىڭ
تاناۋىنى تارتىپ ، ئۈزۈلاۋاتىمىز .
ھەئە بىز شۇنداق
قەھرىمان نەسلى ،

ئىشىنىڭ ئېغىرىدىن قاچمايۋاتىمىز .
ئاپتاپتىن سايىغا ،
سوغۇقتىن ئىسسىققا قېچىپ
يۈرمىدۇق بېزىرىپ ،
يوللارنى تۈزلەپ ،
بەللەرنى رۇسلاپ ،
جاھىللارنى كۈمپەيكۈم ئەيلەۋاتىمىز...
ھەر قېتىم بەختنى كۆرسەك ،
خۇش بولۇپ كۈلسەك ،
يېڭى بىر دۇنيا
يېڭى بىر جەننەت ياساۋاتىمىز .
بولغاچ سانسىز جاۋيۇلۇلار ،
تۆمۈر ئادەملەر ، ۋاڭ گۇڭروڭلار ،
جۇڭگولۇق بەختىيار ياشاۋاتىمىز...

1991 ـ يىل سېنتەبىر

❋ مەرھابا ، سابا ❋

سابا بىلەن تەڭ ئويىنىشىپ كۆڭلۈم ،
كەتتى قوغلىشىپ يىراق - يىراققا .
سىيپاپ گۈزەلنىڭ مەڭزى - چېچىنى ،
سالدى تۆگمەس - ئۆچمەس يىراققا .

ھەر تاڭ ساباسى ئويىنىشار شۇنداق ،
كۆڭۈلگە سىڭىپ خۇلقى سېيماسى .
نۇردىن تۆرەلگەن چوغدەك يۈرەكلىك ،
تۈگەمدۇ قىزنىڭ دەردۇ نىداسى .

مەرھابا سابا ، باغرىمدا يانغىن ،
كۈل - چۈچۈلا بولاي تارتسام مەيلى دەرد .
نېپىتچى قىزنىڭ بولاي قۇربانى .
ئوغۇل تۇغۇلدۇم ، ئۆلەي بولۇپ مەرد .

شەرتىنى دېمە ، بىلدىم كۆزىدىن ،
تەر بىلەن چۆلنى قىلسام گۈلىستان .
تۈرۈبا كۆتۈرگەن دولامغا يانداش ،
كېلەر مايتاغقا يايرىم گۈلبوستان .

1991 ـ يىل

❋ ئاق خالاتلىق پەرىشتەم ❋

تالاي بىمار تاپتى شىپالىق ،
قوللىرىڭدىن ئاپئاق پەرىشتەم .
كېسەللەرگە ئۈمىد ئاتىدىڭ ،
كۆڭۈللەرنى قىلىپ خاتىرجەم .

يېرىم خۇدا ، دېسە بوۋايلار ،
پەرىشتىكەن ، دەيدۇ مومايلار .
تۆككەن ئەجىر ـ مېھنەتلىرىڭدىن ،
ئامان قالدى تۈمەن نىمجانلار .

مەيلى تونۇش مەيلى ناتونۇش ،
شىپايىڭ بار بىمار بولسىلا .
راھەت سېزەر ئىللىق مېھرىڭدىن ،
كېسەل تارتىپ ئىڭرىغان جانلار .

كۆرمەسلەرنىڭ ئېچىلدى كۆزى ،
گاچىلارنىڭ سايرىدى تىلى .

سەن كۆيۈنۈپ داۋالىغاچقا ،
شىپا تاپتى يايرىدى دىلى .

ساڭا دىلدىن ئاشتى مەدھىيەم ،
ئاق خالاتلىق گۈزەل پەرىشتەم .
تىنىقلىرىڭ خىزىر تىنىقى ،
ۋۇجۇدۇڭغا ھايات مۇجەسسەم .

1992 ـ يىل

✻ قىسمەت ✻

كىچىكىمدە ئەجەب چاققان بالا ئىدىم ،
يېتىشەلمەي شامالالارمۇ ئاھ ئۇراتتى .
ناخشا ئېيتسام ئاۋازىمنىڭ زىللىقىدىن ،
بۇلبۇللامۇ جىم بولۇشۇپ ئاڭلىشاتتى .

قېرىغاندا باسىدىكەن پالاكەتلەر ،
تۇز يولدىمۇ ماڭالمايمىز ئالچاڭلىشىپ .
ئاۋازىمىز غاراڭ ـ غۇرۇڭ ھەم ئېغىز ـ پەس ،
قالىدىكەن كۇلكىلەرمۇ شالاڭلىشىپ .

يىراق ئىكەن ياش ـ قېرىنىڭ ئارىلىقى ،
تۇرغان بىلەن ئارغامچىسى چىڭ ئۇلاقلىق .
قىيامەت تەقدىرى ئوخشاش ھەممىگە ،
قەبرىمىز تۇغۇلغاندىلا كولاقلىق .

ئادەملەر ھاياتى قىسمەتكە تولغان ،
كۆلكىگە يۆگىنىپ ياشايدۇ ماتەم .
بەك ئۇزۇن بولسىمۇ ھايات سەپىرى ،
سائىتى توشقاندا جىم ئىكەن ھاتەم .

❀ بالام بولساڭ ❀

بالام بولساڭ ئەلگە سادىق ، ئەل سۆيەر پالۋانى بول ،
قىيىنچىلىق بايراقنى مەڭگۈ ساپ يۈرەك - پەرۋانە بول .
دوستلىرىڭ ، تەڭتۇشلىرىڭنىڭ دەردىگە دەرمان بولۇپ ،
ھالال بولغىن ، ھارام بولما ، مەرد كىبى ئوغلانى بول .

بالام بولساڭ يۆلەپ قويغىن يىقىلغاننى ،
دەرد - ئەلەمدە يۈرەك - باغرى چېقىلغاننى .
گۈزەل ئەخلاق نۇر چاچىدۇ چىرايىڭغا ،
ئىلىم - پەنگە يېتەكلىسەڭ نادانلارنى .

بالام بولساڭ مۇشكۈلاتتىن ۋايساپ قاچما ،
ئىناقلىققا باغلا دىلىنى ، زەھەر چاچما .
تىلى ھەسەل ، دىلى زەھەر خۇمپەرلەرگە ،
ئەگمىگىن باش ، ئالاي ئاڭا ، چىراي ئاچما .

بالام بولساڭ خىروئىن ھەم نەشىنى چەكمە ،
ھالال ئىدىڭ ھالال ياشا ، يالغاننى ئەشمە .

قمارۋازنىڭ تاۋكاسىدىن ئەيلىگىن ھەزەر ،
تامىقىنى يېدىڭ ئەلنىڭ قازىنىنى تەشمە .

« ئانا رازى ـ خۇدا رازى » دېگەن گەپنىڭ ،
مەنىسىنى چۈشەن بالام ، ۋەتىنىڭنى سۆيۈ .
بىر دەقىقە ئايرىلمىغىن ئەلدىن ـ ۋەتەندىن ،
توغراق مىجەز يىگىت بولۇپ ماكانىڭنى سۆيۈ .

ياخشى بولساڭ ، ياخشىلارنىڭ بىر گۈلى دەيمەن ،
جەننەتسىمان يۇرتىمىزنىڭ بۇلبۇلى دەيمەن .
يۇدۇۋالساڭ ئىللەتلەرنى ھەرگىز تاشلىمايۇ ،
نامىزىمدا قارىغاپ ، ئەلنىڭ خۇمپىرى دەيمەن .

✻ تۇرپان تەسىراتلىرى ✻

تۇرپاننى كۆزلەپ

باشلاندى سەپىرىمىز تۇرپاننى كۆزلەپ ،
دوستلار تەڭ تاشلىدۇق قەدەمنى بىردەك .
يالقۇنتاغ ، بۇيلۇقنىڭ ھاۋاسىدىن ،
يۇتارمىز قانغۇچە يۇرەك قانغۇدەك .

يالقۇنى بەك قىزىق دەيدۇ بەزىلەر ،
يالقۇنتاغ قىزىنىڭ قەلبىنى ماختاپ .
شۇ ئوتتا بىر كۆيۈپ باقسامغۇ مەيلى ،
كۆزلىرى چولپاندەك تۇرسىمۇ چاقناپ .

داڭقىنى ئاڭلىغان تۇرپان دېگەننىڭ ،
كالپۇكى يېپىشارمىش ئۇزۇم يېگەننىڭ .
شۇ تاتلىق ئۇزۇمنى ئۆستۈرۈپ باققان ،
مەيلىدى كۇيئوغلى بولسام دېھقاننىڭ .

2002 ـ يىل ئاۋغۇست

تۇرپانغا بېرىپ

بىر قىسما بولۇپ قالدىم ،
ئۆزلەنى كۆرگەندىن بېرى .
گالدىن ئۆتمەيدۇ تاماق ،
ئۆزلەگە كۆيگەندىن بېرى .

جىمى دوزاختا كۆيمەپتىم ،
ئوتلىرىدا بەدەن چوغ .
ئەزرائىل گاداي كەلگىن ،
جاندىن تويدۇم گالنى بوغ .

لۇكچۇن ئىدى بىر سايلىق ،
ھازىر يوللىرى تەكلىك .
لۇكچۇننىڭ چوكانلىرى ،
سايرىشار بولۇپ كەكلىك .

ئامانشادا بەك قورقتۇم ،
يىلاندىن - كىرپىسىدىن .
يېتىۋالسام قوپمايتتىم ،
مامۇقتەك كۆرپىسىدىن .

ئەمدى ھەرگىز بارماسمەن ،
كەكلىك بوزلىغان چەتكە .
بىر - ئىككى بېرىپ قالساڭ ،
قالۇرسەن ساقايماس دەردكە .

تۇرپانغا باراي دەيمەن ،
يارنى دەپ قالاي دەيمەن .
قوشمىسا مېنى يارغا ،
قۇمۇلغا ئەپ قاچاي دەيمەن .

مەن تۇرپانغا تويمايمەن ،
تۇرپان ماڭا تويمايدۇ .
ھەر يىلى بارماي دېسەم ،
كۆڭلۈم سارالڭ قويمايدۇ .

بېشىدا ياغلىقى يال ـ يال ،
كۆرۈپلا تىترىدىم غال ـ غال .
ئۆزۈمنى بىر ئاتاي دەپتىم ،
ئۆزەمزە ياش ئەمەس بىر چال .

2003 ـ يىل سېنتەبىر

« تۇيۇق غوجام » غا

سېنى كۆرمەك ئىدى ئارزۇ ،
تۇيۇق كۆردۈم مازارىڭنى .
ماشايىخلار زىكىر قىلدى ،
سېنىڭ ئاھۇ شۇ زارىڭنى .

تاۋاپ قىلغاچ ئۆتۈپ قالدىم ،
قەبرەڭدىن مازارىڭدىن .
دۇئايىم ساڭا يەتكەيمۇ ،
نەۋرەڭ ياكى ئەۋرەڭدىن .

ئۇزاپ سەندىن ئېگىلدى باش
« سېرىپ » تا ئاقتى كۆزدىن ياش .
مەندە قالسۇن نە ئارمان ،
ئۆلۈپ ياتسام ساڭا يانداش .

1992 ـ يىل ئىيۇل

❋ تۇرمۇش چاقچىقى ❋

چاقچاق بىلەن تويمىغاندا قورسىقى ،
چاقچاقلارنى چېقىپ يەيدۇ چاقچاقچى .
قاداقچىنى ئىزدىگەنلەر كەلمىسە ،
چىنىسىنى چېقىپ قادار قاداقچى .

تېپىلمىسا بۇلىغۇدەك مال ـ دۇنيا ،
ئۆز مېلىنى بۇلىشىدۇ بۇلاڭچى .
تاغ يولىدا كۆرۈنمىسە كارۋانلار ،
ئاتلىرىنى سويۇپ يەيدۇ قاراقچى .

جېدەل ـ ماجىرا بولۇپ تۇرمىسا ھەر دائىم ،
ئۆز ـ ئۆزىنى ئۇرار ئىكەن چاتاقچى .
گەر كەلمىسە يىرتىق ئاياغ كۆتۈرگەن ،
ئايىغىنى يىرتىپ ياماپ ياماقچى .

مارايدىغان ئۆي قالمىسا ئاقۇەت ،
ئۆز ئۆيىنى مارايدىكەن ماراقچى .

ئەرز ئېيتىپ دەۋاگەرلەر كەلمىسە ،
بالىسىنى سوراقلايدۇ سوراقچى .

ساتالمىسا ئېشىكىنى بازاردا ،
سېتىۋېلىپ ئۆزى مىنەر ئېشەكچى .
ئاڭلىمىسا چالغىنىنى باشقىلار ،
ئۆزى چېلىپ ئۆزى ئاڭلار غىجەكچى .

تۇرمۇش دېگەن مانا شۇنداق چاقچاقچى ،
تۇگىمەيدۇ ئەلمىساقتىن چاقچىقى .
كۈلسەك كۈلەر يىغلىغاندا يىغلايدۇ ،
تۇرمۇش شۇنداق ھاياتلىقنىڭ ئەينىكى .

1992 ـ يىل ئۆكتەبىر

✻ بىر ياشقا ✻

ئالىيىپ ئاناڭغا ، ئىنسانلىقىڭدىن ،
قول ئۈزۈپ بىرەمدە بولسەن ھايۋان .
ئانىنىڭ سۈپىتى تۇرار قۇياشتا ،
ئىزلىرى ئۇنىڭ مەككىدۇر ھامان .

رازىدۇر ئانىلار ، رازىدۇر خۇدا ،
بۇ سۆزنى دەستۇر دەپ ، ئەڭگۈشتەر سانا .
مەنىلەر قامۇسى ئانا دېگەن سۆز ،
مەڭگۈلۈك دەرس ئالار ئۇندىن ھەر دانا .

ئىزدىمە جەننەتنى بولمىغىن سەرسان ،
ئۇ ئانا باغرىدا يۇز ئاچار ھەر ئان .
ئاق چاچلار تېلىدا چاقنايدۇ نۇرلار ،
ۋەسلىدە ئالتۇنغا ئۆرىلەر جاھان .

بالا بىز ، پەرزەنت بىز ، يۇمران نوتا بىز ،
ئانىغا بەك ئېسىل پەرزەنت بولمىز .

ئۇ كۈتكەن ئۇمىدنى قولىغا بېرىپ ،
كۆكتىكى تولۇنئاي كەبى تولىمىز .

ئانىلار كۆزىگە يولاتمايلى ياش ،
ئانىلار يۈرىكى بولغاي بېجىرىم .
ئالايما ئاناڭغا ئەي نادان دوستۇم ،
كۆكلەمنى باسىدۇ ئايار ، ئىزغىرىن .

1992 ـ يىل

❋ جۇڭغاردىكى مەرۋايىت ❋

چۈشتى كۆكتىن سان ـ ساناقسىز يۇلتۇزلار ،
جۇڭغاردىكى مەرۋايىتنى كۆرگىلى .
ئاي بىلەن چولپانمۇ چىقىپ سەپەرگە ،
كەلگۈدەك ئاھ ، مەرۋايىتنى سۆيگىلى .

پۈركىدى گۈلگە بۇ جاينى تەر تۆكۈپ ،
مايتېغىمنىڭ ھەممە چوڭى ـ كىچىكى .
مايتېغىم توزدەك ياساندى زەپ گۈزەل ،
جۇڭغار ئۇزۇك بولسا ، مەرۋايىت كۆزى .

پالۋانلار بىلمەيدۇ ھېرىش ـ چارچاشنى ،
نومۇس دەپ بىلىدۇ تىرناق تاتلاشنى .
كۆڭلىگە پۈكۈلگەن ئالىي بىر نىشان ،
ئويلايدۇ نورمىنى ئىككى قاتلاشنى .

ئۇنۇمنى ھايات دەپ بىلىدۇ ئۇلار ،
بىلىمنى قانات دەپ تونۇيدۇ ئۇلار .

بىر قولدا كۆلۈچى ، بىر قولدا كىتاب ،
تاڭ بىلەن بەسلىشىپ ئىشلەيدۇ ئۇلار .

مايتېغىم پۇرىقى جەننەت پۇرىقى ،
بىر دەقىقە ئايرىلغۇم كەلمەيدۇ پەقەت .
مايتاغلىق روھىنى ئويلىغانسېرى ،
خۇشالنىڭ ۋۇجۇدىغا تولار شىجائەت .

1992 ـ يىل

❋ ئەۋلادقا ❋

قەبرىدۇق ، قالمىدى كۆزلەرنىڭ خۇنى ،
ئېنىق كۆرەلمەيمىز ئۇنى - يا بۇنى .
يىللار ئوغرىلاپ قاچتى ياشلىقنى ،
كىرمەيدۇ قۇلاقلارغا بۇلبۇلنىڭ ئۇنى .

قەدىرلە ياشلىرىم قەدىرلە ئەۋلاد ،
ياشلىقنىڭ ئالتۇندىن قىممەتلىكىنى .
پەرقى يوق كېچىنىڭ ياكى كۈندۈزنىڭ ،
ئۆتەركەن مۇشۇنداق قېرىلار كۈنى .

قامغاقنى دورىمىغىن دوملاۋېرىپ ،
تۈگەيدۇ ياشلىقنىڭ كولدۇرلاۋېرىپ .
گۈزەل ئارماننى باسمىسۇن غەپلەت ،
قۇرۇقتىن - قۇرۇق سوكۇلداۋېرىپ .

يىگىتسەن لاچىن بول ، بولمىسا بۇركۇت ،
يۇرمىگىن چۈجىدەك چۈكۈلداۋبرىپ .
ئىرادەڭ چېقىلسا ، كەلمەس ئەسلىگە ،
يۇرىكىڭ توڭشەر پوكۇلداۋبرىپ .

1993 ـ يىل نويابىر

❀ جۇڭغار قىزىغا ❀

شۇنچە كۆپ دىلبەر ئارا ،
سېنى كۆرگەنگە ئوخشايمەن .
ئىچىمدە يانىدۇ بىر چوغ ،
ساڭا كۆيگەنگە ئوخشايمەن .

جىمى دوزاختا كۆيمەپتىم ،
ساڭا كۆيگەنگە ئوخشايمەن .
نېتەي جۇڭغار قىزى ئەمدى ،
پېشىڭگە ئېسىلاي دەيمەن .

كۆرۈپ مەيدەڭدىكى گۈلنى ،
ساڭا مىڭ ئاپىرىن دەيمەن .
خىجىللىق ئىلكىدە شۇ دەم ،
تىرىك ئۆلگەنگە ئوخشايمەن .

بىر بەستلىك يىگىت ئەردىم ،
سېغىنىپ سارغايدى چىراي .
سەنمۇ ئوتتا كۆيۈپ باقساڭچۇ ،
كۆيۈك ئوتىغا مەن قانداق چىداي .

1993 ـ يىلى

ئۇستاز

قۇياش ، ئاينىكىمۇ نۇقسانى باردۇر ،
بىزده نۇقساننىڭ توقسانى باردۇر .
« مەنلا نۇقسانسىز » دېگەن ئادەمنىڭ ،
تاغار ـ تاغارلاپ پۇشمانى باردۇر .

هارام شاخلارنى پۇتايدۇ باغۋەن ،
ئاساس نوتىنى راۋان ئۆسكەي دەپ .
ئۇستاز تۇزەيدۇ نۇقسانلىرىڭنى ،
ئوبدان ئەمەسمۇ « ئادەم » قىلاي دەپ .

كۆرسىتىپ بەرسە ئېۋەنلىرىڭنى ،
ئەگكىن بېشىڭنى ، ئۇ ساڭا ئۇستاز .
كۆڭلۈڭدىكى داغ ، مۇز ئېرىسە ،
نۇرلىنىپ كېتەر دىلىڭ بولۇپ ياز .

ئوڭ قولۇڭنى كۆكسۈڭگە قويغىن ،
ھەر بىر دەقىقە كۆرۈنسە ئۇستاز .
ئاتاڭ ئۇستازدۇر ، ئاناڭمۇ ئۇستاز ،
ئۇستازلار بىلەن ئۆمرۈڭ باھار ، ياز .

1993 ـ يىل ماي

❋ ئانامخان ❋

ئانامخان ئوغلۇم دېمە ، جەڭلەردە پالۋان بولمىسام ،
ھەر قىيىن مۇشكۇل جاپانى يەڭمىسەم ، مەرد بولمىسام .
پەپىلەپ ئاق سۈت بېرىپ باغرىڭدا چوڭ قىلدىڭ مېنى ،
بولمىغاي قەرزىم ئادا كۆكسۈڭگە قالقان بولمىسام .

تەرۇ ئەجرىمدىن دىيارنى گۈللىمەك بەختىم مېنىڭ ،
نە يىگىتمەن شان قۇچۇپ دىللاردا داستان بولمىسام .
بەختى – تەختىم ئەل – ۋەتەننىڭ قايغۇسى قايغۇم مېنىڭ ،
نە ھايات ، مەن ئەل بىلەن بىر تەنۇ بىر جان بولمىسام .

ئانامخان خىسلەت غۇرۇرۇڭ مەڭگۇ ئۆرنەكتۇر ماڭا ،
مەن بولاي تۈزكور ساڭا چىن سادىق ئوغلۇڭ بولمىسام .
چال خۇشال سازىڭنى ئەمدى ، ياڭرىغاي ئاۋازلىرىڭ ،
بۇ كۆڭۈل بولمامدۇ يېرىم ئەل بىلەن تەڭ كۈلمىسەم .

1995 ـ يىل

❋ نەۋرىلەر ❋

يېمىسەكمۇ يېگۈزۈپ ،
كىيمىسەكمۇ كىيگۈزۈپ .
قاتارغا قوشساق ئاخىرى ،
بىزنى باقارمۇ نەۋرىلەر .

ئۆشنىمىزگە مىندۈرۈپ ،
ئەركىلىتىپ ، كۈلدۈرۈپ .
چوڭ بولغاندا بىر كۈنى ،
يوقلاپ قويارمۇ نەۋرىلەر .

ئۇسسىغاندا سۇ دېسەك ،
زەمزەم بېرەرمۇ نەۋرىلەر .
يىقىلساق يۆلەپ قويۇپ ،
سىلاپ قويارمۇ نەۋرىلەر .

ئەركىلەتتۇق ، كۈلدۈردۇق ،
يىغلىغاندا كۆتۈردۇق .

ئەتە ـ ئۆگۈن باسسا غەم ،
بىر كۈلدۈرەرمۇ نەۋرىلەر .

نەۋرە دېگەن قەنت ـ ناۋات ،
بالا بولغاچ ئۆي ئاۋات .
ئاشۇ ئاۋات ئۆيلەردە ،
دائىم بولارمۇ نەۋرىلەر .

ئوخشىغاچ چىرايىمىز ،
بولامدىكىن سايىمىز .
سايە بولۇپ ئايازدا ،
سەگىتەرمۇ نەۋرىلەر .

يولدا هارساق دۇمچىيىپ ،
يۆلەپ قويارمۇ نەۋرىلەر .
ئۆچەي دېگەندە ئوتىمىز ،
پۈۋلەپ قويارمۇ نەۋرىلەر .

1996 ـ يىل ئىيۇن

❋ سەن كېلەمسەن - بارايمۇ ؟ ❋

(بىر قىز ئاغزىدىن)

ئىشقى ئوتۇڭ ئۆرتەپ قالماي ماجالىم ،
يازدىم قوشاق بولماي باشقا ئامالىم .
سەن كېلەمسەن ، بارايمۇ يار كۆرگىلى ،
چىدىمىدىم ، بولالمىدى بۇ ھالىم .

چۆلدە ئىشلەپ باغ ياساپسەن ئاڭلىسام ،
گۈللىرىڭنى يۇرىكىمگە تاڭمىسام .
قانداق قاناي دىدارىڭغا ئامرىقىم ،
ماي بويۇڭغا گىرە سېلىپ ماڭمىسام .

ئىش ئالدىراش كېلەلمىسەڭ مەن باراي ،
كۆرگۈم كەلدى ، ئالدىمغا چىق خۇشچىراي .
كاچالكىدا سەن ئىشلىسەڭ ، قېشىڭدا ،
مەن ئولتۇرۇپ پىيالەڭگە چاي قۇيماي .

1998 ـ يىل يانۋار

✻ مايتاغ قىزى ✻

مايتاغ قىزى سۈمبۈل چاچلىق ، گۈلنىڭ ئۆزى ،
مايبۇلاقنىڭ نەق ئۆزىدۇر ئويناق كۆزى .
شېرىن - شەربەت تېمىپ تۇرار سۆزلىرىدىن ،
بەك مۇلايىم ، نازاكەتلىك ئايدەك يۈزى .

سېخىتا كۆرسەڭ قېلىشمايدۇ يىگىتلەردىن ،
قولى چىۋەر ۋايسىمايدۇ چىگىشلەردىن .
ئەقلى - هوشى بىر نۇقتىدا ئىش بىلەن بەند ،
قىزىل بايراق تالىشىدۇ يېڭىشلاردىن .

پەدەز بىلەن هېچ خوشى يوق ئوماقلارنىڭ ،
كار قىلالماس كۈچى هەرگىز سوغۇقلارنىڭ .
تېشى قانداق بولسا ، ئىچى شۇنداق گۈزەل ،
كاسات بۇندا بازارلىرى بويالغانلارنىڭ .

بەزمىلەردىن ئايرىلسىمۇ چىدار كۆڭلى ،
بىراق هەرگىز ئايرىلالماس كىتابلاردىن .

بارلىقىنى ئاتىۋەتكەن پەن ـ ھۈنەرگە ،
كۆڭلى يىراق ئالتۇن ـ كۈمۈش بېساتلاردىن .

كوچىلاردا ماڭسا قىزلار خۇددى گۈلدەك ،
ئەس ـ ھوشىنى يوقىتىدۇ يىگىتلىرى .
قىز كۆڭلىگە قانداق پاتار ، شۇنچە خۇشلۇق ،
بەخت بىلەن ئۆتەر شۇنداق مىنۇتلىرى .

بارىكاللا مايتاغ قىزى بولغىنىڭغا ،
ياخشىلارنىڭ قىزى بولۇپ تولغىنىڭغا .
تەرىڭ بىلەن گۈلگە ئورا مايتېغىڭنى ،
شېئىرىم بىلەن گۈللەر چاچاي يوللىرىڭغا .

1998 ـ يىل

❀ ئانىلار تەرىپى ❀

ئانىلار قەھرىمان ، ئانىلار ئۇلۇغ ،
ماڭغاندا يوللارمۇ ئېچىلار يال – يال .
ئانىلار بولمىسا نەدىكەن ئالەم ،
نەدىكەن بالىلار ھەتتا قېرى چال .

ئانىلار قولىدا تەۋرەيدۇ بۆشۈك ،
بۆشۈك بىلەن تەڭ تەۋرەيدۇ ئالەم .
ئانىلار قىممىتى ئەۋلىيادىن چوڭ ،
ئانىلار بولمىسا بولامتى ئادەم .

ئانىلار توۋلىسا تىترەيدۇ دۇنيا ،
ئۆرلىسە غەزىپى تاغلار تۇزلىنەر .
ئانىلار رەنجىسە ناۋادا بىر رەت ،
شاھىنىڭمۇ شۇ ھامان بېلى ئېگىلەر .

زامانىنىڭ ئاخىرى دېسەك بولىدۇ ،
ئانىنى خارلىسا بالا دېگەنلەر .

ھەر ئىككى ئالەمدە كۆكلەيدۇ بەختى ،
ئانىنى قەدىرلەپ ئانام دېگەنلەر .

ئانا بولغاچقا ئالەمنۇ گۈزەل ،
تەبىئەت ، مۇھەببەت ، ئادەمنۇ گۈزەل .
ئانا بولمىسا ، بولماس مۇھەببەت ،
ئانا بولغاچقا يۇرت ـ ماكان گۈزەل .

قەلبىمىز تۆرىدە ئانىلار قۇياش ،
قۇياشلىق ھاياتنىڭ تەمى ئۆزگىچە .
قۇياشسىز كۆزلەردىن دائىم ئاقار ياش ،
ئەلەملەر ھۆكۈمران ئاڭا ئۆلگۈچە .

ئانا قارغىشى ئوق دېگەن گەپ بار ،
ئانىنى قاقشاتقان قالار چاتاقتا .
قەيەردە ئانىلار خارلانسا بىر كۈن ،
ئايلىنار شۇ ھامان ئۇ يەر دوزاختا .

ئاننى خۇش قىلىپ ئۆتسەڭ بىر ئۆمۈر ،
گۈللەيسەن ۋە لېكىن قىلمىساڭ مىننەت .
جەننەتنى يىراقتىن ئىزدىمە نادان ،
ئاناڭنىڭ تاپىنى ئاستىدا جەننەت .

ئاناڭنىڭ قەلبىنى ئىللىتالىساڭ ،
جەننەتنىڭ ئىشكى ئېچىلىدۇ كەڭ .
ئاناڭنى كۈلدۈرۈپ ياشنىتالىساڭ ،
مەڭ قېتىم ھەرەمگە ئاپارغانغا تەڭ .

✻ يامانغا بولما يانتاياق ✻

خەلق سالام قىلسا ساڭا ،
ئاڭلىماي كەتتىڭ قاياق .
رەڭگى روھىڭ سارغىيىپ زەپ ،
ئۆلگۈدەك يەپسەن تاياق .

ئەلمىساقتىن كىم كۆكەردى ،
بولۇپ يامانغا يانتاياق .
بۇنچە سارغايماس ئىدىڭ سەن ،
ئاۋامغا بولساڭ ھەمتاۋاق .

« ئوماچقا زاغراڭنى چىلاپ ،
ئىچكەن ھېجىر ئالتۇن تاۋاق » .
كونىلارنىڭ تەمسىلىگە ،
ھەر قاچان سالغىن قۇلاق .

كۆرگىلى بولمايدۇ نۇرنى ،
باسقاندا كۆزلەرنى چاپاق .

كۈندە دەڭسەپ تۇر ئۆزۈڭنى ،
ئالما « شەپەرەڭ » دەپ ئاتاق .

كىمكى « مەن » دەپ ئويلىسا ،
چاپلاشقىنى ئاپەت ـ چاتاق .
ئەمدى گەپ بىزلەردە قالدى ،
ھەر كىشى ئالغاي ساۋاق .

❋ مېهمان بوۋاي شادلىقى ❋

بىر چاغلاردا كېلىپ كەتكەن ، مېهمان كەپتۇ ،
گۈل تۇۋىدە مۇڭدىشىپتۇق قېنىپ ـ قېنىپ .
پىيالىدە نەدىكى مەي ، قېنىق چاي بار ،
مېهمان بوۋاي سۆز باشلىدى شۇنداق قىلىپ :

تاغ باغرى تاغنىڭ باغرى غىڭ ساي ئىدى ،
مايتاغلىق قۇردى زاۋۇت قاملاشتۇرۇپ .
ئۆزىنىڭ قامەت بەستى ـــ سىمۇولى ،
تۇرخۇنىنى كۆك ئاسمانغا تاقاشتۇرۇپ .

تۆكۈلگەن قان ـ تەرلەرنىڭ بەدىلىگە ،
بۇ چۆلدە بىنا بولدى بىر گۈل شەھەر .
يۇلتۇزلار ئاي ـ چولپانمۇ كۆز قىسىدۇ ،
ھەر ئاخشىمى ، كېچىسى ، ھەر تاڭ سەھەر .

تۇگىمەيدۇ تەرىپىگە داستان يازساڭ ،
بايلىقلىرى تۇگىمەيدۇ قازساڭ ـ قازساڭ .
خەزىر دۇئا قىلغان ئۇلۇغ دىيار ئىكەن ،
ھۇزۇر ئىكەن ئىشلەپ ـ ئىشلەپ جاپا تارتساڭ .

ئۇنۇمنى ھاياتىم دەپ ئاتىشىدۇ ،
بىلىمنى قاناتىم دەپ قارىشىدۇ .
مۇشكۇلگە پەرۋانىدۇر ئوغۇل ـ قىزى ،
شانۇ شۆھرەت مايتاغلىققا يارىشىدۇ .

قەبىلارغا ياشلىرى بەك قارايدىكەن ،
كېلىن ـ موماي چاچلىرىنى تارايدىكەن .
دوستلۇق دەسە بىر ـ بىرىگە بەك مېھرىبان ،
دىلدىن ـ دىلغا ھارارەتلەر تارايدىكەن .

ئىش ئۇستىدە قىز ـ ئوغۇلنى بىلمەك قىيىن ،
ياشلىرىنى پۇلغا ئالداپ ئىلمەك قىيىن .
باشلىقلىرى خۇددى پۇقرا كىچىك پېئىل .
قايسى باشلىق ، قايسى ئىشچى بىلمەك قىيىن .

ئۆيلىرىگە كىرسەك تولغان تامغا لەۋھە ،
بىناللىرى زامانىۋى ئالدى گۈللۈك .
كاستۇمىنىك ئالدى تولغان مېدالىلارغا ،
ھېچ بىلمىدىم قەيەرلەردە قالدى چۆللۈك ؟!

مەكتەپلەر « غۇنچىلار » غا توشۇپ كەتكەن ،
يەسلى ھەم باغچىلىرى قىزىپ كەتكەن .
ئىزدىسەك تېپىلمايدۇ ساۋاتسىزلار ،
ئوغۇل ـ قىزى كىتابسىز يۈرمەيدىكەن .

قىلغان ئىشنى نەتىجىگە ئۇلايدىكەن ،
ئىجاد قىلىپ مېدال ئالماي قويمايدىكەن .
سالام ـ سائەت ئۇزۇلمەيدۇ تۇرمۇشىدا ،
ئويىنىغاندا تازا قېنىپ ئويناىدىكەن .

كۆپنى كۆرگەن بوۋاي سۆزلەر قاملاشتۇرۇپ ،
پات ـ پات سۆزنىك تېمىسىنى ئالماشتۇرۇپ .
نەدىن كەلدى ئىلھام ماڭا سەزمەپتىمەن ،
سوئال چۆرۈپ سالدىم مەنمۇ ياناداشتۇرۇپ :

— راست دېدىڭىز بوۋاي بۇندا مول مۆجىزە ،
« جۇڭغاردىكى مەرۋايىت » نى كۆردىڭىزمۇ ؟
ئاي ، چولپانلار مايتېغىمغا كۆيۈپ قاپتۇ ،
ئاشىقلارنىڭ توي ھوزۇرىن سۈردىڭىزمۇ ؟

— ئەجەب بەلەن بەزمە بىلەن تويىنى كۆردۇم ،
ناخشىچىلار بۇلبۇل كەبى سايرايدىكەن.
نازاكەتلىك ئۇسۇللىرى بەئەينى توز ،
قېرى ـ يېشى زەپ شادىمان ئويناىدىكەن .

بۇ زېمىننىڭ سىرى ماڭا ئايان بولدى ،
ئىناق ئىكەن ئادەملىرى ئۇيۇلتاشتەك .
ئىجىللىقنىڭ مېغىزىنى چېقىشىپتۇ ،
كۆرۈنىدۇ ياشانغانلار خۇددى ياشتەك .

خۇشلىقىمدا كۈلكە پاتماي ئىچ ـ ئىچىمگە ،
شۇ ۋەجىدىن بۇ جەننەتكە كەلمەمدىمەن .
ئاق ناننى يەپ ، ئاق ـ قارىنى بىلەلمىسەم ،
ئىككى ئالەم دوزىخىدا كۆيمەمدىمەن .

ئىجاد كانى ، غەلىبە كانى مايتاغ دېگەن ،
گۈلتاغ دېسە باغرىمنى كەڭ ئاچمامدىمەن .
ئۆتمۈش بىلەن سېلىشتۇرسام تۇغمەس گەپ ،
ئەل بولمىسا قايىل ئۇنى ماختامدىمەن .

* * *

چاقچىسىنى توكۈلدىتىپ ئالىقىنىغا ،
چېكىۋالدى راسا قېنىپ ناسۇللىنى .
كۈلۈپ قويۇپ « خەير » دېدى بوۋاي ئاستا ،
كېتىپ قالدى توكۈلدىتىپ ھاسىسىنى .

بوۋاي دېگەن يېڭى - يېڭى رىۋايەتنىڭ ،
ئىلھامىدا مەنمۇ كۈلسەم كۈلمەمدىمەن .
ھۈزۈرلاندىم دىيارىمنىڭ ھۈزۈرىدىن ،
ئارمىنىم يوق ، ئەمدى ئۆلسەم ئۆلمەمدىمەن .

ئىللەتنى تاشلىساق گۈللەيدۇ مىللەت

ئىللەتنى تاشلىساق گۈللەيدۇ مىللەت ،
كۆرەش قىلمىساق يوقالماس ئىللەت .
ئوڭشۇالمىساق خۇي - پەيلىمىزنى ،
غەپلەتتە يۈرسەك تۈگىشەر مىللەت .

ئارتۇالساق دۈمبىمىزگە زەلله قىلىپ ،
باشقىلار تاشلىۋەتكەن ئىللەتلەرنى .
ئويلىنىش مەزگىلى بۇ ، تاشلىمايلى ،
ئەزەلدىن سۆيۈپ كەلگەن خىسلەتلەرنى .

ئۈيغۇر دېگەن ئۈيۈلتاشقا بەك مەنىداش ،
ئويلىنايلى ئۇرۇق - تۇغقان جان قېرىنداش .
دىلىمىز بىر ، تىلىمىز بىر ، نەسىلداشمىز ،
بۆرە يەيدۇ ئايرىلغاننى بىلىك يولداش .

ئاپتاپ كۆرمەي ئۆتۈۋەرسە باشلىرىمىز ،
تومۇزدىمۇ كىيىۋالساق كىگىز بۆكنى .
قىمار ئويناپ ، نەشە چېكىپ ياشلىرىمىز ،
كۆرمىگەنمۇ تالاي ـ تالاي كۆرگۈلۈكنى .

بۇگۈن دوست بىز ، قول بېرىشىپ ، قەسەم ئىچىپ ،
ئەتىسىلا رەنجىشمىز سەن ـ پەنلىشىپ .
ئۆگۈنلىكى تېخى يېتىپ كەلمەي تۇرۇپ ،
مۇشتلىشمىز ، تىغ كۆتۈرۈپ ، قان چېچىشىپ .

« سەن ئۇ يەرلىك ، مەن بۇ يەرلىك » دەيدىگەنمىز ،
بۆلگۈنچىلىك دېگەن ئەنە شۇنداق نېمە .
ھەممە مىللەت بىرلىشەيلى ، دەپ توۋلىساق ،
نەدىن پەيدا بولدى « لىق ، لىك » دېگەن نېمە ؟

ئۆزىمىز بىر ئىناق ياشاپ ئۆتۈشمىسەك ،
قانداق قىلىپ دوست تۇتىمىز باشقىلارنى .
باشقىلارنى دوست تۇتمىغان نادان مىللەت ،
خارلىنىدۇ دۇشمەن بىلىپ ئۆزگىلەرنى .

ئوخشىمايدۇ توي ـ تۆكۈنلەر تويغا پەقەت ،
چىرايلاردا نەدە كۈلكە غەملا پەقەت .
سۆرۈن چىراي ئولتۇرىدۇ مېھمانلىرىڭ ،
تېپىلمايدۇ خۇشچىرايلار بۇندا پەقەت .

ھەشەمەتلىك بۇ تويلارنىڭ كۆپلۈكىدىن ،
قۇرۇپ كەتتى ھەممىزنىڭ ھەمياتلىرى .
ياراشمىغان سوۋغىلارنىڭ جىقلىقىدىن ،
رەڭگى ئۆچۈك تويچىلارنىڭ چىرايلىرى .

توي تۈگىمەي توپلىشىدۇ ئەتراپىڭغا ،
ساڭا قەرز بەرگەن « ئېسىل يېقىنلىرىڭ ».
گەدەنگىچە بوغۇلىسەن قەرز دېگەنگە ،
تىرىك تۇرۇپ ئۆلگەنگە تەڭ سارغايغىنىڭ .

زامان ھازىر كونا ئەمەس ، زامانىۋى ،
لايىقلىشىپ ماڭمايلىمۇ بۇ زامانغا .
تاشلىمىساق كونا قالاق ئادەتلەرنى ،
ئەتە قاچا تاپالمايمىز پۇشايمانغا .

ئادەت قىلىپ خۇراپاتنى - كونىلىقنى ،
گۆھەر كەبى ئەنئەنىنى يەرگە ئۇردۇق .
ئاستىن - ئۈستۈن قىلىۋەتتۇق ھەق - ناھەقنى ،
ئەسقاتمىغان ئىللەتلەرگە باشنى قويدۇق .

قەدىردانلار بىلىم بولسۇن بىزگە قانات ،
ئىللەت دېگەن ئېغىر كاشال چېلىشلارغا .
ئۈيغۇر دېگەن باش كۆتۈرسە ئەل قاتارى ،
يېتەلەيمىز بىزمۇ يېڭى - يېڭىشلارغا .

❋ يار كۇلكىسى ❋

ھەر كۇلكىسى بىر قۇياش يارنىڭ ،
ئېرىپ كەتتى دىلنىڭ مۇزلىرى .
مۇھەببىتى ، كۇلكىسى بولغاچ ،
ئابىھايات ئۇنىڭ سۆزلىرى .

نە قىلارمەن جەننەتنى ئەمدى ،
تۇرسا ياندا جەننەت ھۆرلىرى .
مىڭ جانغا تەڭ بېرىدۇ جاننى ،
ھەر قاراشتا قارا كۆزلىرى .

لەۋلىرىدىن تۆكۈلەر شەربەت ،
قېرىماسمەن ئەمدى ئۆلمەسمەن .
دوزاخلارمۇ بىلىنەر جەننەت ،
ئۆزگە يارنى مەڭگۈ سۆيمەسمەن .

2001 ـ يىل سېنتەبىر

❋ زامان شادلىقى ❋

ئۆتتى كۈنلەر ، ئۆتتى ئايلار يىلنى قوغلىشىپ ،
كۈلدى كۈلسەك ، كەتتى يىغلاپ ، بىزلەر يىغلىساق .
تۇرمۇش دېگەن ئەينەك ئىكەن ، راستچىل سەمىمي ،
كۈلسەڭ كۈلۈپ ، يىغلايدىكەن بىزلەر يىغلىساق .

تۇمان باسقان قەھەتچىلىك چاغلار كەتكەندە ،
كۈلدى قۇياش ، بىزمۇ كۈلدۇق ، يىللارمۇ كۈلدى .
گۈڭچەندەك زامانى كەلگەندە كۈلۈپ ،
ھەر مىللەت ئەر ـ ئايال چاللارمۇ كۈلدى .

بەختىڭ پەيزىنى سۈرمەكتە بۈگۈن ،
جۇڭگودا شادلىنىپ باتۇر ئادەملەر .
پارتىيە يېتەكلەپ ماڭغاچقا بىزنى ،
زەپەرگە ئۇلاشتى ھەر بىر قەدەملەر .

ئىشچى شاد ، دېھقان شاد ، چارۋىچى خۇشال ،
ئاشپەز ھەم ناۋايلار ، دوغمچى خۇشال .
قوغۇنچى ، كاۋىچى ، كاۋاپچى خۇشال ،
دۇتارچى ، ساتارچى ، راۋابچى خۇشال .

ئوتۇنچى ، كۆمۈرچى ، تۆمۈرچى خۇشال ،
ئوتاقچى ، ئوقەتچى ، بوداقچى خۇشال .
قايماقچى ، بوياقچى ، تۇماقچى خۇشال ،
كۇلمەكتە قاقاقلاپ يىللارمۇ خۇشال .

ھۇزۇرغا چۆمۈلدى بىزدە ئادەملەر ،
بەختكە چۆمدۇردى تۇرمۇش تاتلىقى .
مىڭ ياشا پارتىيەم ، مىڭ ياشا جۇڭگو ،
ئۇزۇلمەس مەڭگۈگە زامان شادلىقى .

❋ توۋا ❋

شېئىرلارنى ئۆشنەمگە ئارتىپ ،
داۋان ئېشىپ باردىم بازارغا .
خېرىدارى چىقمىدى ئۇنىڭ ،
شۇڭا كېلىپ ياتتىم مازارغا .

كونا روھلار كەلدى چۆرەمگە ،
مىسرالارنى ئالدى تالىشىپ .
« توۋا ! » — دېدىم تۇتتۇم ياقامنى ،
شېئىرلىرىم قالدى قارىشىپ .

تورلىشىپ قاپتۇ ئادەملەر كۆزى ،
مېۋىنى ئالماي ، ئالدى باراڭنى .
كىممۇ كۆلمىسۇن بازارغا قاراپ ،
يالغان ـ ياۋىداق ئالدى پاراڭنى .

ياخشى – ياماننى پەرق ئېتىشكە ،
بىلمىلىك زېرەك كاللىمىز كېرەك .
« ئاتاڭمۇ بازار ، ئاناڭمۇ بازار ... »
ئەقىلدىن شۇ سۆز بېرىدۇ دېرەك .

2001 – يىل

✻ يىگىتكە ✻

بۇرۇتىمىز خەت تارتقان بىلەن ،
يىگىت بولماق مۇشكۇل جاپالىق .
تەك ئۆسمىسە ئەقىل ريشتىمىز ،
بولالمايمىز ئىنساپ ـ ھايالىق .

مۇھەببەتنىڭ تىكەنلىرى كۆپ ،
چىدىغانغا قارايدۇ كۈلۈپ .
سادىقلىقىڭ ، جاپا ـ مۇشەققەت ،
ئۇزۇلمەيدۇ كەتكۈچە ئۆلۈپ .

قىز دېگەننى كۆرۈپ باقتىڭمۇ ،
ھايا بىلەن ئىپپىتى گۆھەر .
لەززىتىدىن ئۆمرۈڭ بەختىيار ،
كېچە ـ كۈندۈز ، ھەر تاڭ ، ھەر سەھەر .

لايىقى بول سەن يىگىت بولساڭ ،
شۇنداق قىزنىڭ مۇھەببىتىگە .
بۇرۇت قويساڭ بولامسەن يىگىت ،
قىز دېگەننىڭ يەتمەي تەكتىگە .

يالغان بىلەن ساختىنىڭ كۈنى ،
بۇ بازاردا ھەر دائىم كاسات .
ئېسىل خىسلەت پاك مۇھەببەتكە ،
تاش ئاتالماس ھەر پىتنە ـ پاسات .

يىگىت بولساڭ يىگىتتەك بولغىن ،
ھايالىق قىز بولغاي دىلبىرىڭ .
ۋاپادار قىز ـــ چېقىلماس گۆھەر ،
شۇ چاغ ھەلدۇر ئۇمىد ـ تىلىكىڭ .

❋ ئانامنى ئەۋلىيا دەيمەن ❋

(ناخشا تېكىستى)

ئانامنى ئەۋلىيا دەيمەن ،
ئاتامنى ئەۋلىيا دەيمەن .
ئاتا بولغاچ ئانا بولغاچ ،
كۆزۈمگە تۇتىيا دەيمەن .

ئاتاڭ بولسا ئاناڭ بولسا ،
ئۆزۈڭنى پادىشاھ چاغلا .
ئۇلارنى بىر خۇشال قىلساڭ ،
ئۆزۈڭنى ئەنبىيا چاغلا .

ئاناڭ گۈلدۇر ئاتاڭ بۇلبۇل ،
بېرەر جەننەت ھۆزۈرىنى .
ئاتا بىزگە ئانا بىزگە ،
ئاتا قىلغاي غۇرۇرىنى .

نەقرات :

ئانا رازى خۇدا رازى ،
تۇگسمەيدۇ ئۇلار قەرزى .

✻ خىزىر خىتابى ✻

كارامەت ئىلكىدە ھەيران بولۇپ كەلدىم يىراقلاردىن ،
ھۇزۇرلاندىم ، كۆڭۈللەر خۇش ، گۈزەل ھىدلىق پۇراقلاردىن .
ساماداا سەيلىگاھ ئىزدەپ ، بەشىم قاتقان ئەشۇ پەيتتە ،
نىشان تاپتىم دىيارىڭدا بۇ يۇلتۇزلۇق چىراغلاردىن .

نېمە بۇ ، باغۇ بوستانمۇ ، مېنى چۈلغاپتۇ ھەيرانلىق ،
بۇرۇن بىر چۆل ئىدى تاشلىق ، بۈگۈن جەننەتچە گۈلزارلىق .
قۇرۇپ زاۋۇت ، شەھەر بوپتۇ سوراپ سالسام خوجايىننى ،
دېدى بىرسى : بىلىپ قالغىن ، خوجايىنمۇ مايتاغلىق .

دۇئا قىلدى ، خىزىر كەتتى ، شۇنىرلاپ ئىلتىجاسىنى ،
خىتاب قىلدى خالايىققا ، چۈشەندۈق مۇددىئاسىنى .
ئىناقلىق بىر بۇيۇك نەغمە ، ئىناقلىقتا جىمى بەرىكەت ،
ئىناقلىقسىز كۆرەلمەيمىز گۈزەل مايتاغ سىيماسىنى .

1999 ـ يىل

❋ ياق ، دېسەم ❋

خار بولاي جېنىم ئانا ، سەن تۇرۇپ مەن خار دېسەم ،
بۇيرىسالمۇ « ئاسمانغا چىق » دەپ ، تولغاپ بويۇن بىر ياق ، دېسەم .
دوزىخى مەلئۇن بولاي شۇ ئىككى ئالەمدە ئانا ،
ئاقنى ئاق ، قارىسىنى قارا ئىكەن دېيەلمىسەم .

بوغسۇن گېپىمنى شۇ ھامان ئەلنىڭ جازا ئارغامچىسى ،
مىڭ ئېغىز بۇيرۇتمىنىڭ تا بىرسىگە بىر ياق ، دېسەم .
« جەڭگە بار » دەپ بۇيرۇساڭ قالقان بولاي يۇرتۇمغا مەن ،
نۆۋىتى كەلسە ئۆلۈمنىڭ ، بار دېسەڭ ياق ، ياق دېسەم .

ئانجان باشىم ئېگىكلىك سۆلىتىڭ سايىسىگە ،
سەن ئەرش پەرىشتىسى ئىنسانىيەت دۇنياسىغا .
سەن جاھان مۇھەببىتىنىڭ ئانىسى ـ ھەغداچىسى ،
توۋلىساڭ شاھلار ئېگەر باش مەيلى دېسەم ـ دېمىسەم .

ئاھ ۋەتەن جېنىم ئانا ، قەلبۈيرۇقۇڭنى ھەر زامان ،
يەر بىلەن يەكسان قىلاي دۈشمەنلىرىڭنى قاقشىتىپ .
سېنى دەپ ئۆستۈم زورايدىم ، كۆچكە تولدى قامىتىم ،
قەلبچىگىڭ باشىمنى ئالسۇن جەڭدە غەلبە قىلمىسام .

2001 ـ يىل دېكابىر

ئوقۇمىساق بولمايدۇ

خوراز كەبى چىللىغاندا « ئىز » ،
يولۇاس بولۇپ « ئويغانغان زېمىن » .
دەريا دەريا ئاقسىمۇ قانلار ،
ئۇچمىزدا شۇ كونا ئىگىن .

مەيلى « ئىز » ھەم « ئويغانغان زېمىن » ،
كار قىلسىدى ماڭا ـ ساڭىمۇ .
ھازىر نامرات ئاتالماس ئىدۇق ،
پۇشايماندا قالماس تەڭرىمۇ .

خوراز چىللاپ ، ئويغانغان بىلەن ،
نەدە بايلىق قىمىرلىمىسا ئ .
پەرقى قېنى كونا ـ يېڭىنى ئ ،
چېپىلمىسا قولدا كەتمەنى ئ .

تىرىشچانلار كەتمىدى يىراق ،
ناخشىسىنى ئاڭلىغىن بۇگۈن .
ئىلىم ـ پەننى تاڭساڭ يۇرەككە ،
شۇ چاغ دىلدا تۇگەيتتى تۇگۈن .

پىچاقنىمۇ باسىدىكەن دات ،
پات ـ پات گۆش ـ ماي توغراپ تۇرمىسا .
ئوغۇل دېگەن شۇڭقار بولالماس ،
مۇشكۇللەرنى قوغلاپ تۇرمىسا .

ئۇنتۇپ قالساق بولامدۇ دوستۇم ،
ئۆتمۈشتىكى ئازاب ـ دەردلەرنى .
خەلقىم ئۈچۈن جانلاردىن كېچىپ ،
جەڭلەر قىلغان باتۇر ـ مەردلەرنى .

شاڭ دۇبەندەك رەزگى ـ زالىملار ،
ھارام قىلغان ھەقنى ـ ھالالنى .
ھەر ئامالـلاپ شوراپ قانلارنى ،
چەشمە قىلىپ شورىغان جاننى .

ئۇنتۇپ قالدۇقمۇ ، يېگۈسى كەلسە ،
لوق يەپ پايخاننى چاينىغىنىنى .
زۇلۇم يوقالسۇن ، دېسەك ۋارقىراپ ،
ھەر باپتا كەلتۈرۈپ جايلىغىنىنى .

سېيىت نوچى ، سادىر پالۋانغا ،
ئەلەملەر بولغان ئوقۇمىغىنى .
تالايلار كەتتى سۇلھى سالاغا ،
سەۋەبكى ئوقۇمىغىنى ياكى توقۇمىغىنى .

ئىلىم ـ پەنگە باغلىنمىساك بەل ،
مەڭگۈ گاداي ئۆتىدۇ كۈنلەر .
يالغۇز گاداي بولساقمۇ مەيلى ،
كۈنلەر تۈتۈلۈپ باسىدۇ تۇنلەر .

ئىسلاھات ئاچتى راسا كەڭرى يول ،
بىلىم ئۆگىنىپ ماڭايلى ئالغا .
بارچە مىللەتلەر قىلايلى يۇرۇش ،
ئىلىم ـ پەننىڭ چوققىلىرىغا .

2000 ـ يىل ماي

❋ بىر كۆرۈپ ❋

ئېتىزلىقتا بىر كۆرۈپ سېنى ،
چۈشۈپ كەتتى بىر ئوت ئىچىمگە .
ھېچ كىشىگە تىنمايۋ دېسەممۇ ،
ئىچ ـ ئىچىممۇ تولدى تۈتۈنگە .

ئوتتا ئادەم شۇنداق كۆيەمدۇ ،
كۆيگىنىمنى دىلبەر بىلەمدۇ .
سۆيمىسىمۇ بىر قاراپ قويسا ،
ئۆز ئوتىدا ئۆزى كۆيەمدۇ .

كۆرۈنمىسە بوپتىكەن ماڭا ،
مۇھەببەتكە قىلدى مۇپتىلا .
كۆيمىگەنگە كۆيمىگەن بولسام ،
كۆيمەس ئىدىم ئوتتا مۇنچىلا .

سۆيمىگەنگە كۆيۈپ قاپتىمەن ،
كۆيمىگەننى سۆيۈپ ساپتىمەن .
پۈشايمانغا قاچا تاپالمايى ،
تۈيۈق يولغا كىرىپ قاپتىمەن .

2000 ـ يىل

✻ پارچىلار ✻

ئامال يوق ، ياشلىقىم كەتتى قىسقىراپ ،
كۈن بىلەن ئايلىرىم ئىتتىرگەنسىرى .
چاچلىرىم ئاقاردى ، يۈزلەردە قورۇق ،
يىللىرىم باقمىغا قىستىغانسىرى .

※

ھويلامدا دەمدەلەر ئۇنلىمەس بولدى ،
مورامدىن ئىس ـ تۈتەك چىقمىغانسىرى .
يېقىنلاپ قاپتىمەن باقمىغا ئەمدى ،
ھەر تاڭدا خورازلار چىللىغانسىرى .

※

مۇللامدىن كۆپ ئىكەن پەتىۋاچىلار ،
ئاز قاپتۇ مۇللامنىڭ ئەتىۋارلىرى .
يالغاندىن يالغاننى توقۇغاچقىمۇ ،
بازاردا كاساتكەن پەتىۋالىرى .

※

قېنى سەن شەرمى ـ ھايا قاچتىڭ قاياققا ،
قىز ـ يىگىت قەلبىدىن تۇتماستىن ماكان .
قاچقىنىڭ مىللەتكە زاۋال ئەمەسمۇ ،
ئايلىنىپ كەتتىمۇ تەتۇرگە زامان ؟

※

مەھەللىدە قىز جۇۋان كۆرۈنمەس بۇگۈن ،
ئىزدىسەڭ رېستوران تانسىدا پەۋەس .
كوچىدا يىگىتلەر ناگان ـ ناگاندا ،
تاۋكادا ، قاۋاقتا يۇرەر مەست ـ ئەلەس .

※

ۋەتەن دەپ قانچىلاپ تۆكۈلدى قانلار ،
شۇ قان ـ تەر ۋەتەننى قىلغان گۈلىستان
ئەمدىچۇ ، بەزىلەر يەتمەي قەدرىگە ،
قىلماقتا گۈللۈك ھەم ئورماننى ۋەيران .

※

قوغۇنىڭ تاتلىقى تورلىشىدىكەن ،
شۇ قىياس چىرايىم تورلاشتى ئەسلا .

بىر سۆيسەم لەۋلىرىم قالار چاپلىشىپ ،
تەمىدىن يۇرۇيمەن كۈندۈز - كەچ مەستلا .

※

قارىسا كىرىپ كېتەر كۆزنىڭ ئىچىگە ،
كۆرسەم بەدەن تىترەيدۇ ئالايغىنىنى .
چىدىمىدىم خالايمقلار - چىدىيالمىدىم ،
ئېغىر كەلدى خۇددى ئىتتەك تالايدىغىنى .

※

ئۇلۇشكۈن ئىگىلىپ بەرگەنتى سالام ،
تۈنۈگۈن باشلىدىم مېھماننى تۆرگە .
ئېغىناپ ياتىدۇ كېتەي دېمەيدۇ ،
مېڭە تويدۇم ناكەسنى باشلاپ ئۆيۈمگە .

※

بەزىلەر گۈركىرەپ بۇزۇپ بازارنى ،
« مەيدەمنىڭ تۈكى بار ئوغۇلمەن » دەيدۇ .
بۇرۇتنى قويسىلا بولامدۇ يىگىت ،
ئاتا ھەم ئانىنى غاجايدۇ ، يەيدۇ .

※

قىز بولساڭ قىزىلگۈلدەك قىزىل بول ،
دىماغلارغا ئۇرۇلسۇن قىز پۇرىقى .
جامالىڭنى بۇزما رەڭدە ـ بوياقلاردا ،
نە ھاجەت لەۋلىرىڭگە لەۋ سۈرۈقى .

※

ئىنسانىڭ ھاياتى قىسمەتكە تولغان ،
كۈلكىگە تۆگىنىپ ياشايدۇ ماتەم .
بەك ئۇزۇن بولسىمۇ ھايات سەپىرى ،
ساڭىتى توشقاندا جىم بولار ھاتەم .

※

قىسمەتكە تولغان دىيارىمىزغا ،
بولساق بولاتتى بىر دانە كېسەك .
قان ـ تەر بىلەن بېزەيلى ئۇنى ،
پۈشايماندا قالمايلى دېسەك .

※

ھەقىقەت ئاغزىغا سالساڭمۇ قۇلۇپ ،
نۇرىنى چاچىدۇ ، دال بولماس ئېتەك .

« زىمىستان مېنىڭدىن قورقىدۇ » دەرمىش ،
ئۆتۈكنىڭ ئىچىدە تۇرۇپمۇ پېتەك .

※

دېھقان قىزنىڭ قوغۇنلىقىدىن ،
چېقىپ يېۋىدىم سېرىق چىلگىنى .
كالپۇكلىرىم مەھكەم چاپلىشىپ ،
دېيەلمىدىم يۇرەك سۆزۈمنى .

※

ئازلىرى باي كۆپلىرى گاداي ،
ئەلمىساقتىن ئىنسانلار شۇنداق .
تەڭ يارىتىپ ھەممىنى ئۆزۈڭ ،
قىلمىغىن رەببىم مۇشۇنداق چاقچاق .

※

ھايۋانلار ئىچىدىن تېپىلماس ئادەم ،
تېپىلار ئادەملەر ئىچىدىن ھايۋان .
جان ئاناڭ ئوغۇزى قۇۋۇەتقۇ ساڭا ،
شۇ ئاناڭ سۈتىدەك ھالال بول ئىنسان .

1990 _ 2000 _ يىللىرى

❋ سايرىدى خۇشال بۇلبۇل ❋

(ناخشا تېكىستى)

سايرىدى خۇشال بۇلبۇل ،
قىزىل گۈللەر ئېچىلغاندا .
سايرىماي تۇرالمىدۇ ،
قۇياش نۇرى چېچىلغاندا .

سايرىدى خۇشال بۇلبۇل ،
ئەل خۇشال كۆلۈشكەندە .
يايرىدى دىلى شۇنچە ،
بەخت نۇرى چېچىلغاندا .

سايرىدى خۇشال بۇلبۇل ،
ۋەتەن بەختى ئېچىلغاندا .
بەخت كۈلدى بولۇپ ھەمدەم ،
جىمى مىللەت ئۇيۇشقاندا .

نەقرات : سايرىماي چىدالامدۇ ،
قۇياش نۇرى چېچىلغاندا ؟

✻ يوق ئارمان يۇرەكلەردە ✻

(ناخشا تېكىستى)

خەلقىم ئۇچۇن تەر تۆكسەم ،
خۇشلۇقۇمدا ھارمايمەن .
چال سازىكىنى ناخشامغا ،
بۇلبۇل كەبى سايرايمەن .

بايرام كەلدى شادلاندۇق ،
زور چېلىشقا ئاتلاندۇق .
ۋەتەن ھۆسنى ئۇزلاشتى ،
زەپەرلەردىن ھۇزۇرلاندۇق .

بۇگۇن بايرام ـ بۇگۇن شادلىق ،
ياڭرىغاي مۇقام ـ ناخشا .
ئارمان يوق يۇرەكلەردە ،
ۋەتەن دەپ تەر ـ قېنىم ئاقسا .

نەقرات :

ئارمان يوق يۈرەكلەردە ،
ۋەتەن دەپ تەر ـ قېنىم ئاقسا .

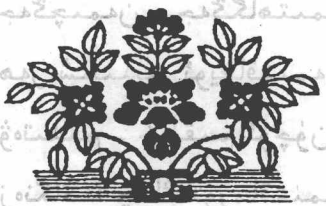
❋ جەڭچى ناخشىسى ❋

ئەل ئۇچۇن ئۆلسەم ئۆلەي ،
دۇشمەنگە تەزىم قىلغۇچە .
كۆكسىگە خەنجەر ئۇراي ،
كەرگەن قاناتىن يىغقۇچە .

جەڭچىمەن ـ جەڭگاھتىمەن ،
ھەر شەپىدىن ئويغاقتىمەن .
ۋەتىنىم ـ خەلقىم ئۇچۇن ،
زەنگاڭدا چىڭ تۇرماقتىمەن .

كەلسە گەر دۇشمەن يوچۇن ،
جەينەك بىلەن سالماقتىمەن .
گەر ھاۋادىن كەلسە ياۋ ،
كۆزىگە ئوق ئۇزمەكتىمەن .

ئەل ئۈچۈن ئۆلسەم ئۆلەي ،
مۇشكۈلگە ۋاي دەپ يۈرگۈچە .
بەختسىم مېنىڭ شۇنداق ئۆلۈش ،
نامۇ نىشانسىز ئۆلگۈچە .

❋ كەل باهار ❋

كەل باهار نورۇزغا يانداش خۇشچىراي ،
مەن سېنى چوڭ بەزمىگە باشلاپ باراي .
ئىشنى ئىككى قاتلىغان مەردلەر ئۇچۇن ،
سازنى چال ناخشاڭنى مەن توۋلاپ باراي .

ئەمدى باشلاندى ئىجادكارلار تويى ،
كەل باهار دۇتارنى چال مەن داپ چالاي .
تۆھپىكارلار قىيقىزىل گۈلنىڭ ئۆزى ،
شېخىدا بۇلبۇل بولۇپ سايراپ قالاي .

مىڭلىغان نېفىتچىنىڭ قاياق دىلى ،
قارا ئالتۇن ھىدىنى گۈل دەپ پۇراي .
مىڭ ئەمەس ئونمىڭغا يەتكەي تۆھپىكار ،
مايتېغىم گۈلدەك ئېچىلغاي خۇشچىراي .

ياش ـ قېرى ، موماي ـ چاللار بەيگىدە ،
ئەل بىلەن مەنمۇ بۇگۈن ئات چاپتۇراي .
مەيلى قالسام چاك ـ توزاندا كەينىدە ،
ئالغا كەتكەنلەرگە ئالقىش ياغدۇرتاي .

2003 ـ يىل ئۆكتەبىر

كۆيچىلەرگە

دېمىگەنمۇ ئۆمەر ھەييام بىر زاماندا ،
« ماڭا لازىم ناخشا بىلەن مەي ھەم جانان » .
شوخ كۆينىكى چىقسىلا ئاۋازى ئەگەر ،
جىم تۇرالماس ئاۋام تۇرماق ھەتتا خان .

كۆيلە ناخشاڭنى ، ياڭرات سازىڭنى ،
يۇرەكلەر زوقلانسۇن بىردەم بولسىمۇ .
ئالەمدە كۆڭۈلدىن ئېسىل نەرسە يوق ،
ياشايلى ، كۆلەيلى تۆت كۈن بولسىمۇ .

سەن كۆلسەكى جاھانمۇ قارايدۇ كۆلۈپ ،
ئەجرىڭدىن ئېچىلۇر رەڭمۇرەكى گۈللەر .
قاچمىغىن جاپادىن تەكتى بىل ھۇزۇر ،
كۆلىۋەر ، شادلانسۇن كۆلكىلىك كۈنلەر .

زامان كەڭ ياشاشقا ھۇرۇن بولمىساڭ ،
تارلىشار كەڭ ئالەم ئىشچان بولمىساڭ .
ئالەملىك شىجائەت غەيرىتىڭ بولسا ،
ئۆلمەيدۇ مەھنىتىڭ ناۋادا ئۆلسەڭ .

✻ كۆرۈنمىسەك بوپتىكەن ✻

قەرىغاندا نەدىن كەلدى بىر تال ئوق ،
بەرداشلىقى قالمىغاندا بىلەكنىڭ .
كۆيدۈرگىلى تۇردى ئوقنىڭ قىزىقى ،
تېگىۋىدى بېغىشىغا يۈرەكنىڭ .

بىلمەپتىمەن يار ئىشقىنىڭ تەپتىنى ،
ئەمدى بۇزدى چىرايىمنىڭ ئەپتىنى .
كۈلۈپ كەلسە كۆڭۈل ئارام تاپاتتى ،
ئەلەم بولدى بىر كۆرۈنۈپ كەتكىنى .

شۇ ئاخشىمى كۆرۈنمىسەك بوپتىكەن ،
بۇ ئەلەمگە بولماس ئىدىم مۇپتىلا .
ئۆزۈڭ كېلىپ ئۆچۈرمىسەڭ بولمىدى ،
ئۇلغايدى ئوت قىينىمىغىن مۇنچىلا .

2003 ـ يىل

❀ يول ❀

يوللار تۇز ، مېڭىشىڭ ئەگرى ـ بۇگرى ،
كاشىلا بولغىنى دىل قىڭغىرى .
مېڭىشنى بىلسەڭ ئىدىڭ باشقىلاردەك ،
يېتەتتۇق مەنزىللەرگە كۆپ ئىلگىرى .

گەپنىڭ مېغىزى نەق شۇ يەردە ،
كۆڭۈل تۇزمۇ ، قىيسىقمۇ .
تۇز بولسا ، قىيسىق يولمۇ تۇزلىشىدۇ ،
قىڭغىر بولسا قىيسىيىدۇ تۇز سىزىقمۇ .

قاغىما يوللارنى دوستۇم قىڭغىر دەپ ،
چۆللەردىن ئاشۇ يولنى ئاچقان ئادەملەر .
مەنزىلىڭ نەگە ـ بىلسەڭ بولاتتى .
ساڭا تۇرمامدۇ يۆلەك ئۆتەڭلەر .

✻ بىر نادانغا ✻

« قېرى » دېسەڭ مەيلى مېنى قېرىپ قالدىم ،
ساڭا ئوخشاش چاپالمايمەن ھېرىپ قالدىم .
مېڭىشىمغا بىر قاراپلا بىلمىدىڭمۇ ،
ياشلىق كېتىپ يەتمىشلەرگە بېرىپ قالدىم .

ئىچىۋېلىپ مۇشت تەڭلىدىڭ قېرىلارغا ،
پوچىكەنسەن ، مىجەزىڭنى بىلىپ قالدىم .
چېكىۋېلىپ تاشلىۋەتتىڭ بالىلارنى ،
ئادەملىكتىن چىققىنىڭنى سېزىپ قالدىم .

نامىڭنىغۇ ئاڭلىۋىدىم « قىمارۋاز » دەپ ،
بېساتىڭنى توگىتىپسەن ھەيران قالدىم .
ئىشلىيەلمەي ئايرىلىپسەن خىزمىتىڭدىن ،
ساپساق تۇرۇپ بۇ ھالىڭغا ھەيران قالدىم .

※

سەن تېخى ياپياش تۇرۇپ ، روھىڭ گادايكەن پەملىسەم ،
« ئا » نى « ب » دەيسەن ئۇيالماي ، رەنجىدىڭ راست گەپ دېسەم .
بۇ زامان قانداق زامان بىلسەڭ بولاتتى ھەي بالا ،
غايىسىز ئەخمەق ئىكەنسەن مەيلى بىلسەم ـ بىلمىسەم .

« كارغا كەلمەس قېرى » دەپ سالدىڭ ئەجەب ھەيرانمەن ،
ياش ئىكەنسەن قېنى كەل ، مەن ياتمىدىم مەيداندىمەن .
ئات ئىگەرلەكلىك ، يۈرەك يېنىپ تۇرسا ئوت چوغ بولۇپ ،
مەن تېخى بەل يەشمىدىم ، جەڭلەردىمەن ـ جەڭگاھتىمەن .

※

قېرىلىغىم راست مېنىڭ ، كۆزلەر خۇنۇك ، بەل مۇكچىيىپ ،
ياشلىغىم قالدى بالامغا ، نەۋرەمگە يادىكار بولۇپ .
جەڭ بىلەن ئۆتتى قىرىق يىل شان ـ شەرەپلەر بولدى يار ،
قارىغىن كۆكسۈمگە ئوردېن پاتمىدى كەتتى تولۇپ .

ئوت يۈرەك بىر ئەر ئىدىم تاغلارنى يۆتكەپ ماڭغۇدەك ،
جەسۇرانە مەرد ئىدىم ، شۇڭقار ئىدىم ، يولۋاس ئىدىم .

جەڭ دېسە پەرۋانىمەن ، دالڭ چىقارغان يۇرت ئارا ،
سېغىنىپ خەلقىم سۆيۈنگەن ئارزۇلۇق پالۋان ئىدىم .

راست ئاۋازىم پەس مېنىڭ ، يول يۇرمىكىم ئاندىنمۇ تەس ،
خۇنۇكلەشتى كۆزلىرىم ، ئەمما ئىرادەم پەس ئەمەس .
بىز ئازاد قىلغان زاماندا ياشاردى ياشانغانلار ،
قەلبىمىز ئويغاق تېخى بىلسەڭ سېنىڭدەك مەست ئەمەس .

گەر ئۆزۈڭنى ياش دېسەڭ ، تاۋكادا يۇرمەستىڭ ئېزىپ ،
بۇرۇتۇڭغا تۈكۈرۈپ يۇرمەس ئىدىڭ زەيدە يېتىپ .
ياش دېگەن سەندەك بولامدۇ قىلچە غايەڭ بولمىسا ،
خىزمىتىڭ ئېسىڭدە يوقتۇر ، ئەگرى كاناينى چېكىپ .

قەبرىنى قېرى دېسەڭ مەيلى بالام ، (مەيلىڭ سېنىڭ) ،
جانغا تەگدى ئويلىماي « كارغا كەلمەس » دېگىنىڭ .
بەش بالامنى سەپكە قوشتۇم نەۋرىلەر قاتار ـ قاتار ،
بىر بالاڭ تۇرماق ئۆزۈڭنى سەپكە قوشماي يۇرگىنىڭ ؟

قەبرىلار بولغاچقا ياشلار بار بولۇر يەر شارىدا ،
سەنمۇ قەبرلىسەڭ تېخى تاڭنا بەش كۈندىن كېيىن .
تۇمىقىڭنى يەرگە تاشلاپ ئويلىنىپ باق ياش يىگىت ،
ئەمدى تاشلا ئىللىتىڭنى يېڭى يول تۇت باشقىدىن .

2003 ـ يىل ئىيۇل

❋ شاپىلاق ❋

يىغلىمىغان تالاي قېتىم يەپ تاياق ،
ئەجەب ئۆتتى قىز ئۇرغان بىر شاپىلاق .
سەھەر تۇرۇپ قاراپ باقسام ئەينەككە ،
قاڭشارلىرىم بولۇپ قاپتۇ ياپىلاق .

كۈلۈپ قويسا كۈلۈپتىمەن ئېچىلىپ ،
شەيتان كىرگەن ئىكەن شۇڭا ئىچىمگە .
بېسىلمىغاچ قوللىرىمنىڭ قىچىقى ،
ئوت كېتىپتۇ ئىچىم بىلەن تېشىمگە .

« قىلتىقىمغا چۈشتى قىزچاق » دەپتىمەن ،
گۈناھىمغا بىر شاپىلاق يەپتىمەن .
توي قىلمىدىم ، يېشىم ئاشتى قىرىقتىن ،
ھازىرغىچە شۇ شاپىلاق دەردتە مەن .

2003 ـ يىل

❋ بالامغا خىتاب ❋

يېقىنلاشما ، تومۇزدىكى توڭغاقلارغا ،
يالۇرمىغىن ئۇچۇپ يۈرگەن قامغاقلارغا .
ئارىدىن يىراق قىلغاي پەرۋەردىگار ،
قەلبى قىيىق ، دىلى قىڭغىر مايماقلارغا .

ساقلا ئېگەم ئايغاق مىجەز ـ ناينا‌قلاردىن ،
تاپقىنىڭنى قويمايدىغان يۇلغاقلاردىن .
بەندىلەرنىڭ كۆڭلىگە سال ئىناقلىقنى ،
بىزارداۋرمىز ئەمدى مەڭگۇ توزغاقلاردىن .

سەپەرگە بىللە چىقما ، چالغاق بىلەن ،
ۋەدىدە بىللە بولما تانغاق بىلەن .
بېشىڭغا پىت سالىسەن ئاخىر بىر كۈن ،
ئايدىڭدا قېتىق ئىچسەڭ چانغاق بىلەن .

دوستۇم دەپ قىلما چاقچاق ئۆڭگەكلەرگە ،
دۇمبىسىگە ئارتما خۇرجۇن مۆڭگەكلەرگە .
جىلۋە قىلىپ چىرايىڭنى ھەرگىز ئاچما ،
دۇمبىسىنى سىلاپ قويسا كۆڭگەكلەرگە .

2003 ـ يىل

❋ ئىشچى شەنىگە ❋

قىچقىرىپ چىقتى قۇياشنى ،
ۋارقىراپ سەھەر گۈدۈك .
تارتىنىپ قىزدەك قۇياشمۇ ،
قالدى خىجىللىق ئىلكىدە .
ئىشچىلارنىڭ ھەيۋىسىدىن ،
تىترەيدۇ سېخلار توختىماي .
ئاقتى تەر ، چىلاشتى پەشلەر ،
بىراق ، چىرايلار كۈلكىدە .

※

بەستى بىر تاغ ئىشچىنىڭ ،
ئىگەر پولاتنى قوللىرى .
گاھ ئۇيان ھەم گاھ بۇيان ،
ماڭسا قىرىسلار يوللىرى .
كۆكسىدە چاقنايدۇ ئوردىن ،
ئۇ شەرەپنىڭ بەلگىسى .

سېخمۇ گۈل ، يوللارمۇ گۈل ،
زەپ خۇش پۇرايدۇ گۈللىرى .

ماتور دېگەنلەر توختىماس ،
قورقۇپ گۈرۈلدەپ چۆرگىلەپ ،
ئالمىنىدا ئىشچىنىڭ ،
ئىشلەر كۆلۈچلار ئەركىلەپ .
تۇرۇبىلاردا ئاققۇزار ،
ماينى بەئەينى سۇ كەبى .
شۇڭا ھەر ياندىن كېلۈر ،
چولپان بىلەن ئاي ماي سوراپ .

مايتېغىم بىر چۆل ئىدى ،
تەرلەردە بولدى گۈل شەھەر .
ياڭرىماقتا ئىشچىلارنىڭ ،
ناخشىسى شامۇ سەھەر .
شۇڭا ئەيتارمىز دىيارنى ،
جەننىتى ئەمگەكچىنىڭ .
بەللىرىدە يالتىرايدۇ ،
ھەر زامان ئالتۇن كەمەر .

تىنىم تاپماي ئىشچىنى ،
ماختىسام دەيمەن تۇزۇك .
شائىرى بولۇپ ئىشچىنىڭ ،
ياشىنىسام دەيمەن تۇزۇك .
ئۆگىنىپ شول ئىشچىنىڭ ،
خىسلىتىنى دىتىنى .
زەپەر قۇچۇپ ئىشچىدەك ،
ياشىسام دەيمەن تۇزۇك .

سەنمۇ تاپ بەختىڭنى ئىشلەپ ،
ئىشچىدەك بولغىن خۇشال .
گۇل دىيارغا ياندىشىپ ،
باشلا يېڭى قۇتلۇق سەپەر .
ئەل خۇشال ، تاغلار خۇشال ،
باغلار خۇشال تاڭ شەپىدىن .
كىم كۆتۈرمەيدۇ بېشىدا ،
ئىشچىدەك قۇچساق زەپەر .

✻ يىللار كۆلكىسى ✻

مىليونلاپ يۈرەكلەر دەيدۇ گۈزەلچەندائ ،
بەختىمىز ، پەخرىمىز ، شاپائەتچىمىز .
سېنىڭسىز بولامتى بۇ ئىللىق هايات ،
بولامتى جاهاندا قىممەت قەدرىمىز .

سەن بولغاچ ماركسنىڭ يولىدا ماڭدۇق ،
سەپەرلەر زەپەرگە تولدى هەر قاچان .
هەر مۇشكۈل ، هەر خەتەر بىزنى توسالماس ،
قۇرۇمىز قىپقىزىل نۇرلۇق بىر جاهان .

بايرىمىڭ مەڭگىدە سۆيۈندى دىللار ،
« ياشىغاي گۈزەلچەندائ » دەيدۇ مىليونلار .
هەر يىلنىڭ كۆكسىگە گۈللەر تاقىدۇق ،
سەن بىلەن ياشنايدۇ ، قېرىماس يىللار .

بایاشات ، بەختسیار مەنزىلگە ماڭدۇق ،
ماۋجۇشى ، دىڭ شىياۋپىڭ ئېچىپ بەردى يول .
جىياڭ زېمىن باش بولۇپ قىلىپ ئىسلاھات ،
توققۇزىمىز تەل بولدى ـ ھوسۇلىمىز مول .

ئۇلۇغ ئەل پارتىيەم دەپ سۆيۈندۇ ،
ئەجداد يولى كېڭەيمەكتە ماڭغانسېرى .
باش شۇجى خۇجىنتاۋغا چىڭ يېپىشتۇق ،
ئىسلاھاتتىن كارامەت نەپ ئالغانسېرى .

ئىناقلىق گۈللىرى ئېچىلدى ئەمدى ،
بۆلگۈنچى چىرايلار سارغايدى تۇتۇق .
بار مىللەت ئۆم ئىناق بولسىلا مەڭگۇ ،
يار بىزگە شان ـ شەرەپ ، ئۇتۇق .

سايراشنى ئۇنتۇغان قۇشلار سايرىدى ،
دىمىقتىن قۇتۇلغان دىللار سايرىدى .
گۈزەللىكنىڭ يورۇتقاچ قاراڭغۇلۇقنى ،
ناخشىمىز ئالەمدە ـ كۆكتە ياڭرىدى .

بويىنىنى قىسىپ قاراپ قېلىشتى ،
بۇلۇڭدا چاڭ بېسىپ سەرگەز ماتالار .
بازاردا يالتىراپ قىزارتتى كۆزنى ،
سارجا ، گابارداىئون ، خۇرۇم چاپانلار .

ئاجايىپ ياراشتى شەھەرگە ئەمدى ،
ئاشخانا ، رېستۇران ،سەيلىگاھ دېگەن .
يېمەكنىڭ تۈرىنى سانىماشمۇ قىيىن ،
سامسا ھەم كاۋاپنىڭ پۈرىقى بەلەن .

ئېتىزدا ، زاۋۇت ، تاغلار باغرىدا ،
ياڭراتتى خەلقىم ناخشا دېگەننى .
ئاغزىدىن چۈشۈرمەس ئىشچى دېھقانلار ،
گۈڭچەندەك ئاجايىپ ياخشى دېگەننى .

ئىچىمگە پەقەت پاتماس خۇشلىقىم .
گۈڭچەندەك نامىڭنى ئويلىغانسېرى .
توۋلايمەن ناخشامدا كۆيلەيمەن سېنى ،
توۋلىغۇم كېلىدۇ توۋلىغانسېرى .

ماختاشقا تىل ئاجىز تەرىپلىرىڭنى ،
جەننەتتەك بولىدۇ ھۆسنۈڭ كەلگۈسى .
قوش ئامەت زەپەرلەر قوندى بېشىڭغا ،
جاراڭلار مەڭگۈگە يىللار كۈلكىسى .

2004 ـ يىل يانۋار

❋ خۇشالمەن پەرى خۇشچىراي ❋

ماغدۇرۇم يوق قېرىدىم دېسەم ،
جىم تۇرغۇزماس ئىلھام پەرىسى .
گاھ چىمدىسا ، گاھى قىچقىلاپ ،
كۈلدۈرىدۇ ئۇنىڭ جىلۋىسى .

تەۋرىگەندە قەلەم قولۇمدا ،
ئېچىلىدۇ كۆڭلى پەرىنىڭ .
كۈچ – قۇۋۋەتكە تولار بۇ جىسمىم ،
پەرھادىمەن شۇ چاغ شېرىنىڭ .

توختىمىسا تەۋرىسە قەلەم ،
پۈراق چاچار قىزىل غۇنچىلار .
ياشارمامدۇ خۇشالنىڭ دىلى ،
چېچىپ ماڭسام يولغا ئۇنچىلەر .

مۇشۇ قۇدرەت مۇشۇ كۈچ بىلەن ،
يەتمىش داۋان ئاشتىم چارچىماي .
ھاياتىمدىن تامام رازىمەن ،
مەنمۇ خۇشال پەرى خۇشچىراي .

شائىر بولسام ، شائىرى بولسام ،
ئەل ـ ۋەتەننىڭ ، ئىشچى ـ دېھقاننىڭ .
مۇنداق شەرەپ پاتسا قەلبىمگە ،
نە كېرىكى پادىشاھ ـ خانىنىڭ .

❋ جەڭدىمەن ❋

ئەندىشە ، غەم ـ دەرد دېگەننىڭ غېمىدىن ئازادىمەن ،
ئۇلۇشۇپ جۇشقۇن ھاياتقا ، ھەر كۈنى كۈلمەكتىمەن .
ئۆتمۈشۈم ئۆتكەن ئىدى قايغۇ ـ غەم ھەسرەت بىلەن ،
ئەمدى گۈلباغ بۇلبۇلىمەن سايرىدىم ھەر كۈنى مەن .

زەپمۇ نۇرلاندى بۇ دۇنيا ، يورىدى يۈرت ئاسمىنى ،
كۆكتىكى شۇڭقار كەبى قاقتىم قانات ئاسماندىمەن .
شېرىن دەيدۇ : سىنايمەن مەردلىكىڭنى مەيداندا ،
قايىل قىلاي شېرىننى بولۇپ پەرھات ئەمدىمەن .

كەلمىشىم ئالەمگە بىردۇر كەتمىگىم بەرھەق ماڭا ،
تەندە جانىم بولسىلا ھەر كۈنى جەڭلەردىمەن .
تاغنى تالقان قىلغۇدەك ئىشەنچ ئىرادەم بار تېخى ،
كۈلدۇرۇپ خەلقىمنى ئۆتسەم ، قالمىسام ئارماندىمەن .

گۈلگه پۈركەندى جەمى يەر خۇددى بوستان – باغ ئېرەم ،
مەندە نە ئارمان يۈرەكلەر ئويۇنىغاچ شوخ تويدىمەن .
چال خۇشال سازىڭنى ياڭرات ، مەيگە زوقۇڭ بولمىسا ،
بەختى كۈلگەنلەر كۈلۈشكەي ، تىك تۇراي جەڭگاھتىمەن .

❋ مەيىپ روھى پەلەكتە ① ❋

بىر مەتىرغا يەتمىسىمۇ بويىڭىز ،
ئاسمانغا تاقىشىپتۇ روھىڭىز .
مەيىپلىققا بويۇن ئەگمەي ياشىغاچ ،
ھەممە يەرگە يېتەر بوپتۇ قولىڭىز .

خار بولۇشۇپ يۈرۈشمەمدۇ كوچىدا ،
پور كۆتەكتەك بەستى تۇرۇپ بەزىلەر .
نە غايىسى ، نىشانى يوق كۆڭلىدە ،
قامقاق كەبى يۇمىلىشىپ بەزىلەر .

تېنى ساغلام ، ياش تۇرۇشۇپ بەزىسى ،
كوچىلاردا تېخى ۋەيران دىۋانە .
تەر تۆكۈشنى ئەسلى راۋا كۆرۈشمەس ،
ئولتۇرۇشقان ئىككى پۇلغا پەرۋانە .

① ئىگىلىك ياراتقان پاپىلارغا

تۇداخۇن هەم ئاسمىگۇلگە قاراڭلار ،
مەيىپ تۇرۇپ ئەمگىكىدە بولدى باي.
دۇانىدەك يۇرۇشكەنلەر ئويغىنىپ ،
تەرنى تۆكۈپ هاللىنىڭلار ئۇخلىماي .

كۆردۇق مانا مەيىپ روهى پەلەكتە ،
ئالقىشلىنار يۇرتىمىزدا ساخاۋەت .
تۇرتكە بولسۇن مەيىپ روهى ساقلارغا ،
ئاھ قەيرىنداش كۆكلە ، بولغىن سالامەت .

2004 ـ يىل ئىيۇل

❋ ئۆمۇر هۇزۇرى ❋

(خەلقنىڭ ياخشى دوختۇرى ، بەش بالامنىڭ ئاپىسى ، سەكـ
كىز نەۋرەمنىڭ مومىسى ، مېنىڭ 50 يىللىق مېھرىبان ئايالىم
ئامىنەم روزىغا بېغىشلايمەن)

سەن ئەمەسمۇ ئۆمرۈم غۇرۇرى ،
سەن ئەمەسمۇ جاننىڭ هۇزۇرى .
سەن ئەمەسمۇ كۆزۈمنىڭ نۇرى ،
سەن ئەمەسمۇ ئۆيۈمنىڭ هۆرى ،
سەن ئەمەسمۇ كۆڭلۈمنىڭ تۆرى .

سەن بولغاچقا قېشىمدا دائىم ،
ئېرىگەنغۇ پېشانەم شورى .
چۆلدە يالغۇز قالغان چېغىمدا ،
سەن ئىدىڭغۇ دىلىمنىڭ جورى .

سەن بولغاچقا بار ئەمەسمىدى ،
ياۋ ئالدىدا گېپىمنىڭ تورى .

سەن هایاتىم تۇڭرۇكى ، غولى ،
سەن بىلەن تۇز هایاتىم يولى .

ساڭا بەخت ئامەت تىلىمەي ،
قانداق چۈشكەي دۇئادىن قولۇم .
ساڭا مەڭگۇ دۇئا قىلمىسام ،
ئېتىكلىكتۇر ماڭغان هەر يولۇم .

نى سەۋدالار كەلگەندە باشقا ،
ئاھ ، دېمەستىن ماڭدىڭ ئەگىشىپ .
يېرىم ئەسىر ئۆتۈپتۇ مانا ،
رەنجىمىدىڭ ، قالساق تەگىشىپ .

تۇمەن سۆزدىن ياخشى گەپ ئىزدەپ ،
تاپالمىدىم « رەھمەت » دىن بۆلەك .
ياشىغايسەن يەنە ئۇزۇن يىل ،
شۇمۇ بىزگە بەختتىن دېرەك .

❋ قاراماي ❋

بىر چاغلار بېرىپ كۆرگەن سېنى قاراماي ،
بورانلىق چۆل ئىكەنسەن ، كەتكەن قارىماي .
قىرىق يىل ئۆتۈپتۇ ، بېرىپ قارىسام ،
ھەيرانۇ ھەۋەستە قالدىم تونۇماي .

بورانلىق قۇملاردىن قالماپتۇ ئەسىر ،
سۆكسۆكلۈك ئۆزگىرىپ بوپتۇ گۈلىستان .
يىلاندەك تولغىنىپ ئاققاچقا دەريا ،
بوزلارنى قاپلاپتۇ چىرايلىق ئورمان .

ۋاھ بۇگۈن جەننەتنىڭ ئاپتۇ تۇسىنى ،
كەڭرى يول بىنالار تاقىشىپ كۆككە .
خىزىرنىڭ نەزىرى چۈشكەن يەر ئىكەن ،
ئامەتلەر كەلگىنى تۇرۇپتۇ كۆپكە .

توغراقنىڭ روھىدىن كۆكەرگەن روھنىڭ ،
ياڭرىغان چوڭقانى بويتۇ مەدەتكار .
ۋارسجان ، سېلىمدەك بوۋايلار يولى ،
ماڭغانچە كېڭىيىپ ، كۆپكەن تۆھپىكار .

قارىسام يۇلتۇزلار تۇتۇپتۇ ماكان ،
كېچىسى يوپيورۇق خۇددى كۈندۈزدەك .
تالاي مەرد ئوغۇل ، قىز تەرى بىلەن ،
ھەممىنىڭ مەيلىنى تارتىپ جەننەتتەك .

زاۋۇتلار ماڭمدىكەن توختىمايدىكەن ،
ئىشچىلار ئانىنى سۆيگەندەك سۆيۈپ .
بىر كېلىپ قالغانلار كېتەلمەيدىكەن ،
قىزلارغا ئاشىقتەك ھۆسنىگە كۆيۈپ .

شەنىڭگە قانچىلاپ يازساقمۇ داستان ،
قاراماي شەرىپىڭ تۈگىمىگۈدەك .
قۇياشمۇ تەلپۈنۈپ بېقىپتۇ ساڭا ،
كەڭ ئېچىپ قوينىنى پارلاق كېلەچەك .

2004 ـ يىل ئۆكتەبىر

✻ ئادالەت خۇشتىرىدۇرمەن ✻

جىسمىم نۇردىن يارالغان ،
جاھالەت دۇشمىنىدۇرمەن .
ۋەتەن ئانام ئوغۇز بەرگەن ،
ئادالەت خۇشتىرىدۇرمەن .

چاڭقىسا ئېلىم خەلقى ،
ئىچەرگە زەمزىمىدۇرمەن .
جېنىڭجۇن پاناھىمىنىڭ ،
ئۇرۇشتا ھەمدەمىدۇرمەن .

ۋەتەن ئاسىيلىرى ـ ياۋۇغا ،
ھەقىقەت شەمشىرىدۇرمەن .
ئىناقلىقنى بۇزارلارغا ،
خەلقىنىڭ خەنجىرىدۇرمەن .

ۋەتەن دەپ سايرىغان ئەسلى ،
گۈلىستان بۇلبۇلىدۇرمەن .
پۇراق چاچقان ئېسىل ئەنبەر ،
چىرايلىق بىر گۈلىدۇرمەن .

2000 ـ يىل ئاۋغۇست

❋ كۈلۈشمەكتە بىر جۈپ بوۋاي ❋

ساقال سىلاپ ، تېلىقىپ كۈلدى بوۋاي ،
ھەيرانمەن پات ـ پات شۇنداق كۈلگىنىگە .
سەزگەندەك بولدى بوۋاي بىر نەرسىنى ،
بەردى جاۋاب بوۋايمۇ كۈلگىنىمگە .

مەن كۈلسەم ھەيران قالما كۈلگىنىمگە ،
بىلەمسەن ئۆتمۈشتە مەن ئۆتكەن ۋەيران .
ناشتىدا بۇردا نان يوق ، بۇردا تاپسام ،
چۈشكە يوق ، كەچكە نەدە ھەم يوق دەرمان .

ۋاھ ! بۇگۈن سەپسالىمەن ئادەملەرگە ،
بايلىقىڭ ھەممە كىشى ، يا غېمى يوق .
ئىشلەيدۇ كۈندۈزلىرى ، كەچتە بەزمە ،
تىلىكى ، ئارمىنى تەل كۆڭۈللەر توق .

بىنالار ئېگىزلىكى كۆك بىلەن تەڭ ،
يەڭ تۇرۇشكەن ھەممە ئادەم سېخىغا كىرسەڭ .
يىگىت ـ قىز ئايرىلمايدۇ ئىش ئەمگەكتە ،
ئىلىم ـ پەندە بەسلىشىدۇ قاچان كۆرسەڭ .

پارتىيىگە يۈرىكىنى يېقىشىدۇ ،
ئۆملۈكنى دەپ جانلىرىدىن كېچىشىدۇ .
خالىمايدۇ سەپ كەينىدە قېپقېلىشنى ،
ئىلغارلىقنى قوغلىشىدۇ ، چېپىشىدۇ .

ئېھ مايتېغىم ! ياشلىرىڭدىن مەڭ سۆيۈنەي ،
نەۋقىران چاغلىرىڭدىن مەڭ ئۆرگىلەي .
شائىرلار تەرىپىڭنى تۇگىتەلمەس ،
بېھىشتەك تاغلىرىڭدىن مەڭ چۆرگىلەي .

زاۋۇتلار مېڭىۋاتسا ، توختىمىسا ،
سۈرئىتىگە مىلتىق ئوقى بويلىمىسا .
ئاق نان يەپ ، ئاق قارىنى بىلمەمدىمەن ،
زامانغا خوشلۇقۇم كۆپ ، كۈلمەمدىمەن .

※

يانچۇقىدىن ئالدى بوۋاي چاقچىسىنى ،
توكۇلداتتى ئالىقىنىغا ناسۋىلىنى .
ئېھ مايتاغ ! ئىلپىتىڭمۇ ئاشۇ بوۋاي ،
سەن كۇلسەك كۇلدى سىلاپ ساقلىنى .

2002 ـ يىل

※

❋ تاشلىدىم ❋

(ساتىرا)

رودىپاي ھاراق ـ شارابنى ،
ئەمدى دوستلار تاشلىدىم .
ئەگرى ـ قىيسىق مىجەز ـ خۇينى ،
قوشۇپ بىللە تاشلىدىم .
بەزى ئىلھام كەلمىسە ،
چاچسىز بېشىمنى قاشلىدىم .
تاشلىدىم ئىللەتلىرىمنى ،
« لەمىيەكۇ » نى باشلىدىم .
ئەل ـ جامائەت كەچۈرەر دەپ ،
« تاشلىدىم » نى باشلىدىم .

※

ھەر تەرەپكە كەتتى داڭقىم ،
ئاتىقىم بولدى زابوي .

بۇ ئاتاق مەندىن ئېشىپ ،
بولدى بالام يارى زابوي .
بىر چىرايلىق مەنىلىك ،
ئاتام قويغان ئات تۇرۇپ .
ئەمدى باغاقلاردىمۇ ،
يېزىلدىغۇ يارى زابوي .
دەردلىرىمگە پايلىماي ،
قىسسە يېزىشنى باشلىدىم .

※

ئۆتتى مەيخورلۇقتا ئەپسۇس ،
ياشلىقىمنىڭ تولىسى .
ئوقۇساڭ قىسسەمنى دوستلار ،
بارغۇ مەيخور شولىسى .
مەست بولۇپ مەن ياتمىغان ،
قالدىمۇ ھەر كىم ھويلىسى .
قانچىلاپ تەگدى بېشىمغا ،
نى پۇشايمان سويلىسى ،
شۇ سەۋەبتىن بۇل شاراب
خۇمارىنى تەل تاشلىدىم .

※

قاتىرغاندا مەرتە ـ مەرتە
توختىماي پۇت يورغىسى ،
سالدى پاچاققا « يىگىت » لەرنىڭ
چوماقچى ـ دوغىسى .
قالمىدى مەن چاقمىغان
قوغۇنچىلارنىڭ سويمىسى ،
بۇ ئاھانەتلەر ھاراقنىڭ
ماڭا سۇنغان سوۋغىسى .
مەستچىلىك ھەم نەسچىلىكتە
كەتتى كەلمەس ياشلىقىم .

※

كوچىلاردا ۋارقىراپ مەن
ناخشىغۇ دەپ جاقىراپ .
لېۋەنلەرنى كۆرۈپ قالسام
چىرايلىق دەپ پىرقىراپ ،
تالاي قالدىم بازارلاردا ،
بەل پۇتلىرىم سىرقىراپ ،

قوپالمىدىم ئەتىسى
ماغدۇر كېتىپ ھالسىراپ ،
شۇڭا نومۇس كۈچىدىن
بۇ ئىشنى تاشلىدىم .

※

دوستلىرىم بىلسەڭ بۇ قىسسەم
مەن گۇناھكار تۆۋىسى ،
بولدى مەكرو تاپىنىم
يەتكەن زېمىنىڭ توپىسى .
كىيىپ ياڭزا كۈلا جەندە
بولۇپ ئويۇنىڭ سوپىسى ،
قالمىدى قاقشاتمىغان
شەھەر بېشى دامولىسى ،
ئەمدى مەن تاشلاپ شارابنى ،
« قوللىيا » نى باشلىدىم .

※

ئىچتىما تىنماي شارابنى ،
مەيخورلۇقۇمغا يەتكۈدەك ،

قاچتى تەلەي ، كەتتى ئامەت ،
باستى غەم- غۇسسە دېمەك .
ئېتىزىمغا كۆكچى تەرسەم
چۈشكىنى ساپ ناخشمەك .
توزىدى ، كەتتى قاياقتا
گەردىشى يوق شۇم پەلەك ،
رەنجىگە تولدى خوشاللىق ،
ئويناق كۆزۈمنى ياشلىدىم .

※

ئارىلاپ تاۋكا ئارا ،
ئاتسام ھوشۇق ، چۈشكىنى چوڭ .
تەلىيىم يوق زادىلا ،
چۈشمەيدۇ ئاتسام ئالچىسى .
ھەممىسى دەيدۇلا « پاك »
ئۆتتى ئۆمۈرنى شۇنچىلىك ،
ئاخىر بولدۇم ھاماقەت ،
ئەسكىلەرنىڭ غالچىسى ،
ئەنە شۇ ۋەج تۈپەيلى
بۇ ھاراقنى تاشلىدىم .

※

جوزىلار ئۆرۈلدى كۆمپەيكۈم
چېقىلدى ھەم ئوچاق ،
داستىخانلار قانچىلاپ
رەسۋا قىلىندى نەچچە ۋاق ،
نوچىلىق ئۆرلەپ پەلەككە
قالمىدى ئەينەك ـ تاۋاق ،
قانچە رەت قالدى ئويۇن ـــ
بولغان سورۇنلاردا تۇماق ،
شۇ خىجالەت دەستىدىن ،
ئىچمەي ھاراقنى تاشلىدىم .

※

« تاپقىنى گۈل كەلتۈرەر » دەپ
بارنى قويدۇق ، يەكۈ دېدۇق ،
« ئولتۇرۇپ ئىچسەك قارا سۇ ،
ئۇ ھەسەلگە تەكۈ » ـــ دېدۇق .
ئۆيدە خانىم « بولدى ئىچمەكۈ »
دېسە ، « خانغا دەكۈ » دېدۇق .

قالمىغاچ ئىمكان ، ئىلاج ،
زەھەر شارابنى تاشلىدىم .

※

چېكىگە يەتكەندە بەڭگۇاشلىق ،
ئويۇنغا تويغۇلۇق .
« بولدى بەس ! » — دەپ
بۇ « تاماشا » نى ئەمدى قويغۇلۇق .
بەلنى رۇسلاپ ، يولنى تۈزلەپ ،
ئەمدى ئالغا ماڭغۇلۇق ،
« ئەل ئۈچۈن ئىشلەش » دېگەننى
مەيدىگە چىڭ تاڭغۇلۇق .
ئەل بىلەن بىر سەپتە ئەمدى ،
يېڭى قەدەم تاشلىدىم .

※

تاشلىسام ئىللەتلىرىمنى
كەلدى ئامەت قوش بولۇپ ،
چىقاردى بارماق قولىنى ،
تونۇش ـ بىلىشلەر خۇش بولۇپ .

چاپىنىم ئاشتى تىزىمدىن
كاستوم دېگەن قوش - قوش بولۇپ ،
ئۇلپەتلىرىم تاشلاڭ شاراب
ياشايلى بىللە دوست بولۇپ ،
تۇگىدى غەم - قايغۇلار ،
پارلاق يولۇمنى باشلىدىم .

※

※ رۇبائىلار ※

يار ھۆسنىنى رەڭ، بويىاق ـ دېدىم ،
دېگىنىمگە مىڭ تاياق يېدىم .
رېڭى كەتسە قالمامتى تېگى ،
تۇگىمەس ئەمدى پۇشايمانلىرىم .

※

كىمكى سۆيسە چىن دىلىدىن مىللىتىنى ،
تۇگىتىدۇ ئۆزىدىكى ئىللىتىنى .
ئىللىتىنى تۇزەتمىگەن شۇ ئادەملەر ،
تۇگىتىدۇ ئاقىۋەتتە مىللىتىنى .

※

نامازدىن چىقىپلا قىلمىغىن غەيۋەت ،
نامازغا كىرمىگىن بۇزۇلسا تاھارەت .
گۇناھنى ئىزدىمەي ، ئىزدە ساۋابلىق ،
شۇ چاغ يارىشۇر قىلغان ئىبادەت .

※

يول باشلا ، يېتىلەپ كورلارنى كۆرسەڭ ،
ئېگىلىپ سالام قىل چوڭلارنى كۆرسەڭ .
ئاغزىڭدىن شەربەتلەر تۆكۈلۈپ تۇرغاي ،
خۇشامەت قىلمىغىن توڭلارنى كۆرسەڭ .

※

ئۇ سۆيمىسە سۆيگىنىڭ بىكا ،
ئۇ سۆيسىمۇ سۆيمىسەڭ بىكا .
بۇ پەرقنى تونۇپ يەتمىسەڭ ،
ئۇزۇنغىمۇ بارالماس نىكاھ .

※

بېشىڭنى سىلىسا سىلا بېشىنى ،
توغرا يول باشلىسا چىڭ تۇت پېشىنى .
نائەھلى قىچقىلاپ كۈلدۈرەي دېسە ،
ئاشلىمىغىن ئۆلسەڭمۇ ئىچمە ئېشىنى .

※

بۇلبۇلنىڭ سايرايدىغان چاغلىرى بار ،
سايرىسا ياراشقۇدەك باغلىرى بار .

مۇھەببەت بەك سۆيۈملۈك دەپ قالمىغىن ،
ئۇنىڭمۇ قاقشايدىغان چاغلىرى بار .

※

مەيىن شامال چىقسا دەرەخ ئوينار ئۇسسۇل ،
ئەر قولىدا ئويناپ كەتمەن ئوخشار ھوسۇل .
كەتمەنچىنىڭ يانچۇقىدا بولسا كىتاب ،
تەرلىرىدىن گۈل ئېچىلۇر ئالەمشۇمۇل .

※

ئەسلىدە ئىتلارنىڭ ئىدى غاجىلاش ،
ساڭا قانداق يۇققاندۇ « ئاداش » ؟
رەزگىنىڭ ھۇنىرى ئەمەسمۇ شۇنداق ،
گۇناھسىزلارنى كوچىلاش ، غاجاش .

※

سەللىنى تەتۈر ئوراپ ، ئاچقىنىڭ پال ،
خەلقنىڭ سەتلەشلىرى بولمىدى دال .
ئاللانىڭ دەرگاھىغا بارغىنىڭدا ،
سارغىيىپ تىترەيسەن بولۇپ غال – غال .

※

دەردمەنلىك يۇرىكى پۈتۈن ئەمەس چاك ،
ۋە لېكىن ئۇنىڭ قەلبى ۋىجدانىمۇ پاك .
ھەرگىز تەڭ بولالماس ئاشۇ دەردمەنگە ،
يۇز ئەمەس مىڭلىغان قارايۇز ناپاك .

※

ھۇرۇنغا بەكمۇ ئېغىر نان چاينىماق ،
نە ھاجەت خاپا بولۇپ كۆپ قاينىماق .
قىسمەت كۆپ ھەر نەرسىدە نەزەر سالسىڭ ،
ۋىجدانسىزلىڭ خىسلىتىغۇ كۆپ ئاينىماق .

※

قاپقارا كۆزلىرىڭنى دەيدىكەن بۇلاق ،
كۆرەلمەسلەر چېچىڭنى دەيدىكەن ئۇلاق .
بۇلاقمۇ ، ئۇلاقمۇ پەرۋايىم پەلەك ،
جەننەت شۇ سەن بىلەن ياشىسام ئۇزاق .

※

مايلا ، — دېسەڭ مايلىماستىن ئايىغىمنى ،
يېگەن ئىدىم تالاي قېتىم تايىقىڭنى .

مانا ئەمدى بىر بولۇمسىز ئادەم بولدۇم ،
سېغىنىمەن مېنى ئۇرغان تايىقىڭنى .

※

يار دېسە بەردىم كۆڭۈلنى ئالدىراپ ،
بەرگىدىن چۈشتى غازاڭمۇ ئالدىراپ .
ياشلىقىمغا بۇ چىرايىم ماس ئەمەس ،
بايقىمايلا شەيتانغا كۆيگەچ ئالدىراپ .

※

سەيلىگە چىللايدۇ يار ، مەن ياق ، دېدىم ،
بەزمىدە ئويناپلى دەيدۇ ياق ، دېدىم .
« نېمىگە كەلدۇق جاھانغا ئويىنىمايلا —
كەل قۇچاقلاي ... » دېۋىدى ياق ، ياق ، دېدىم .

※

شامالدا ئويىنىدىك كۆرەڭلەپ ئۈسۈل ،
بوراندا قاچسەن ئۆيۈڭگە ئۇدۇل .
قۇيۇندا چۆرگىلەپ قايغاندا بېشىڭ ،
پەلەكنىڭ چەرخىنى قىلىسەن قوبۇل .

※

دەردى بار تىللاغا يوق مەيلىم مېنىڭ ،
بۇلاپا قىزلارغا يوق مەيلىم مېنىڭ .
پاك يۈرەك بىچارىلەر دوستۇم دېمەك ،
شەيتىنى - جىنلارغا يوق مەيلىم مېنىڭ .

※

ھەقىقەتكە تاغدەك مېنىڭ بەرداشلىقىم ،
نا ئەھلىگە قىلچە يوقتۇر شەپقەتلىرىم .
خەلق بەرگەن خەنجەر بىلەن كېسەرمەن باش ،
جىنايەتكار گەر بولسىمۇ قېرىندىشىم .

※

« بىر ئۆمۈر ئويىنىسام ئانام باغ » — دېسەڭ ،
« غاجىسام تۇغىمەس ئاتام تاغ » — دېسەڭ .
سېنىمۇ غاجاشنىڭ كەلسە نۆۋىتى ،
تېپىلماس داۋاسى — « باغرىم داغ » — دېسەڭ .

※

ئەل قوينى جەننەتتۇر بىلەلىگەنلەرگە ،
بەختىمۇ قېشىدا كۆرەلىگەنلەرگە .

زارلىنىپ زامانىدىن قاغىشىڭ بىكار ،
كۆلكىمۇ ياندىشىماس كۆلەلمىگەنلەرگە .

※

تاپالمايسەن پۈشايمانغا كېيىن قاچا ،
ئەل ئىچىدە بىر زۇۋانسىز بولدۇڭ گاچا .
شەيتاننى قويۇپ بەرسەڭ ساپ دىلىڭغا ،
تىڭ تۇرغۇزۇپ كېپەنلەيدۇ سېلىپ جاپا .

※

كىرپىگىڭنى قىلىۋىدىڭ چەنلەپ ماڭا ئوق ،
سەزمەپتىمەن بېغىشىغا تەگدى يۈرەكنىڭ .
قېرىپ قالدىم مېنى ئەمدى ئىزدىمە دىلبەر ،
قالدى نەدە قۇچاقلاشقا كۈچى بىلەكنىڭ .

※

ئۈمىدسىز ئۈمىدلەردىن بىزار دۇرمىز ،
ئۈمىدۋار ئۈمىدلەرگە ئىنتىزارمىز .
دىللاردا بىر ئۇلۇغ غايە بولمىسا ،
تۇرمۇشتا مەڭگۈلۈك زارى - زارمىز .

※

هارامنى هالاللاپ يېگىنى ئادەم ،
هالالنى هارامالاپ يېگىنى ئادەم .
شەيتاننىڭ كەينىگە كىرگەندە تېخى ،
هارامنى هالال دەپ يېگىنى ئادەم .

※

بىلمىدىڭ خۇشتارلىقىمنى مەھەللىمىزنىڭ دىلبىرى ،
مەن كۆيۈپ قالغان ساڭا ، مايتاغدا كۆرگەندىن بېرى .
يا ئۆلەي ، يا بىر سۆيەي قىلدىم تەۋەككۇل گۈلپەرى ،
ياقمىدى سەندىن بۆلەك نازلىق گۈزەلنىڭ ھېچبىرى .

※

ئەركىلەپ ئاناڭدىن سورىغىنىڭ پۇل ،
بەرمىسە غالجىردەك ياندۇرىسەن قول .
دېگىنە گېپىڭنى ئاڭلىغاي ئالەم ،
ئۇ ئانا ـ ئاناڭمۇ ياكى ساڭا قۇل .

※

دەرد ـ پىراق شۇنداقمىدۇ سارغىيىپ بولدۇم سامان ،
ياشلىرىم دەريا كەبى ئاقتى ئەلەملىك بىر قىيان .
مەيلى سۆيۈ مەيلى سۆيمە گۈلۈم رەنجىشلىرىم يوق زادىلا ،
بىر كۈلۈپ قويساڭ خۇشالىنىڭ جانلىرى قالسۇن ئامان .

1990 ـ 2001 ـ يىللىرى يېزىلدى .

* هالال بول ئىنسان *

هايۋانلار ئىچىدىن تېپىلماس ئادەم ،
تېپىلار ئادەملەر ئىچىدىن هايۋان .
جان ئاناڭ سۈتىدىن ئالغانغۇ ئوزۇق ،
شۇ ئاناڭ سۈتىدەك هالال بول ئىنسان .

ياۋاشنى كۆرگەندە بولسەن « پالۋان » ،
قىزلارنى كۆرگەندە بولسەن قاۋان .
ئۆزۈڭگە بىر سوئال قويۇپ باققىنا ،
نېمىشقا تار ساڭا بۇ كەڭرى زامان ؟

بىلمىسەڭ هۆرمەتنى ياكى ئىززەتنى ،
بېرىلىپ قىلمىساڭ ئاشۇ خىزمەتنى .
خۇدامۇ دېمەسمۇ پۈشايمان قىلىپ ،
« نە ئۈچۈن ياراتتىم مۇشۇ ئۇممەتنى ... »

ھەر ئىككىلا ئالەمدە ئاقارماس يۈزۈڭ ،
ئۆزۈڭنى ئوڭشىماي ، ئاناڭنى ئۇرسالڭ .
نە ھاجەت ، ھايۋاندەك ياشىماق ساڭا ،
سەن ئۇلۇغ ئىنسانىنىڭ بالىسى تۇرساڭ .

1995 ـ يىل ماي

❋ خۇشال كۇلكىسى ❋

(قارامايى « مايبۇلاق » ژۇرنىلىغا ئاتالغان)

ئارمانسىز دۇنياغا كەلدى ئامەتلەر ،
تېخىمۇ بەختىيار بولغاي كەلگۈسى .
شۇ گۈزەل باغلاردا سايرىسا بۇلبۇل ،
قانداقمۇ توختىغاي خۇشال كۇلكىسى .

« مايبۇلاق » كۇلۇپ تۇرغان نۇر چىراغىسەن ،
ئېچىلىپ بىھىساب گۈل چاچتى پۇراق .
سەن نېپتىت ئادەمنىڭ خۇش ناۋاسى ،
قايغۇ غەم ، دېشۋارچىلىق سەندىن يىراق .

ھەر باپتا كۇلكىمىزگە ھەمدەملىشىپ ،
غەمكىنىڭ چىرايىغا كۇلكە بەردىڭ .
ئادالەت چىرىغىنى يالقۇنلىتىپ ،
ياش ئەۋلاد قەلبىگە ئۇمىد بەردىڭ .

يۇز باھار سانىڭنى سانىشىپ كەلدىم ،
قەدەمدە كېچىكمىدىم ، ياندىشىپ كەلدىم .
كۆكلىگەن تېخىمۇ ، تىلەيمەن ئامەت ،
مېھرىڭدىن سۇ ئىچىپ ، ياشىرىپ كەلدىم .

نېفىتچى خۇشتارلىرىڭ يۆلەكتۇر ساڭا ،
سەنئەتنىڭ مېۋىلىرى سەندە ئەلۋەك .
سەن ئالەم ئاسمىنىدا بىزنىڭ يۇلتۇز ،
سەندە گۈللەپ پۇراق چاچقاي بىزنىڭ تىلەك .

ئاز يازدىم ساز يازاي دەپ يازالمىدىم ،
قەلبىمدىم گال ، چاغلىق ئىدى پەمىم مېنىڭ .
ماي بۇلىقىم قوبۇل قىلغىن ئاز بولسىمۇ ،
خۇشال كۈلسۇن يايراپ قالسا ئاتىغىنىم .

❋ ئادەمدەك ياشا ❋

مەھەللىگە ھېچ ئارام بەرمەيدۇ كۈندە ،
ناخشا دەپ ئېشەكتەك ھاڭرايدىغانلار .
ياراتماس ئۆزىچە قېشىدا تۇرسا ،
ناخشىسى بۇلبۇلدەك سايرايدىغانلار .

غايىلىك ئادەملەر مەھەللىدە تولا ،
كۆرسىمۇ كۆرمەيدۇ كۆرمەيدىغانلار .
قانداقمۇ ئادەمگە ئوخشايدىغاندۇ ،
مەست ـ ئەلەس كالىدەك مۆرەيدىغانلار .

گەپلەرنىڭ چوڭىنى قىلىدۇ تېخى ،
يۇرتنى ، مىللىتىنى سۆيمەيدىغانلار .
غايىسى ، ھاياسى بولمىغانلارنى ،
دوزاخقا سالساڭمۇ كۆيمەيدىغانلار .

بار تېخى ئېگىزگە يامىشىپ چىقىپ ،
پۇتىدىن تارتساڭمۇ ، چۇشمەيدىغانلار .
تالادا چاپقۇنداپ تۇرسىمۇ بوران ،
نوقۇشلاپ تۇرساڭمۇ ئۇخلايدىغانلار .

تىرىشچان ئادەملەر باتۇر ، چېلىشچان ،
ۋەتەننى ئانام دەپ كۆيلەيدىغانلار .
ئەجدادلار ئىزىدا زەپەر قۇچىدۇ ،
ئۆچەي دەپ قالسا ئوت پۈدەيدىغانلار .

تۆھپىكار ، ئالىملار ، ئۇستاز ، شائىرلار ،
بىر ئۆمۈر چارچاشنى بىلمەيدىغانلار .
ئەل ئۈچۈن شام كەبى يانىدۇ ئۆچمەي ،
جاپا ھەم مۇشكۈلدە ئۆڭمەيدىغانلار .

يارالدىڭ دۇنياغا ئادەم پۇشتىدىن ،
ياشىساڭ ئادەمدەك ياشا ئالەمدە .
ناۋادا ، ئۆلسەڭمۇ قالماس ئارمىنىڭ ،
ياشىساڭ قىلىقىڭ ئوخشاپ ئادەمگە .

❀ پەندىيات ❀

(ساتىرا)

كىلىپ ئەلگە تونۇشتۇرغۇم سۈپەتىنى ئاداشمىنىڭ ،
يېزىپ سالدىم بۇ داستاننى سەۋەب ئەيلەپ ياناشمىنىڭ ،
سەۋەبى نەچچە مىڭ خىلدۇر سەتەڭنى سەت ئاتاشمىنىڭ ،
غەزەپكە پايلىماي « گۆر » گە كىرىپ جىمجىت ياتاشمىنىڭ ،
ۋە ياكى ئورنى يوق ھاممال بولۇپ يارنى ساتاشمىنىڭ .

پۇتى مايماق ، كۆزى ئالغاي ، سىڭايان بەل ئاداشىم بار ،
نىگەر كۆرمەي كۈنۈم ئۆتسە كۆرۈنگەندىن سوراشىم بار ،
يۈزى چوقۇر ، تىلى كەمتۈك ، بېلى دۈمچەك دوراشىم بار ،
سىياقى « ئۈز » شۇڭا كەچتە كۆزۈم يۈمماي قاراشىم بار ،
يېزىپ پۈتتۈرگىلى بولماس ، سۈپەتىنى قاياشمىنىڭ .

جالا بىرلەن « ساچى » دالدا ، كۆرۈنمەيدۇ ئۇنىڭ تازى ،
گويا ھازىدارغا ئوخشايدۇ ئۇنىڭ تۇن ئىلكىدە نازى ،

بەئەينى قەبرىغان مايمۇن ۋە ياكى تۈلكە ئەلپازى ،
كۆڭۈلنىڭ كۈلگىنى نەدە ئازابتۇر قىش بىلەن يازى ،
سەۋەبكارى دېمەكتۇر شۇ كىرىپ غارغا ياتاشمىنىڭ .

ھەزەر ئەيلەڭ ، تېگىپ كەتسە چاپانىڭنىڭ پېشى بىر ۋاخ ،
ياغار يامغۇر كەبى لەنەت ، تامىقى پىشقۇچە يۇز ۋاخ ،
ھۇرۇن شۇنچە دېمەيدۇكى : مۇشۇكنى پەش ، توخۇنى تاخ ،
بېسىلمايدۇ ئۇنىڭ نەپسى تاماقنى يەر كۈنى ئون ۋاخ ،
تۈلۈم چاشقانغا ئوخشايدۇ مېنىڭ كۈندە كۆرەرمىنىڭ .

ئېتىپتۇ بىر كۈنى ھالۋا ، سېلىپتۇ تۇزنى بىر چاڭگال ،
پېتىر مانتىسى بىر قىسمەت ، لېگەندە ئەينى بىر داڭگال ،
خۇشاللىق شۇ ئارام ئالساق قېيقاس ـ چوقان راسا جاڭجال ،
بەئەينى شىر ئوغۇل ئىدىم ، يۆتەلسە تىترىدىم غال ـ غال ،
ئايانمۇر سەۋەبى ئەمدى « سەتەڭ » نى سەت ئاتاشنىڭ ،

يوتقان كۆرپىسى قىسمەت ، ئۆيىنىڭ تۆت تېمى ئەينەك ،
پۇلنىڭ يېرىمى چاچقا كېتىۋەرسە بېشى پاينەك ،
لېگەن ـ كورا تۇرۇپ تۇرغاي ، پۇتۇنلەي دەز چىنە ـ چەينەك ،

ئۆيۈمده تەۋرىمەس تەپسەم ، بازارغا ئۇچىدۇ پەيدەك ،
نېمە لەززەتلىرى بولغاي مېنىڭ مۇنداق ياشاشىمنىڭ .

※

تونۇرغا نان ياقار بولسا ھەمىشە مەن ئاڭا يەڭلىك ،
بۇ ئۆيدىن تاپقىلى بولماس باراۋەرلىك ۋە يا تەڭلىك ،
ئۆتەر ۋاقتى ئۇنىڭ پەرداز بىلەن يۇزىگە سۈرۈپ ئەڭلىك ،
بىرەر موزدوز تاپار « خان » نىڭ يۇزىدىن نەچچە ئون چەملىك ،
جاھاندا قانچىسى بار دەپ سەۋەبى شۇ سوراشىمنىڭ .

※

جاھاندا ئەرگە چاپلاشقان مۇشۇنداقمۇ بېزەك بارمۇ ؟
مىجەز ـ خۇلقى ئېشەك ، ئىتتەك ، يارامسىز بىر دېۋەك بارمۇ ؟
بۇ دوزاختا كۆيۈپ ئۆتكەن ، مېنىڭدەك بىر روزەك بارمۇ ؟
جاھاننى ئاختۇرۇپ باقمىن ، روزەكتەك بىر بوزەك بارمۇ ؟
ھېرىپ قالدىم ، ئايىقىغا يېتەلمەي پەندىياتمىنىڭ .

❋ يار ❋

يار دېگەننى تاتلىق دەيدىكەن ،
تۇز تەمىنى تېتىپ باقمىدۇق .
قىز قوينىنى باھار دەيدىكەن ،
كۆكسىمىزنى يېقىپ باقمىدۇق .

ئېرىقىدا ئاقسامۇ مەيلى ،
ئېكىزىدا ياتسامۇ مەيلى .
ئاتۇەتتىم ئىسسىق جېنىمنى ،
لەيلىمىزنىڭ بولسىلا مەيلى .

ئارمان نېمە بىر دىدارلاشساق ،
لەيلى بىلەن باشلىساق سەيلى .
جەننەتنى قوي دوزىخىغىلا ،
يار قۇچاقلاپ كىرسەمۇ مەيلى .

ۋاپادارى بولسام گۈلۈمنىڭ ،
مۇھەببىتى سۈلماس ئەبەتكە .
يارۇ ، ناخشا ، مەيلىرى بولسا ،
ئايلىنىدۇ دوزاخ جەننەتكە .

❀ سۆيمەسلىك ❀

سۆيۈشۈمدىم ـ رەڭگىڭ قىزاردى ،
سۆيۈشۈمدىڭ ـ رەڭگىم تاتاردى .
چۆمۈشۈمدىم ـ مۇھەببىتىڭگە ،
ياش تۇرۇپلا چېچىم ئاقاردى .

مۇھەببەتتە كۆكلەيدۇ ئىنسان ،
مەيلى بوران ـ چاپقۇنلاردىمۇ .
بەرگەن تامغا بەئەينى ھەسەل ،
ئوماچنى بەرسە ئاپقۇرلاردىمۇ .

مۇھەببەتنىڭ تىكىنى تولا ،
كۈلۈپ باقىدۇ چىدىغانلارغا .
سەن سۆيمەسلىك سۆيگىنى بىكار ،
مۇھەببەت ئۆچتۇر ساختا ـ يالغانغا .

❋ ئاللانىڭ چاقچىقى ❋

(قېينانامنى قاتتىق ھۆرمەتلەيتتىم)

مېھرىبانىم گۈزەل ئىدى ژاپادار ،
قېرىغانچە ئوخشاپ قالدى ئانىسىغلا .
قارىسامۇ مۇھەببىتىم بولار غايىب ،
خۇددى چاقچاق قىلغاندەكلا ئانىسىغا .

مۇنداق ئەلەم يەنە باشقا كىمدە باردۇر ،
يول بولمىسا تاشلىۋېتىپ ئۆيلىنىشكە .
ئىگەم نۆۋەت كەلدى ساڭا كۆرسەت ئامال ،
رازىمۇ سەن بۇ دوزاختا كۆيدۈرۈشكە .

يارەب ماڭا بېرىۋەرمە ئازابلىرىڭنى ،
ئايىمغىن بىچارەڭدىن ساۋابلىرىڭنى .
قانچە ئازاب بەرسەڭ چىدار ئىدىم بىراق ،
كۆتۈرەلمەي قالدىم قىلغان چاقچاقلىرىڭنى .

2000 ـ يىل ئۈرۈمچى

❋ رەددىيە ❋

« قىزلىرىغۇ بولىدىكەن مايتاغلىقنىڭ ،
يېقىنلاشساڭ تۇرىدىكەن ماي پۇراپ ... »
دەپ سالدىيۇ مۇشۇ گەپنى بىر مېھمان ،
تۇرالمىدىم ھاقارەتكە مەن چىداپ :

سەندىچۇ ، ھاراق ھىدى ، رەڭ ھىدى ،
بىزدە قارا ئالتۇن ھىدى ، گۇل ھىدى .
بىر دەقىقە شۇ پۇراقتىن ئايرىلساق ،
مەنىسىزدۇر تۇرمۇشىمىز مەنزىلى .

✻ قەنتتىن قەنتچىلەر تاتلىق ✻

دېھقان بار قىلار يەردىن ،
ئىشچى ئوخشىتار تەردىن .
خۇشالدۇر ئەل شۇڭا بىزدىن ،
قەنتتىن قەنتچىلەر تاتلىق .

تاتلىق دەيدىكەن قەنتنى ،
ياشىنىتار ئىكەن جاننى .
باي قىلاركەن دېھقاننى ،
قەنتتىن قەنتچىلەر تاتلىق .

دېھقاندەك ئۇلۇغ يوقتۇر ،
دېھقان بار قورساق توقتۇر .
قورساق تويغاچ كۆڭۈل خۇشتۇر ،
قەنتتىن قەنتچىلەر تاتلىق .

پاختا بولمسا رەخت يوق ،
بۇغداي بولمسا نان يوق .
ئاشلىق بولمسا بىز يوق ،
قەنتتىن قەنتچىلەر تاتلىق .

دېھقانغا سالام دائىم ،
بەرىكەت بەرسۇن خۇدايىم .
ئىشچى ـ دېھقان پاشايىم ،
قەنتتىن قەنتچىلەر تاتلىق .

2000 ـ يىل مايتاغ

❀ « مىس چوكانغا مەدھىيە » ① ❀

قامىتىڭ كېلىشكەن ، ھۆسنۈڭ ئالار جان ،
سەبىلەر سېنى دەر « بىزنىڭ ئانا جان » .
سەن نەپىت قىزنىڭ سېيماسى كۆركى ،
كۆرگەنلەر قەلبىنى باسار ھاياجان .

رەستىدىن ئۆتكەنلەر تىكىلەر ساڭا ،
ھۆرمىتى ، غۇرۇرى ئاشىدۇ چەكتىن .
سەن ياشلار ئۇلگىسى ، سەركىسى مەڭگۇ ،
غەلىبىدىن غەلىبىگە قىلىپ دالالەت .

سەن مايتاغ قامىتى ، ئامىتى ، بەختى ،
مايتاغ مەڭزىگە ياراشقان مەڭ سەن .
ئۇزۇلمەس يېنىڭدىن زىيارەتچىلەر ،
قەلبىمىز تۆرىدە ئاسمانغا تەڭ سەن .

① مايتاغنىڭ قاپ بېلىدە ئىنقىلابىي قۇربان گېنېرال قىزنىڭ مىس ھەيكىلى بار ئىدى .

تىكىلىپ قارايمەن ، قارايمەن تويماي ،
مايتىغىم بەستىگە ئوخشايدۇ بەستىك .
كۆڭلۈمنىك تەكتىدە ياشايسەن ئەبەد ،
گىلتىغىم يۈلەگىك ، ئۆڭمەيدۇ رەڭگىك .

تالاي قىز ـ يىگىتلەر مايتىغىم ئۈچۈن ،
تەرىنى ، كۆچىنى ، بەردى قېنىنى .
سېنىڭدەك ياشىساق قانار ئارمانلار ،
شۇنىڭچۈن مايتاغلىق تىكتى جېنىنى .

بىزدە كۆپ سەن كەبى چوغلۇق گۈزەللەر ،
پۈل ـ پۇچەك ، رەڭلەرگە قىزىقمايدىغان .
ئالۋاستى شەيتانلار قىزىقتۇرسىمۇ ،
يولدىن ھەرگىزمۇ ئېزىقمايدىغان .

2002 ـ يىل

❋ نەۋرەمگە جاۋاب ❋

سوراپ قالدى بىر كۈنى نەۋرەم ،
« قانداق كىشى قېرىمايدۇ » دەپ .
بەردىم جاۋاب مەنمۇ ئويلىنىپ ،
ئاناڭ بولسا قېرىمايسەن ، دەپ .

مەيلى يېشىڭ كىرسۇن نەچچىگە ،
چاقىرىدۇ ئاناڭ « بالام » دەپ .
گاھى ئېزىپ كۆتۈرسەڭمۇ مۇشت ،
ئاناڭ يىغلاپ قالار « بالام » دەپ .

نەۋرىسىدىم مەنمۇ بوۋامنىڭ ،
بولدۇم بۈگۈن نەۋرەم بوۋىسى .
ئۆتتىدىكەن ئۆمۈر مۇشۇنداق ،
بوۋىسىنى قوغلاپ نەۋرىسى .

2002 ـ يىل

ئۆلمەمدىمەن

ئوقۇ ، دېسەم ئوقۇشۇڭنى ئوقۇمىسالا ،
ئىسمىڭنى خەق يېزىپ بەرسە تونۇمىسالا .
بىلمىگەننى بىلگەنلەردىن سورىمىسالا ،
چىقىپ كەتسەڭ ئۆيگە كەچتە يولىمىسالا .
سېنى ئەمدى ئادىمى دەپ بىلەمدىمەن ،
سېنى تاشلاپ يىراق جايغا كېتەمدىمەن .

※

خاماندىكى تەييار چەشنى سورىمىسالا ،
ئەتە بىلەن ئۆگۈنلۈكنى ئويلىمىسالا .
كۈنۈڭ ئۆتمەس دائىم بىزگە خۇيلىمىسالا ،
قېشىڭدىكى ياخشىلارنى دورىمىسالا .
ئاچچىقىمدا يىغلاپ تۇرۇپ كۆلمەمدىمەن ،
تىرىك تۇرۇپ ئاھانەتكە ئۆلمەمدىمەن .

※

ساتاي دېسەم سەن ئات ، كالا ، قوي بولمىسالا ،
دۇكان ئېچىپ بەرسەم ئۇنى چۆرىمىسەڭ .

گەپ سوربسام ئېغىز ئېچىپ مۆرىمىسەك ،
يەرگە دوپپاك ئوڭدا چۈشسە ئۆرىمىسەك .
سېنى ئەمدى قوزا ، موزاي ، ئات دەمدىمەن ،
قېرىغىچە قىمىرلىماي يات دەمدىمەن .

※

ئەل ئىشلىسە سەن ياتسەن قىمىرلىماي ،
« قېنى ئالغا ، ھۇررا !» دەيسەن مىدىرلىماي .
چېنىقتۇرغىن ئىرادەڭنى بوشاشماستىن ،
گېپىڭدە تۇر كېپىنەكتەك پىلدىرلىماي .
ياخشى بولساڭ سېنى ئوبدان دېمەمدىمەن ،
بالام ئادەم بوپتۇ دەيمەن كۈلمەمدىمەن .

※

يۈمشاق پىشقان تۆشنى كۆرسەڭ قولنى سوزۇپ ،
گەپنى قىلساڭ رېزىنكىدەك تارتىپ سوزۇپ .
نەدە ياخشى سايە بولسا جىم ياتسەن ،
بىر سائەتلىك ئىشنى بەرسە كۈنگە سوزۇپ .
ئاجايىپ بەندە بولدۇڭ توۋا دەيمەن ،
ساتسام سېنى ئالامدىكىن ئوغرى دەيمەن .

※

گەپنىغۇ تولا قىلدىڭ ، قۇلاق سال بالام ،
چۈشلارنى كۆرگەندە ئۆتمە بىسالام .
قەلبىڭدە ئەدەپنىڭ خىسلىتى بولسا ،
داداڭنىڭ كۆڭلىمۇ تاپىدۇ ئارام .
ئەمدى سەن ئادەم بولساڭ بالام دەيمەن ،
بولمىسا بىر مۆرىمەس كالام دەيمەن .

※

گۈپپىمنىڭ تەمىنى تېتىساڭ بالام ،
ماڭا كۆپ رەھمەتنى ئېيتىسەن بالام .
بەشۈاشلىق ھالىڭغا يۈگەن سال بالام ،
چۈشلارنىڭ سۆزىگە قۇلاق سال بالام .
شۇ چاغدا مەن سېنى قەنت بالام ، دەيمەن ،
داداڭنى دوراپسەن جان بالام ، دەيمەن .

※

ئاتاڭنى دوستاڭ بولغىن مۇلايىم ،
بېشىڭنى سىلايدۇ خەلقىم ، خۇدايىم .
« ئەلگە كىرسەڭ ئېلىڭچە » بولغىن ،

سارغىيىپ قالمىسۇن دېسەك چىرايىم .
ئاللادىن ئەمدى ساقا ئىنساپ تىلەيمەن ،
ئوقۇغان نامىزىمدا دۇئا قىلاي مەن .

2002 ـ يىل ماي

❋ قىلتاقچى قىزغا ❋

« سىزنى » تاشلاپ « سەن » دېدىڭ ، سەنلەپ مېنى ،
ئىلغىغا ئىلمەكچىمۇ پەملەپ مېنى .
بازىرىڭدا مەنچە خەق تۇرسا تالاي ،
كىرپىكىڭ ئوقياردا چەنلەپ مېنى .

ھەلمىدۇ ئارمانلىرىڭ قىيناپ مېنى ،
شۇنچە يىل بولدى سىلاپ سىيپاپ سېنى .
« ئايلىناي ھۆسنۈڭ ماڭا لازىم ئەمەس ،
بىر كۈلۈپ قويغىن » دېگەن ۋەدەڭ قېنى .

سەندىغۇ جان يوق گېپىڭنىڭ يوق جېنى ،
ئېيتقىنا تومۇرۇڭدىكى كىمنىڭ قېنى ؟
يا ئۆزۈڭنىڭ ، يا سۆزۈڭنىڭ سۆلى يوق ،
قانداقسىگە « دىلبىرىم » دەيمەن سېنى .

2003 ـ يىل

❀ شامالالار ❀

قىز چېچىنى ئويىنىتىپ شامال ،
پۇرىقىنى يەتكۈزدۈك ماڭا .
سېغىنىشىم ئاشتى چېكىدىن ،
سالىمىنى يەتكۈزگىن ئاڭا .

سالىمىنى ئالغاندا ئىلىك ،
سىلاپ قويغىن پېشانىسىنى .
مېنىڭ ئەمەس يارىڭ قولى ، دە ،
بىلىپ كەلگىن ئىشارىتىنى .

شوخ شامالالار ، شوخ ـ شوخ شامالالار ،
ئويىنىتىڭلار قاچماڭلار يىراق .
ئارىلىقنى قىلىڭلار يېقىن ،
يار ئىككىمىز سىلەرگە ئامراق .

شوخ شامالالار ، مەيىن شامالالار ،
سىلەر بىلەن كۆڭلۈمنىڭ شادىمان .
يار كۆڭلىنى قىلىڭلار ئىزھار ،
سىلەر بولغاچ يار بولسۇن ئامان .

✻ مايتاغ بۇلبۇلى ✻

(ناخشا تېكىستى)

مەن بىر گۈلى مايتاغنىڭ ،
بۇلبۇلى گۈلىستانىنىڭ .
خۇشال بەختىمنى كۈيلەيمەن ،
ۋاپاسى مەن ئىشچانىنىڭ .

جەننەتتىن ئېلىپ ئەندىز ،
كۆكەردى باغۇ بوستانىم .
ياساندى مايتېغىم توزدەك ،
ياشا مەڭگۈ گۈلىستانىم .

كەمەرنى بەلگە چىڭ باغلاپ ،
چوڭ كۈرەشكە ئاتلاندۇق .
كومپارتىيەم بولغاچقا ،
بەختىمىزدىن شادلاندۇق .

نەقرات :

مەن بىر گۈلى مايتاغنىڭ ،
بۈلبۈلى گۈللىستانىڭ .

❋ چولپان كۆزۈڭگە ❋

ئىچ – ئىچىمگە توشۇپ كەتتى ئوت ،
ساڭا باقماي كۈنلىرىم هارام .
چاڭقىغاندا قالسام چىدىماي ،
سېنى كۆرۈپ تاپىمەن ئارام .

قاراڭغۇسۇپ چولپان كۆزۈڭگە ،
قېرىغاندا قالدىم باغلىنىپ .
هەر كۈنلۈكى كۆرمىسەم جېنىم ،
چىدىمىدىم چوغدا داغلىنىپ .

چولپان چىراي رۇخسارىڭنى ،
ئايغا مىسال چىرايىڭنى .
يەنە يۈز يىل كۆرسەم قانمايمەن ،
كۆڭلۈم تۇنىپ بوستانىڭنى .

يۈزلىرىڭدىن چېچىلغان نۇردىن ،
قىزىرىمەن يېقىنلاشسامىلا .
نېمانچىلا باغلىۋالغانسەن ،
يۈرىكىڭنىڭ بېغىشىغىلا .

چولپان كۆزلۈكۈم بېغىڭدا بۇلبۇل ،
سايرىشار ئىكەن ئىچىلغاچ ھەر گۈل .
چىرايلىرىڭغا يارىشىپ قالغاي ،
مەن ئەۋەتكەن بىر تۇتام سەرگۈل .

شۇڭا بۇگۈن نەزمەمنى يازدىم ،
تۇتۇۋۈندى يەنە خۇمارىم .
چولپان كۆزلۈكۈم قىينىۋەرمىگىن ،
بوينۇمغا ئاساي قىلىپ تۇمارىم .

2003 ـ يىل

❋ ئۇلۇپەتلەر ❋

ئەمەل بولسا ، پۇل بولسا ،
نېرى كەتمەس ئۇلۇپەتلەر .
باشقا كۈنلەر چۈشكەندە ،
بېرى كەلمەس ئۇلۇپەتلەر .

ئۆتكۈر بولسا پىچىقىڭ ،
ئۆينى باسار ئۇلۇپەتلەر .
سېلىنمىسا داستىخان ،
تويغا قاچار ئۇلۇپەتلەر .

كۈلۈپ تۇرساڭ ھەر كۈنى ،
ئەتراپىڭدا ئۇلۇپەتلەر .
توشقان كەبى قېچىشار ،
باشقا كەلسە كۈلۈپەتلەر .

تۆكۈلىدۇ ئاغزىدىن ،
ساداقەتتىن خۇش گەپلەر .
ئايرىلغاندا ئەمەلدىن ،
تېپىلمايدۇ ئۇلپەتلەر .

نە ھاجىتى كۆپ سۆزنىڭ ،
يېزىلدىغۇ كۆپ گەپلەر .
تاللىمىساڭ ئۇلپەتنى ،
تۆگىمەستۇر بۇ دەردلەر .

بازاردا كۆپ ئىزدىسەڭ ،
ئادەملەرنىڭ ھەر خىلى .
ئۇلپەت دېگەن ئالتۇندەك ،
ئادەملەرنىڭ سەرخىلى .

ئۇلپەت بىلەن ياشىنايدۇ ،
ئىناق بولۇپ مىللەتلەر .
تۆگىسىكەن تۇرمۇشتا ،
ماس كەلمىگەن ئىللەتلەر .

ياخشى تاللا ئۇلپەتنى ،
ھۆرمەت بىلەن ئىززەتنى .
ئېسىڭدە تۇت بۇ گەپنى ،
كۆرمەي دېسەڭ كۇلپەتنى .

2003 ـ يىل

❋ يېشىل يۇرت ناخشىسى ❋

(ناخشا تېكىستى)

ياپيېشىل چىملىقلار ، گۈللەر ، دەرەخلەر ،
چۆللۈكتە كۆكۈرۈپ ياساندى توزدەك .
ئەمگەكچى تەرلىرى ئېچىلدۇردى گۈل ،
پەيزىگە چۆمۈلدى بۇندا ھەر يۇرەك .

يېشىللىق ھۇزۇرى دىللارغا ئارام ،
سايرىسا بۇلبۇلى ياشنايدۇ جانلار .
كۆكلەمنىڭ ئىشقىدا قۇشلار ناۋادا ،
ياشايدۇ راھەتتە بىزدە ئىشچانلار .

مايتاغنىڭ بوستانى ياپيېشىل گۈلباغ ،
بىر ئۆمۈر كۈيلىسەم تۈگىمەس ناخشام .
بەختىمىز تېخىمۇ ئاچقۇسى چېچەك ،
توختىماس كۈلكىمىز ھەر تاڭغا باقسام .

2003 ـ يىل يانۋار

✻ جاڭجال ✻

جەدەل بىلەن ماجىرانى قاينىتىسا بولۇر « تەملىك » قىيام ، ئۇستىگە « كۈندەش » سېپىپ ، « تىل » دىن تېمىتسا بىر قوشۇق . تەنە ھەم تاپا بىلەن يېسە « ھۇزۇرلانسا » كىشى ، « بەختىيار » ئۆمرۈڭ ئۇزارماسمۇ ئېشىپ يۇزدىن ئوشۇق .

خارلىنىپ ھەم خار قىلاي دېسەڭ خاتۇن ، بالا ، ئۆيىنى ، جەدەللەرگە يېقىپ ئوتنى ئورۇشتىن بولمىغىن خالىي . ئىچىپ ، چېكىپ نەشە ئاقنى تاۋكانى ماكان ئەتسەڭ ، قېنى ئويلا ، ھاياتىڭنىڭ بىلەمسەن نە بولار ھالى ؟

ئىناق ئۆتكەن كىشىلەرنىڭ گۈزەل بەختى تامام خۇشلۇق ، شۇ كۈندەشلىك ، ھاقارەتلەر بۇزار كۆڭلۈڭ سېيماسىنى . كۆتۈرمەك باش ئەجەب تەستۇر ئاۋام دوستلار ئاراسىدا ، يوقات قەلبىڭدىكى داغنى مۇھەببەتنىڭ ياراسىنى .

جەدەل ـ جاڭجال دېگەن نەرسە ئۆيۈڭگە ئەپكېلەر دوزاخ ،
كۆڭۈلنىڭ تىنچلىقى ئەۋزەل يېسەك نان ئورنىدا قوۋزاق .
جاھانىڭ بار ـ يوقى تۇرسا بىزگە ئارانلا تۆت كۈنلۈك ،
ئىجىل ئۆتسەك كۆڭۈللەرمۇ ياشنايدىكەن بولۇپ ئامراق .

2003 ـ يىل ئاۋغۇست

❋ جانجىگەر دوستۇم ❋

پۇل سورىساڭ بەرگەنىدىم ، جانجىگەر دوستۇم ،
قايتۇرارىدا بوران بولۇپ قان چاچار دوستۇم .
نامرات چاغدا بىر نان تاپساق بۆلۈشۈپ يېگەن ،
باي بولغاندا قاراپ قويماي يەپ قاچار دوستۇم .

بالا چاغدا ئوماچ ئىچكەن قوشۇق تالىشىپ ،
چوڭ بولغاندا مەي ئىچىشىپ ، سۆيۈپ يالىشىپ .
بېشىڭغا كۈنلەر چۈشۈپ ، ئاناڭ ئۆلگەندە ،
يىغلاشقانىدۇققۇ ئاقنى باغلىشىپ .

ۋاھ بۇگۈن ئوڭتەي ـ توڭتەي بولدىمۇ جاھان ،
ئەگىدىڭ بوينۇڭنى مەن تۇرسام پەستە .
تۆت كۈنلۈك ئالەم بۇ كېتىمىز بىر كۈن ،
دوستلۇقنى ئۇنتۇما ، چىڭ ساقلا ئەستە .

2003 ـ يىل مارت

ئەلۋىدا

سەن زېمىن ئەسلى ئەمەس ، بەلكى بېھىشنىڭ ھۆرى سەن ،
ئېيتقىنا سەن قايسى شاھ سۇلتان بېگىمنىڭ جورى سەن .
بىر كۆرۈپ سانسىز يىگىت ئايرىلدى ئەقلى ھوشىدىن ،
مەن كۆرۈپ قالدىم سېنى مەندەك بىمارغا دورىسەن .

قاقشىدىم ھەم كاپشىدىم ، بولدى پەرۋايىڭ پەلەك ،
ئەمدى نە ھاجەت مېنىڭمۇ بولدى پەرۋايىم پەلەك .
ئۆستىمۇ شەۋكەتلىرىڭ قىينىماڭ مېنى ، چەيلەپ مېنى ،
ئايلىنىپ كەلمەيدۇ دەسەن ، تاڭلار ئېتىپ چەرخى پەلەك .

نە ئىشىڭ ئۇ ، مەن ساڭا زورلاپ ئۆزۈمنى ئاتمىسام ،
يا پېشىڭگە شەيتان كەبى زورمۇزور چاپلاشمىسام .
نازۇكەرەشمەڭ ئوت بولۇپ كۆيدۇردى جاننى قويمىدى ،
مىڭ ئۆلۈپ مىڭبىر تىرىلسەم ياكى تاشلاپ كەتمىسەم .

سەن ئەجەب قىلدىڭ ماڭا ، سۆيمەك تۇگۈل تاشلار ئېتىپ ،
تىزلىنىپ ئالدىڭدا تۇرسام ، دۇشمەنلىرىمگە قاش ئېتىپ .
ئوت دېگىز دەيدۇ دوزاخنى ، قىلمىشىڭ مېڭىر دوزاخ ،
ئەلۋىدا ، مېڭە ئەلۋىدا يۈرمەيلى ئەمدى سەتلىشىپ .

2003 ـ يىل مارت

❀ بىلمەپتىمەن ❀

مۇز ئىكەن قەلبىڭ ئەجەب سەزمەپتىمەن ،
يوق ئىكەن مەيلىڭ ماڭا بىلمەپتىمەن .
سۆيمىسەڭ سۆيدۇرمىسەڭ ھالىم خاراب ،
كۈلمىسەڭ كۈلدۇرمىسەڭ كۈلمەپتىمەن .

كۈلمىسەڭ كۈلدۇرمىسەڭ كۈلمەپتىمەن ،
شۇنچە يىل كۆيسەم كۆيۈڭ سەزمەپتىمەن .
ئەڭ يېقىن چاغلاپ سېنى ، پەملەپ سېنى ،
ماڭا كۆيگەندۇر مېنىڭدەڭ دەپتىمەن .

رەنجىسە كۆڭلۈم ئۆزۈم بەزلەپتىمەن ،
يار دېگەن تاتلىق دېسە چەنلەپتىمەن .
ئەس ـ ھوشۇمنى يىغۋالماي باشتىلا ،
ناز قىلىپ ئەركىلىسەڭ دەندەپتىمەن .

مەن كىرىپ شەيتان مەجەزنىڭ كەينىگە ،
مىسكىن دىلىمنى ھاي بېرىپ گوللاپتىمەن .
يورغىسى ياقسا كۆڭۈلگە ئاقىۋەت ،
بىر نىكاھلىق بولىمىزغۇ دەپتىمەن .

بولدى ئويناتما كۆزۈڭنى مەست قىلىپ ،
بىر قېتىم سۆيمەكنى مۇنچە تەس قىلىپ .
پەندىيات ! مىڭ پەندىيات ! دەيمەن بۇگۈن ،
مېنى ئۆلتۈرمەكچىمۇ سەن قەست قىلىپ ؟

كىم سېنى ياردىم دېسە بارغىن شۇ يان ،
كىمنى سەن ياردىم دېسەڭ بارغىن شۇ يان .
كۆرمىسەم خوپ بوپتىكەن ئەسلى سېنى ،
مەن تىرىك ئۆلگەنگە تەڭ شۇنداىن بۇيان .

2004 ـ يىل نويابىر

❋ خانتەڭرى قىزىغا ❋

(راك ئازابىنى يېڭىپ كۈرەش قىلىۋاتقان ئاۋاز ئارتىسى مۇنەۋۋەر ئابلەتكە بېغىشلايمەن)

خانتەڭرى قىزىسەن ، تاغدەك قامىتىڭ ،
قورقمىدىڭ ئۆلۈشتىن كۆمۈلۈشتىن .
قەلبىڭمۇ پاك ئىكەن خرۇستالدەك ئاق ،
تەمەيىڭ يوق ئىكەن ئالتۇن ـ كۈمۈشتىن .

شىر كەبى روھىڭدىن ئەيمىنىپ چۆچۈپ ،
راك دېگەن ئالۋاستى تىترىدى غال ـ غال .
سەندىكى سادىرنىڭ قېنى ئەمەسمۇ ،
سەن ئەمەس تېشى پال ـ پال ، ئىچى غال ـ غال .

چۆرگىلەپ يۈرسىمۇ سېنى ئەزرائىل ،
باتۇرلۇقۇڭغا بولدى ئۇ قايىل .
كەتتى يىراقلاپ ساڭا خوش دېدى ،
كاج بولسىمۇ ئەمەسكەن جاھىل .

هاياتنىڭ مۇشۇنداق قىسمەتلىرى كۆپ ،
ئېگىدۇ ئادەمنى ئېگىلگەنسېرى .
ئاددىي بىر زۇكامۇ باسار ئاستىغا ،
قىلتاقلىرىغا ئىلىنگەنسېرى .

ھەر قانداق كېسەلگە شىپا كۇلكىڭىز ،
نۇر يېغىپ تۇرۇپتۇ گۈلدەك تۇرقىڭىز .
جىمكى نېپتچى تىلەيمىز سىزدىن ،
ئېكراندا شوخ ئاۋاز بېرىپ تۇرسىڭىز .

2004 ـ يىل مارت

❋ ئىتتىپاقلىق كۈچ ❋

« ئايرىلغاننى بۆره يەيدۇ » — دەيدۇ ئاقىل ،
قاملىشامدۇ بولۇۋالساق ئالىچىپار .
جۇڭگو دېگەن ھەممىمىزگە بىر ئائىلە ،
ئىناق بولساق بەخت بىزگە نۇرلار چاچار .

ئامراقتۇر ئىجىللىققا باياشاتلىق ،
زامان كۈلۈپ قارايدىكەن ھىممەتچىگە .
بۆلگۈنچىنىڭ قاچان كۆرسەڭ رەڭگى ئۆچۈك ،
بۇ زاماندا خېرىدار يوق مىللەتچىگە .

ھەممە مىللەت ئاكا ـ ئۇكا بولۇپ ئۆتسەك ،
چىرايلارمۇ قىزىلگۈلدەك ئېچىلمامدۇ .
ئاشۇ گۈزەل چىرايلارنىڭ خۇش پۇرىقى ،
ئانا ۋەتەن قوينىغا كەڭ چېچىلمامدۇ .

ئىتتىپاقلىق كۈچ - قۇۋۋەتتۇر مەڭگۈ بىزگە ،
ئالىيالماس ئەمدى بىزگە قاپ يۇرەكلەر .
كىملەردۇر دەپ قالمىغىن بىزنى ئالەم ،
تونۇپ قوي بىز جۇڭگولۇق ئوت يۇرەكلەر .

مەيلى خەنزۇ ، ئۇيغۇر ، قازاق قان قېرىنداش ،
بىز ئازات ئەل كۆزلىرىمىز تۆكمەيدۇ ياش .
ئىجىللىقتىن ئامەت ياغدى كۈلدى ۋەتەن ،
بىزدە بولغاچ كومپارتىيە نۇرلۇق قۇياش .

2004 - يىل ماي

ئادەمگەرچىلىك

ئېسىل خىسلەت ئەخلاق ئىدى — ئادەمگەرچىلىك ،
ئادەمىيلىك ، ھەمدەمچىلىك ، ئادەمگەرچىلىك .
ئۇلۇغلۇقنىڭ يالدامىسى گۈزەل خىسلىتى ،
ياخشىلىقنىڭ بەلگىسىدۇر — ئادەمگەرچىلىك .

ھايات گۈلدەك ياشنار ئىدى ئادەملەردە ،
ھاجەتمەنلىك كۈلەر دىلى ھەمدەملەردە .
رەنجىمەسمۇ كۆڭۈل دېگەن « سەن ، پەن » لەردە ،
ئارىمىزدا كۆكلىمىسە — ئادەمگەرچىلىك .

ساۋاب ئىدى يىقىلغاننى يۆلەپ قويۇش ،
ئوچىقىدا ئوتى ئۆچسە پۈۋلەپ قويۇش .
ھارۋىلىرى لايغا پاتسا سۆرەپ قويۇش ،
ئەجدادلاردىن قالغان مىراس — ئادەمگەرچىلىك .

يۇڭداي دەيسەن تۇكىنىمۇ قېرىنداشنىڭ ،
ئالسام ئەگەر بەرمىسەم دەپ قېرى ـ ياشنىڭ .
نە ھاجىتى ئادەملەرنى كۆپ غاجاشنىڭ ،
ئانچە مۇنچە دىلدا بولسۇن ـــ ئادەمگەرچىلىك .

تۆت كۇنلۇك ياشاپ كېتىدىغان جاھان تۇرسا ،
بار تاپقىنىڭ قالىدىغان زامان تۇرسا .
دەيدۇ ھەممە « ھايۋانغىلا ئوخشايدىكەن ،
يورۇتمىسا قەلبلەرنى ـــ ئادەمگەرچىلىك » .

ئوغۇز بىلەن كىرسۇن دىلغا ـــ ئادەمگەرچىلىك ،
نۇرلىرىنى كەڭرى چاچقاي ـــ ئادەمگەرچىلىك .
يوقالمىسۇن ئادەم بىلەن ـــ ھايۋان پەرقى ،
مەڭگۇ كۆكلەر قەلبلەردە ـــ ئادەمگەرچىلىك .

2004 ـ يىل ئىيۇن

❋ خسلەت ❋

بوۋا ، ـــ دەپ سوراپ قالدى يولدا نەۋرەم ،
ياش بالىغا نېمانچىلا بەردىڭ سالام .
ئەجەب ئوبدان سوراپ قالدىڭ بۇ سوئالنى ،
جاۋاب بېرەي ، سەنمۇ ئوبدان ئۆگەن بالام .

ئۇ بالىغا ئۆگەتمەپتۇ ئەدەپ ـ ئەخلاق ،
بىلمىگەچكە دادىسىمۇ سالام سائەت .
چوڭغا ھۆرمەت كىچىكلەرگە ئىززەت دېگەن ،
ھايۋاندىن پەرقلەنگەن ئۇلۇغ خسلەت .

چۈشەندىم ـــ دېدى نەۋرەم بۇ خسلەتنى ،
بۇ خسلەت نۇر چاچىدۇ مىللەتلەرگە .
قەلبىمىزگە سىڭسە ئەدەپ ـ ئەخلاق ئەگەر ،
قىلچىمۇ ئورۇن قالماس ئىللەتلەرگە .

2004 ـ يىل ئىيۇن

❋ « گۈناھىڭ » يوقمۇ ❋

« گۈناھىم يوق » — دەيسەنغۇ تېخى ،
ئايدا بىر قېتىم كۆرۈنۈپ قويۇپ .
« مەن كۆيدۈرمىدىم » — دەيسىنا تېخى ،
ھەممە يېرىمنى كۆيدۈرۈپ بولۇپ .

قاپىقىڭنى تۇردۇڭ نېمىشقا ،
باياتىن بېرى كۈلدۈرۈپ بولۇپ .
ئەجەبمۇ ئىچىڭ ئاغرىمايدىكەن ،
نازۇك دىلىمنى سۇندۇرۇپ بولۇپ .

« ساڭا كۆيمىدىم » — دېيىشلىرىڭ بار ،
ئاشقىلىقىڭنى بىلدۈرۈپ بولۇپ .
بىرنى سۆيگۈچە تەتۇر قارىدىڭ ،
ئۇنداق قىلمىغىن بىلىشىپ تۇرۇپ .

« گۇناھىم يوق » — دەيسەنغۇ يەنە ،
نېمىكەن ئۇ داغدا قويغىنىڭ ؟
ئۆچمەيدىغان بىر پارچە ئوتنى ،
يۈرىكىمگە سېلىپ قويغىنىڭ !؟

ئۆچۈرەلمىدىم ئوتۇڭنى جېنىم ،
يۈرىكىمگە كۈندە مۇز تېڭىپ .
مەشۇقۇم تۇرۇپ قىينىما ئەمدى ،
ئامالىنى قىل قېشىمغا كېلىپ .

2004 ـ يىلى ئۆكتەبىر

❋ دىۋانىلەرگە ❋

ھەي دىۋانە ، تىلىشىڭ تەتۇر ،
ئۆزۈڭدىن تىلىمەي ئۆزگىدىن تىلەپ .
ئىشلىسەڭ تىلەشتىن كۆپ تاپاتتىڭ ،
ئۆزگىدىن قانچىلىك ئالالايسەن نەپ .

تىلەپ تاپسام ھالال ، — دەيسەن ،
ئىشلىگىنىم ھارام ، — دەيسەن .
جاھاندا بارمىدۇر سېنىڭدەك تەتۇر ،
تىلىدىم دەيسەنۇ ، ئالداپ يەيسەن .

يەتتە ئەزايىڭ ساق تۇرۇپ شۇنداق ،
تىلەپ يېسەڭ بولامدۇ ھالال ؟
ئىشلەپ يېسەڭ كۆرسە خۇدايىم ،
بەستىڭگە قاراپ بولمامدۇ خۇشال ؟

※※※

ساق دۇانىڭە بەرمە سەدىقە ،
بەرسەڭ ساق تۇرۇپ بولۇر دۇانە .
مېيىپنى كۆرسەڭ سىلا بېشىنى ،
دەردمەنلەر ئۇچۇن بولۇپ پەرۋانە .

2004 ـ يىل يانۋار

✻ سېنى سۆيمەيمەن ✻

بوغۇزۇمغا دائىم قالار كەپلىشىپ بىر سۆز ،
سىرتىمغا چىقىرالمىدىم ئىنجىقلىسامۇ .
زادىلا ئاڭلانماس ئۈنىڭ شەپسى ،
يۈرىكىمنى قانچە قېتىم مىجىقلىسامۇ .

تالاي قېتىم دېدىڭ : « جېنىم ، بارلىقىم سېنىڭ ... »،
ماڭا ھەممە نېسىپ بولسا ئاناڭغا قېنى ؟
ئانىغا زەررىچە بەرمىسەڭ شەپقەت ،
ئاشكارا تۇرمامدۇ گەپنىڭ يالغىنى ؟

دېيەلمەي يۈردۈم ساڭا ئاشۇ گەپنى ،
دېمىسەم كۆيگىنى كۆيگەن دىلىمنىڭ .
مەن سېنى سۆيەلمەيمەن دەۋېتەي ئەمدى ،
جەبرىگە چىدايمەن كۆيسە تىلىمنىڭ .

سېزىپ يۈردۇم گەپلىرىڭنىڭ قىرتاقلىقىنى ،
سېزىپ يۈردۇم كۆلۈشۈڭنىڭ قىلتاقلىقىنى .
جېنىم دەيسەن ، گۈلۈم دەيسەن گەپ چىرايلىق ،
بىلىپ بولدۇم يۈرىكىڭنىڭ قانداقلىقىنى .

2004 ـ يىل ماي

❀ نوۇرۇزنامە ❀

كەلدى نوۇرۇز يازدىم بۇگۇن نوۇرۇزنامە ،
نەزمىلىرىم چاچقۇ بولسۇن تەلەيلەرگە .
جان كۆيدۇرۇپ ئىشلەيدىغان چاغلار كەلدى ،
ئۇخلىمايلى ئەمدى كۆنۇپ ئەللەيلەرگە .

ئېقىپ كەلدى ئەگىز سۇيى شىلدىرلىشىپ ،
ئېرىقلارنىڭ پۇراق چاچتى يالپۇزلىرى .
ئويناشماقتا دىيارىمنىڭ كەك باغرىدا ،
گۇل يىغىشىپ مايتېغىمنىڭ شوخ قىزلىرى .

ئامبۇر بىلەن كۇلۇچ تۇتقان يىگىتلەرنىڭ ،
جاسارىتى ئاشتى بۇگۇن پەلەكلەردىن .
قىزلار تۇتقان گۇلدەستىنىڭ هارارىتى ،
ئالدى ئورۇن ئىسسىق ئاشۇ يۇرەكلەردىن .

ئۇلۇشكۇن توي ، تۇنۇگۇن ھېيىت ، بۈگۈن بايرام ،
ئەتە كەلسە بايرام دېگەن قاينام ـ قاينام .
ھەممە مىللەت خۇشاللىقتا ئوينار ئۇسسۇل ،
شەربەت تولغان قەدەھ بىزگە گۈزەل سايرام .

باھار كەلدى ئۆركەشلىدى دىل شادلىقى ،
تۇرمۇش تەمى ھەسەل ، ناۋات ، قەنت تاتلىقى .
ئۆي ـ مەھەللە زاۋۇتلارغا ھېچ پاتمىدى ،
بوۋاي ، مومماي ، يىگىت بىلەن قىز شوخلۇقى .

خىزىر دۇئا قىلغان مېنىڭ ماكانىمغا ،
ئۆستەڭلەردە ئاقار دائىم شەربەتلىرى .
ئامىتى بار ، ئارمىنى يوق مايتاغلىقنىڭ ،
جەننەتسىمان تۇپرىقىنىڭ ئەلۋەكلىرى .

باھار كەلدى ، يازمۇ كېلەر قۇچاقلىشىپ ،
قوزا تايچاق ، موزايلىرى ئوينىشاقلىشىپ .
كۈلمەيدۇ كىم نۇرۇز گۈلى ئېچىلغاندا ،
تۇرسا ئەنە بۇلبۇللىرى شوخ سايرىشىپ .

ئېتىز دەيدۇ : نۇرۇز كەلدى ، باھار كەلدى ،
تاغلار دەيدۇ : نۇرۇز كەلدى ، بەخت كەلدى .
مايتاغ دەيدۇ : نۇرۇز كەلدى ، خىزىر كەلدى ،
چەكسىز خۇشال بايلىقلىق پەسىل كەلدى .

مەن توختىتاي نەزمىلىرىم ئاز بولسىمۇ ،
ئالتۇن تۇرسا ۋاقىت دېگەن ھەممىسىزگە .
نۇرۇز بوۋاي دۇئا قىلغاي بەخت تىلەپ ،
ئامەتلەرنى ئاتا قىلسۇن ھەممىسىزگە .

2004 ـ يىل مارت

✻ قەشقەر قىزىغا ✻

بىر سۆيۈپ بولدى قۇچاقىڭغا كىرەي ،
ياندۇرۇپ سۆيسەم دوزاخىڭغا كىرەي .
مەيلى بول قازىكالان ۋە مەيلى شاھ ،
يەتتە قات زىندان سوراقىڭغا كىرەي .

كۆيمىگەن دوزاختىمۇ كۆيدۇم ساڭا ،
نە ئۇچۇن ھۆسنۈڭگە بولدۇم مۇپتىلا .
ئاقتى كۆزدە ياشلىرىم دەريا بولۇپ ،
باغرى تاشلىق قىلمىغىن يار مۇنچىلا .

ئاي بىلەن كۈننى دېدەكلىككە بېرەي ،
بارچە يۇلتۇز مارجىنىڭ بولغاي ساڭا .
بىر كۈلۈپ قوي قايرىلىپ قەشقەر قىزى ،
مىڭ ئۆمۈر بەرگەنگە تەڭ بولسۇن ماڭا .

2004 ـ يىل

❀ مېڭىشمغا قاراپ كۈلمە ❀

يەتمىش دېگەن تىك چوققىغا بېرىپ قالدىم ،
مېڭىۋېرىپ ئۇزۇن يولنى ھېرىپ قالدىم .
مېڭىشمغا قاراپ كۈلمە ئەۋلادلىرىم ،
تەڭلىشىپ چاپالمايمەن قېرىپ قالدىم .

ئاقاردى چاچ ، باستى قورۇق بەل ئېگىلدى ،
ئىرادەم تېخى تاغدەك ئېگىلمىدى .
قەلبىم پاك زېدىسى يوق بۇ كۆڭۈلنىڭ ،
نەپسىلەر شەيتانلارغا چىگىلمىدى .

دۇشمەنگە قاپ يۈرەكلىك قىلدىم لېكىن ،
ئانامغا ئېگىلمەن كاچالكىدەك .
ئەۋلىيادۇر ئاتا ـ ئانا بالىلارغا ،
ئۇ بولمىسا مەن مۇساپىر بىچارىدەك .

كۆلمىدىم ، كۆلەلمىسەم ھىجايمىدىم ،
بەزى چاغدا ئۇنتۇغاچقا كۆلكىلەرنى .
ياغدۇرۇپ نەپرىتىمنى تۆردۈم چىراي ،
ھەر كۆرسەم سەپىرنىمدە تۆلكىلەرنى .

كەينىدە قالغۇم كەلمەي يىل دېگەننىڭ ،
مىنىۋالدىم مۇشكۈل ، جاپا ، غەم دېگەنگە .
بەزى يىغلاپ ، بەزى كۈلدۈم توختىماستىن ،
بىراق بېشىم ئېگىلمىدى « مەن » دېگەنگە .

گاھ كۈلۈپ ، گاھ يىغلاپ ياشايدىكەنمىز ،
ئۆلگۈچە تۈگىمەسكەن تۇرمۇش چاقچىقى .
چوققىدىن ـ چوققىلارغا ئۆرلەيدىكەنمىز ،
كۆپ پۇشايمان قالدۇرسىمۇ ئادەم ياشلىقى .

2004 ـ يىل

❋ قېچىپ يۈرمە ❋

باغلىۋاپسەن يۈرىكىڭنىڭ قات ـ قېتىغا ،
شۇڭا نېرى بولالمىدىم باغلىقىڭدىن .
سېنى ئىزدەپ تاپالايمەن نەگە كەتسەڭ ،
پۈرىقىڭنى پۈراپ يۈرۈپ ياغلىقىڭدىن .

مەندىن قېچىپ چىرايىڭنى نىقابلىما ،
تاپالايمەن كۆرگەنلەردىن سوراپ يۈرۈپ .
كۆرۈپ تۇردۇم يۈرەكتىكى ئەينەك بىلەن ،
قوينۇمدىكى ياغلىقىڭنى پۈراپ يۈرۈپ .

مېنى ئەمەس ئۆزۈڭنىمۇ قىينىماپ يۈرۈش ،
ياراشمايدۇ گاھى قېيىداپ ، گاھى كۈلۈش .
ئىككى ئالەم ئايرىلمايمىز دېيىشكەنغۇ ،
نە پايدىسى مۇھەببەتكە قېيىداپ يۈرۈش ؟

بىزار قىلدىڭ قىشقا ئوخشاش يازلىقىڭدىن ،
مەنمۇ تىنچىپ ئۇخلاپ قالاي چاغلىقىڭدىن .
كۆپ قىينىما چىدىمايمەن قىيناشلارغا ،
دىل تارتمىسا قويۇۋەتكىن باغلىقىڭدىن .

2004 ـ يىل

❋ يەتمىش داۋان ئاشقاندا ❋

تۇغۇلساق قىسمەتلەرگە يۆگەيدىكەن ،
تۇرمۇشنىڭ ئاچچىق - چۈچۈك خىسلەتلىرى .
گاھ كۈلۈپ ، گاھى يىغلاپ ئۆتەركەنمىز ،
ئەجەبمۇ تولا ئۇنىڭ سىناقلىرى .

ئاسان دېمە يەتمىش تاغدىن ھالقىماقنى ،
بىردەم كۈلۈپ ، بىردەم جاپا داغدا يۇرۇپ .
ئامەت دېگەن ئىزىپ - تېزىپ كېلىدىكەن ،
كۈلكىسى يوق ، قاپقىنى سەتلەشتۇرۇپ .

مەجەزىم بىر قىسمىلا بولسا كېرەك ،
كۈلكە چىراي ئازابقا بار ئامراقلىقىم .
قاپقىنى تۇرۇپ كەلگەن ئامەتلەرگە ،
قارىمىدىم يېقىنلىماي يىراقلىدىم .

تۇغۇلۇپ يەتمىش داۋان ئېشىپتىمەن ،
ۋە لېكىن دىلىم خۇشال ، تېنىم تىمەن .
تۇرمۇشنىڭ ئازابلىرى سالدى قورۇق ،
بىراق ئۆزۈم يېڭى ـ يېڭى ئۇمىدتىمەن .

بالام بىلەن نەۋرىلىرىم قاتار ـ قاتار ،
كۆيئوغۇل ـ كېلىنلىرىم بەك ۋاپادار .
ياشلىقىمدا مېڭىبىر جاپا تارتقىنىم راست ،
ياشانغاندا بەخت تاپتىم كۆلدى دىللار .

يەتمىش باھار ، يەتمىش كۆزنىڭ تەمى باشقا ،
زىمىستان قىش سالدى تالاي ئەلەم باشقا .
بېشىغا كۈن چۈشكەنلەر بىلەلەيدۇ ،
كۆلكە ـ غەمنىڭ تۈز ـ تەملىرى باشقا ـ باشقا .

كۆلگەن بولۇپ يىغلاپ ئۆتتى ياش چاغلىرىم ،
يا ھېجىيىپ دوريالماي تۇلكىلەرنى .
قۇرۇپ كەتسۇن « خۇشال » دېگەن لەقەملىرىم ،
كۆلەي دېسەم ، كۆلەلمىدىم ـ كۆلكىلەرنى .

بەزى چاغلار كەلدى بەخت ، قاپاق تۇرۇك ،
ئالما يېسەم تەمى باشقا ئاچچىق ئۇرۇك .
ئىرادەمنىڭ ئىسىت دەيمەن سۇنغانلىرى ،
ئامال قانچە ، ئىچى كاۋاك تۇرسا چۈرۈك .

بىلمەپتىمەن يىلىكىمگە چۈشسە قۇرت ،
قويماپتىمەن ياكى مەنمۇ ساقال ـ بۇرۇت .
كىم بىلمىدۇ شەيتان دېگەن كۆرۈنمىسە ،
يۇرۇپتىمەن « مۇللا » بولۇپ ئوقۇپ دۇرۇت .

بولالمىدىم گەيجاڭ ياكى ئۇستا مەنجاڭ ،
يۇرگىنىم راست ، تاجىسى يوق خوراز بولۇپ .
ئۆزۈم كۆلمەي، باشقىلارنى كۆلدۈرەلمەي ،
ياشىغىنىم قالدى مانا ئارمان بولۇپ .

قېرىسامۇ ئەمدى ئالغا ماڭغاچ تۇراي ،
ناخشا توۋلاپ سازلىرىمنى چالغاچ تۇراي .
خۇشلۇقۇم شۇ ، مەن دەسسىگەن ئانا تۇپراق ،
ھەر تاڭ سەھەر ماڭا بېقىپ ئاچسا چىراي .

يەتمىش داۋان ئېشىپتىمەن ئاھانەتسىز ،
تاغدەك تۆھپەم بولمىسىمۇ تەرلىرىم بار .
خۇشال مانا قېرىپ كەتتى دېيىشمەڭلار ،
ئوقۇساڭلار يېزىپ قويغان ئەسىرىم بار .

تەلەيلىرىم كەلمىسىمۇ ئارمان تولا ،
قېرىسامۇ تولدۇرارمەن كەملىكىمنى .
ئىشچانلارنى ئۇلگە قىلىپ تىرىشىمەن ،
جاپالاردا پىشۇرارمەن خاملىقىمنى .

يېرىم ئەسىر دۇردانىلەر تىزىپ كەلدىم ،
تاشنى تېشىپ گۆھەرلەرنى قېزىپ كەلدىم .
شېئىرىم بىلەن گۈلدەستىلەر تىزارمەن دەپ ،
سەپىرىمدە ئاندا ـ ساندا ئېزىپ كەلدىم .

جاپالارغا ئاتنى سالدىم ، ۋاي دېمەستىن ،
نۇر ئىزدىدىم تاغۇ تاشلىق ساي دېمەستىن .
چىرايىمغا نۇر زىبالسى ياراشقاندا ،
جىم ياتماي ، مېڭىۋەردىم ئاھ دېمەستىن .

ئېقىنى ئاق ، قارىسىنى قارا دېدىم ،
ئاغرىقىنى كېسەل دېدىم ، ساق دېمىدىم .
ئۆزۈم تۇرماق ئۇرۇق - تۇغقان بالىلار ھەم ،
نەۋرىلەرگە ياسا دېدىم ، چاق دېمىدىم .

خارلانغان ، ئېزىلگەننى ياشا دېدىم ،
يازغىنىمنى كەڭ ئاۋامغا يارار دېدىم .
ئۆلچىگەچكە ھەقنى ۋىجدان تارازىسى ،
گۇناھلىقنى گۇناھسىز دەپ ئاقلىمىدىم .

شېئىر يېزىپ داڭلىق شائىر بولمىساممۇ ،
ئالىجىپار كۆڭۈللەرنى ساپ دېمىدىم .
كۇن چۈشكەندە ۋەتىنىمگە ئەل بېشىغا ،
جەڭگە دېسە ، جەڭگە كىردىم ياق دېمىدىم .

توڭلىساممۇ زىمىستاندا قاقشىمىدىم ،
خاتارىمنى بىر قېتىممۇ ئاقلىمىدىم .
ھەشەمەتكە يول بەرمىدىم ، ھالال ياشاپ ،
سەپەرلەردە ئۇيان - بۇيان شاخلىمىدىم .

سەكرىگەندە ئالغا قاراپ ئىشلىگەنلەر ،
مەنمۇ چاپتىم ، ھۇرۇنلارنى ساقلىمىدىم .
نى سەۋدالار كەلدى باشقا سەپەرلەردە ،
جاسارەتلىك بولدۇم ھەرگىز ۋايسىمىدىم .

سەبىلەرگە مېھرى ـ شەپقەت بېرىپ كەلدىم ،
يولدا كۆرسەم ئەخلەت چاۋار تېرىپ كەلدىم .
جەڭگاھلاردا دولقۇنلارغا بوزەك بولماي ،
دۇشمەنلەرنى خەلقىم بىلەن قىرىپ كەلدىم .

تاپا ـ تەنە ، غەيۋەتلەردىن بولدۇم نېرى ،
كۆكسۈمنى كەڭ تۇتۇپ ئالغا ماڭغانسېرى .
ياشانغاندا ياشارغىلى تۇردى بەستىم ،
خرۇستالدەك بۇ كۆڭلۈمنىڭ يوقتۇر كىرى .

تاشلىمىدىم ئانام بەرگەن تۇمىقىمنى ،
بىلىم ، دېسە يۇمشاق تۇتتۇم قۇلىقىمنى .
ئەلنى رازى قىلاي دەيمەن تەرىم بىلەن ،
مۇشەققەتلەر چىقارسىمۇ جۇلىقىمنى .

نامىزىمنى ئوقۇمىدى ، دېمە ئاللا ،
ئىچىمدىكى ئۇپۇر ـ دۇپۇر ناماز ماڭا .
ئەسكىلەرگە ھۇرپىيىمەن قاپاق تۇرۇپ ،
بېشىم ئىگىك ، ياۋاش قۇلمەن ، كۆلۈپ ساڭا .

2005 ـ يىل

❋ گۈلچىراي زېمىن ❋

(ناخشا تېكىستى)

كۆرگۈڭ كەلسە جەننەتنى ،
مايتېغىم گۈلشەنگە كەل .
بېلىدە ئالتۇن كەمەر ،
باتۇر دېسەڭ يۈرتۇمغا كەل .

ئوغلى مەرد ، چولپان قىزى ،
مىللەتلىرى ئىناق ، ئىجىل .
ھۆسنى ـ جامالى گۈلچىراي ،
كۆكتە ئاي يۈلتۈز خىجىل .

گۈلتېغىم ، گۈل مايتېغىم ،
توزدەك چىرايىڭدىن ئايلىناي .
يۈرۈگۈم تاپماس ئارام ،
سېنى كۆيلەپ ماختىماي .

نەقرات :

يۈرۈگۈم تاپماس ئارام ،
سېنى كۆيلەپ ماختىماي .

❋ لېي فىڭ روھىدىن ❋

(ھاراق تاشلىغان يىگىت ئاغزىدىن)

بولغان ئىدىم بىزار شارابتىن ،
مانا بەھرىمەن بولدۇم شەرەپتىن .
ئەلگە مۇلايىم ئەگسەم بېشىمنى ،
كەلدى ئامەتلەر تەرەپ – تەرەپتىن .

ئاغرىنىپ يۇرگەن ئىدىم پەلەكتىن ،
ئاخىر پۇشايمان قىلدىم بۆلەكتىن .
لېي فىڭ روھىدىن ئېلىپ كۇچ – قۇۋۋەت ،
ئەمدى بولايمەن قىزىل يۇرەكتىن .

ھاراق ، قىمارلار ياراشمايدىكەن ،
يېڭى زاماننىڭ يىگىتلىرىگە .
ھامان ئادەمنى باسىدىكەن نەس ،
ئايلىنىپ ئالەم نىجىسلىرىگە .

1991 – يىل مايتاغ

[General Information]
书名=准噶尔的宝石　维吾尔文
SS号=40300738